

gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

**‘Maasvallei van Stokkem tot
Heppeneert – deelgebied 1.
Projectgrindwinning Elerweerd’**

Bijlage IIIa. Toelichtingsnota –
tekst

**Vlaamse
overheid**

**DEPARTEMENT
OMGEVING**

1 Inhoudsopgave

1	Inhoudsopgave	3
2	Inleiding	5
3	Doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad van het plan	6
4	Planningscontext	8
4.1	Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan	8
4.1.1	De bindende bepalingen.....	8
4.1.2	Het richtinggevend gedeelte.....	8
4.1.3	Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur	11
4.1.4	Het afbakeningsproces in de regio Limburgse Kempen en Maasland..	11
4.2	Relatie met het grinddecreet	14
4.3	Relatie met de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) voor de speciale beschermingszones (SBZ)	16
4.3.1	Algemene situering.....	16
4.3.2	Gebiedsspecifieke situering SBZ-H 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek'	16
4.4	Aanduiding ankerplaats "Maasvallei tussen Maaseik en Maasmechelen" .	17
4.5	Relatie met gemeentelijke en provinciale ruimtelijke structuurplannen	19
4.5.1	Provinciaal ruimtelijk structuurplan Limburg.....	19
4.5.2	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Maaseik.....	19
4.5.3	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Dilsen-Stokkem.....	20
5	Analyse bestaande ruimtelijke structuur van het plangebied	21
5.1	Situering van het plangebied	21
5.2	Analyse deelstructuren	23
5.2.1	Fysisch systeem.....	23
5.2.2	Agrarische structuur.....	25
5.2.3	Natuurlijke structuur.....	25
5.2.4	Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed.....	26
5.2.5	Grindwinning en hoogwaterbeveiliging.....	31
5.2.6	Nederzettingsstructuur.....	32
6	Bestaande feitelijke en juridische toestand	33
6.1	Bestaande feitelijke toestand	33
6.2	Bestaande juridische toestand	33
7	Verantwoording van het planvoorstel	34
7.1	Visie en gewenste ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven	34
7.1.1	Ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos regio Limburgse Kempen en Maasland	34
7.1.2	Visie en doelstellingen van het 'Maatschappelijk Project Elerwaard'	39
7.1.3	Flankerend beleid landbouw.....	42
7.2	Verantwoording voor opname van de gebieden in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.....	42
8	Specifieke beoordelingen en toetsen	47
8.1	Inleiding	47
8.2	Planmilieueffectenrapport projectgrindwinning Elerwaard	47
8.2.1	Ruimtelijke vertaling milderende maatregelen vanuit het plan-MER	47
8.3	Onderzoek tot milieueffectrapportage overige planonderdelen	50

8.3.1	Omschrijving van het doel en de reikwijdte van het plan.....	51
8.3.2	Aftoetsen van plan-MER-plicht van rechtswege.....	52
8.3.3	Methodiek milieubeoordeling.....	53
8.3.4	Beschrijving en inschatting van de mogelijke milieueffecten van het voorgenomen plan per bestemmingswijziging	53
8.3.5	Samenvattende beschrijving.....	56
8.4	Veiligheidsrapportage	56
8.5	Passende beoordeling ten aanzien van als SBZ te beschouwen gebieden	56
8.6	Watertoets	58
8.7	Landschapstoets	60
8.7.1	Inleiding.....	60
8.7.2	Effect van de uit te voeren werken op het buitendijkse gebied...	61
8.7.3	Effect van de maatregelen op het Binnendijkse gebied.....	63
8.7.4	Effect van de maatregelen op deelgebied "de gehuchten (Heppeneert)"	64
9	Ruimtebegroting	65
10	Stedenbouwkundige voorschriften	66
10.1	Vertaling naar verordenende stedenbouwkundig voorschriften	66
11	Op te heffen stedenbouwkundige voorschriften	77

2 Inleiding

Voorliggend document is een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan in de zin van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Een ruimtelijk uitvoeringsplan bevat (Art. 2.2.2 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening):

- een grafisch plan dat aangeeft voor welk gebied of welke gebieden het plan van toepassing is;
- de bijhorende stedenbouwkundige voorschriften inzake de bestemming, de inrichtingen en/of het beheer, en, desgevallend de normen, vermeld in artikel 4.1.12 en 4.1.13 van het decreet van 27 maart 2009 betreffende het grond- en pandenbeleid;
- een weergave van de feitelijke en juridische toestand;
- de relatie met het ruimtelijk structuurplan of de ruimtelijke structuurplannen waarvan het een uitvoering is;
- in voorkomend geval, een zo limitatief mogelijke opgave van de voorschriften die strijdig zijn met het ruimtelijk uitvoeringsplan en die opgeheven worden;
- in voorkomend geval, een overzicht van de conclusies van (a) het planmilieueffectenrapport, (b) de passende beoordeling, (c) het ruimtelijk veiligheidsrapport, (d) andere verplicht voorgeschreven effectenrapporten;
- in voorkomend geval, een register, al dan niet grafisch, van de percelen waarop een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd die aanleiding kan geven tot een planschadevergoeding, vermeld in artikel 2.6.1, een planbatenheffing, vermeld in artikel 2.6.4, of een compensatie, vermeld in boek 6, titel 2 of titel 3, van het decreet van 27 maart 2009 betreffende het grond- en pandenbeleid;
- in voorkomend geval, een register, al dan niet grafisch, van de percelen waarop een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd die aanleiding kan geven tot een gebruikersschadevergoeding, vermeld in het decreet van 27 maart 2009 houdende vaststelling van een kader voor de gebruikersschadevergoeding bij bestemmingswijzigingen, overdrukken en erfdiensbaarheden tot openbaar nut.

Het grafisch plan (Bijlage I) en de erbij horende stedenbouwkundige voorschriften (Bijlage II) hebben verordenende kracht. De teksten en grafische plannen van de toelichtingsnota (Bijlage IIIa en IIIb) hebben als dusdanig geen verordenende kracht, maar behouden hun waarde als inhoudelijk onderdeel van het geheel van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

De registers met betrekking tot planschade, planbaten, kapitaal- of gebruikersschadevergoeding hebben slechts een informatief karakter (Bijlage IV).

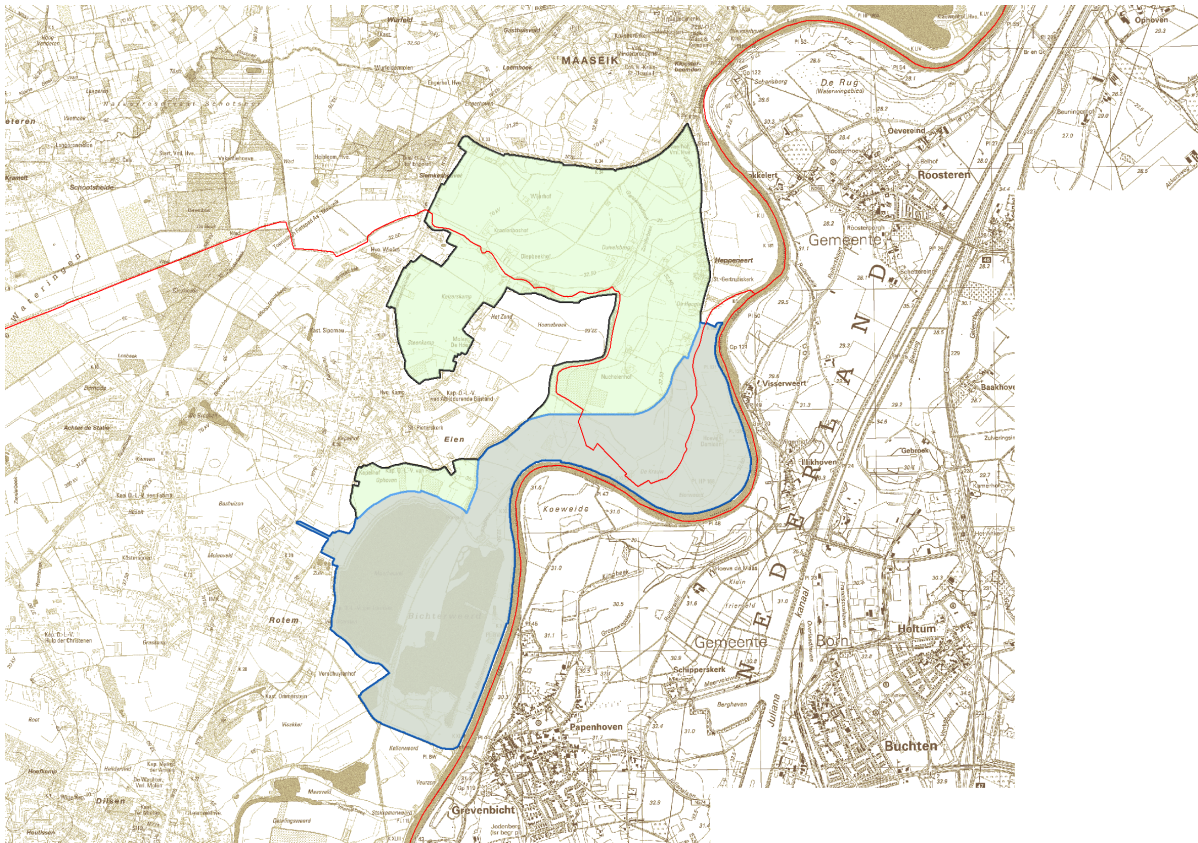
3 Doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad van het plan

De doelstelling van het ruimtelijk uitvoeringsplan is het grindwinningsproject Elerweerd mogelijk te maken.;

Het plan zal de daarvoor noodzakelijk bestemmingen en stedenbouwkundige voorschriften vastleggen op perceelsniveau.

Na plenaire vergadering werd besloten om het plangebied te beperken tot het projectgebied van de grindwinning. Het plangebied beperkt tot de projectgrindwinning (blauw) vormt een deel van het voormalige plangebied (groen). Op bijgevoegd plan is het verschil tussen beiden aangeduid. Het gebied Negenoord, dat geïsoleerd zuidelijk van deze kaart gelegen is, is niet langer opgenomen. De rode lijn is de gemeentegrens.

Figuur 1. Beperking van het plangebied na plenaire vergadering

Op 3 april 2009 bekrachtigde de Vlaamse Regering een wijzigingsdecreet inzake de grindwinning in Limburg¹. Het decreet strekt ertoe ontgrinding nog toe te staan als dat een hefboom zou zijn voor de realisatie van maatschappelijk belangrijke ruimtelijke projecten en wanneer projecten zonder die hefboom moeilijk tot niet realiseerbaar zouden blijken. Basis voor het decreet is een overeenkomst tussen vzw Belbag, de organisatie van exploitanten van de grindwinning, en de Limburgse milieuwerking. Er wordt geopteerd voor een projectmatige aanpak. Het principe van de eindigheid van de Limburgse grindwinning blijft intact, en er wordt gewerkt op basis van

¹ Wijziging van het decreet tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning van 14.07.1993 (invoeging hoofdstuk IIIbis)

consensus in een op te richten comité, waarbij alle partijen moeten worden betrokken en met het vooropgestelde project akkoord moeten gaan. Uitgangspunt is dat het om een win-winsituatie moet gaan. Bij grindwinning wordt een economische meerwaarde gegenereerd. Daarnaast is er vooral een meerwaarde voor de landschapsecologie en de biodiversiteit, en blijven onvervangbare biotopen gevrijwaard. De bestaande waardevolle natuur- en landschapswaarden blijven maximaal intact.

In dat wijzigingsdecreet wordt 'projectgrindwinning' gedefinieerd als "de grindwinning die gepaard gaat met de realisatie van een maatschappelijk project van groot openbaar belang dat op zichzelf niet gericht is op het winnen van grind". Projectgrindwinningen kunnen enkel na toestemming van de Vlaamse Regering en na goedkeuring van het projectvoorstel door alle leden het projectgrindwinningscomité.

Het projectgrindwinningscomité heeft op 5 oktober 2012 consensus bereikt over het voorgenomen project Elerweerd. De Vlaamse Regering heeft 19 juli 2013 beslist het projectvoorstel met inbegrip van de grondbeginselen waaraan de projectgrindwinning moet voldoen, goed te keuren als maatschappelijk project van groot openbaar belang, zoals bedoeld in hoofdstuk IIIbis van het decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning. Bij deze beslissing wordt de minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, gelast een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan te laten opstellen voor dit maatschappelijk project.

Het Maatschappelijk Project Elerweerd beoogt natuurontwikkeling, rivierveiligheid, landschapontwikkeling en de afgeleide doelen toerisme en recreatief medegebruik in een deel van de winterbedding van de Maas. Realisatie van deze doelen vergt een omvangrijk grondverzet. Projectgrindwinning maakt dit grondverzet mogelijk.

Het plangebied is gelegen op het grondgebied van de gemeenten Dilsen-Stokkem en Maaseik en wordt in het oosten begrensd door de Maas als landsgrens. Het plangebied bevindt zich in het winterbed van de Maas net zuidelijk van de woonkern Heppeneert (gemeente Maaseik) en omvat verder de voormalige grindwinning Meerheuvel en aangrenzende delen tot aan de N78 (grondgebied Dilsen-Stokkem).

4 Planningscontext

4.1 Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan

4.1.1 De bindende bepalingen²

Het Vlaams Gewest bakent de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur als volgt af in gewestplannen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen:

- 125.000 ha grote eenheden natuur of grote eenheden natuur in ontwikkeling (in overdruk) Daarvoor is een toename van 38.000 ha natuur- en reservaatgebied (t.o.v. 1994) tot een totaal van 150.000 ha natuur- en reservaatgebied nodig.
- 750.000 ha agrarisch gebied, ruimtelijk bestemd voor de beroepslandbouw.
- 10.000 ha bijkomend bosgebied of bosuitbreidingsgebied, tot een totaal van 53.000 ha bosgebied.
- 80.000 ha natuurverwevingsgebied (in overdruk) op niet groene bestemmingen.

De bindende bepalingen bevatten geen uitspraken over de winning van oppervlaktedelfstoffen.

4.1.2 Het richtinggevend gedeelte

Ruimtelijke visie op de ontwikkeling van Vlaanderen: "Vlaanderen open en stedelijk"

Met de metafoor 'Vlaanderen, open en stedelijk' wil het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) een trendbreuk realiseren met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkeling. Deze trendbreuk beoogt de versterking van het buitengebied en het tegengaan van de versnippering door een optimaler gebruik en beheer van de stedelijke structuur.

Daarom wordt de ruimtelijk structurerende werking van het fysisch systeem als principe vooropgesteld. Het fysisch systeem is ruimtelijk structurerend voor de natuurlijke structuur (inclusief de bosstructuur), de agrarische structuur, de nederzettingsstructuur en het landschap. Ruimtelijk structurerend betekent dat de huidige, intrinsieke kenmerken van het bestaand fysisch systeem het richtinggevend kader zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van de structuurbepalende functies natuur, bos, landbouw en wonen en werken op het niveau van het buitengebied.

In Vlaanderen wordt de ruimtelijke structuur van het buitengebied vandaag bepaald door het samenhangend geheel (netwerk) van rivier- en beekvalleien, grote en aaneengesloten natuur- en boscomplexen, belangrijke landbouwgebieden, de nederzettingsstructuur, het landschap en de infrastructuur...

---

² Besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft, en de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011 wat de bindende bepalingen betreft.

Inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde gehelen
 Elk van de drie voor het buitengebied structuurbepalende functies - landbouw, natuur en bos - kan slechts op een duurzame wijze functioneren indien de gebieden die aan deze functie worden toegewezen, ingebed zijn in een goed gestructureerd geheel. Daarom wordt het buitengebiedbeleid gedifferentieerd naar een beleid voor de natuurlijke structuur, de agrarische structuur en de nederzettingsstructuur. De natuurlijke en de agrarische structuur kunnen elkaar in bepaalde gebieden (natuurverwevingsgebieden) overlappen.

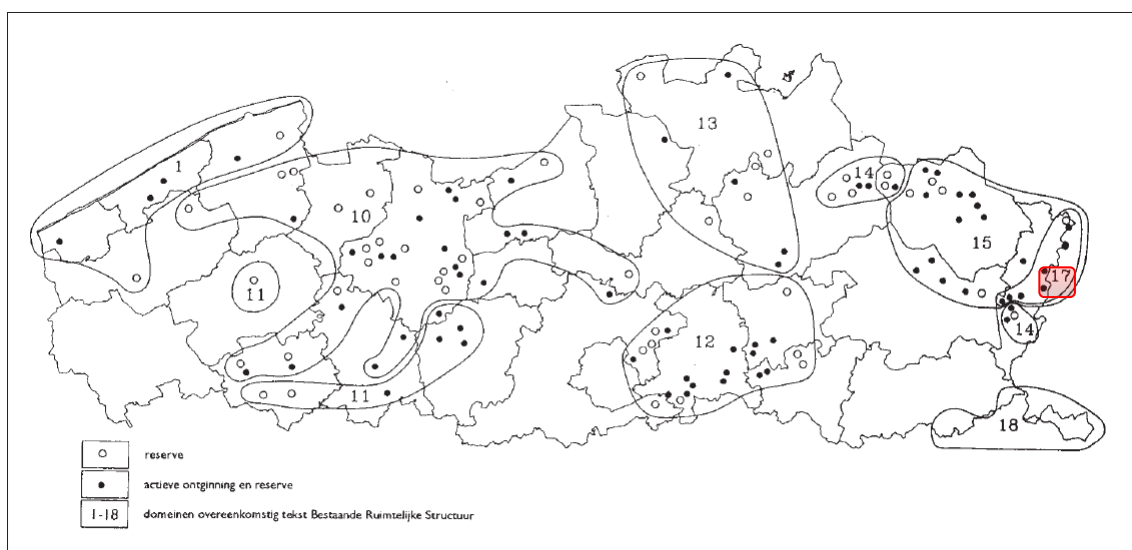
Het afbakenen van de gebieden van de natuurlijke en de agrarische structuur in ruimtelijke uitvoeringsplannen moet daarom gelijktijdig en op gelijkwaardige basis gebeuren. De natuurlijke structuur kan in bepaalde gebieden ook overlappen met andere functies (recreatie, overige functies...).

Ruimtelijk afgewogen en vastgestelde programmatie van delfstoffenwinning

Het richtinggevende gedeelte van het RSV stelt dat ontginning van een specifieke delfstof deel uit moet maken van een door de overheid ruimtelijk afgewogen en vastgestelde programmatie van delfstoffenwinning, met vaststelling van locaties en nabestemmingen per samenhangend delfstoffengebied. Het opmaken van gebiedsgerichte visies gebeurt in overleg met alle betrokken overheidssectoren en wordt gekaderd in het ruimtelijk beleid voor het gebied. Op basis van een ruimtelijke afweging worden de ramingen naar ruimtebehoefte voor delfstoffen vastgesteld in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Ontginningen zijn tijdelijke activiteiten. Daarom is de ontginningsfunctie op lange termijn ondergeschikt aan de structuurbepalende functies van het buitengebied.

In het informatief gedeelte van het RSV worden voor Vlaanderen achttien zogenaamde 'ontgrondingsgebieden' omschreven. Deze gebieden kennen een vergelijkbare structuur en problematiek; hun ruimtelijke spreiding is bepaald door geologische factoren. 'Grind in Limburg' vormt één van deze ontgrondingsgebieden (nr.17 op de kaart).

Figuur 2. Zand- en grindvoorraad in Vlaanderen (informatief deel RSV, 2011)

Bron: Bestuur Natuurlijke Rijkdommen en Energie

De ontwikkelingsperspectieven voor 'grind' worden vastgelegd in het Grinddecreet. Dat decreet voorziet in projectmatige aanpak voor de grindwinning. Het uitgangspunt is dat commerciële grindwinning mogelijk moet blijven, op voorwaarde dat dit de mogelijkheid creëert om landschapsecologie en biodiversiteit van de Limburgse natuur te verbeteren.

In die optiek volgt het grinddecreet de ruimtelijke principes met betrekking tot de keuze van locatie, nabestemming en inrichting van ontginningen zoals omschreven in de richtinggevende bepalingen van het RSV:

- het tijdig afstemmen van de keuze van de locatie op het beleid van andere overheidssectoren in het buitengebied;
- het afstemmen van de locatiekeuze voor nieuwe ontginningen op de nabestemmingsmogelijkheden en dus op de ruimtelijke potenties van het gebied;
- het onderzoeken van ontginningen in de voor natuur, landbouw en bos belangrijke gebieden op voorwaarde dat:
  - ze na ontginning structuurondersteunend of structuurversterkend kunnen zijn;
  - de reële behoefte aan het delfstoftype kan aangetoond worden;
  - de schaal van het ontginnen aansluit bij de schaal van het landschap;
  - de omvang van de ontginning de structuur en de finaliteit van het de structuurbepalende component niet aantast;
- het mobiliteitsprofiel van de locatie afgestemd is op het bereikbaarheidsprofiel van de ontginningsactiviteit.

Principes met bestemming tot de nabestemming en herinrichting kunnen onder meer zijn:

- het afwegen van de nabestemming in functie van de nabestemming van de ontginningsgebieden binnen dezelfde delfstoffenzone;
- het afstemmen van de nabestemmings- en herinrichtingsmogelijkheden op de bestaande natuurlijke en agrarische structuur en desgevallend op de stedelijke structuur (stadsrandfunctie) en op de bevolkingsconcentratie (recreatiefunctie);
- het onderling afstemmen van de diepte en de oppervlakte van de ontginningsactiviteiten en de nabestemming;
- het minstens behouden of ontwikkelen van de natuur- en landschapswaarden bij elke nabestemming.

Tijdens de ontginningsactiviteit is het noodzakelijk dat op een zorgzame wijze de ruimtelijke kwaliteit in de omgeving van de ontginningsactiviteit wordt gerespecteerd en de herinrichting gefaseerd wordt aangepakt, onmiddellijk gevolgd door de volledige nabestemming.

De nabestemming en herinrichting moeten worden ingepast in het ruimtelijk beleid voor het gebied met als doel de (natuurlijke) structuurbepalende functies te versterken en een landschap met ruimtelijke kwaliteit te realiseren.

Tot slot bepaalt het RSV dat omgevingsvergunningen voor ontginningen steeds voorschriften met betrekking tot de uitbating in functie van de te realiseren nabestemming en herinrichting, moeten omvatten.

4.1.3 Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

Van 2004 tot 2009 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen een ruimtelijke visie uit op landbouw, natuur en bos, voor dertien buitengebiedregio's. De visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. Ze vormt de basis voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen.

Voor elk van de dertien regio's heeft de Vlaamse Regering de visievormingsprocessen afgerond met een beslissing over het actieprogramma voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor de landbouwgebieden waar de bestemming van het gewestplan zeker behouden kan blijven, besliste de regering om de bestaande agrarische bestemmingen te herbevestigen. Op die manier is midden 2009 ca. 538.000 hectare agrarisch gebied vastgelegd. De resultaten van deze overlegprocessen zijn consulteerbaar op www.vlaanderen.be/agnas.

Op 7 mei 2010 besliste de Vlaamse Regering over de verdere voortgang van het afbakeningsproces. Er is een coördinatieplatform opgericht met o.m. vertegenwoordigers van de verschillende beleidsvelden en de natuur- en landbouworganisaties. Dit platform volgt de uitvoering van de afbakening op. Het bekijkt voor welke gebieden gestart kan worden met de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en bewaakt de gelijktijdige voortgang van de realisatie van de doelen voor landbouw, natuur én bos. De Vlaamse overheid stelde een administratieoverschrijdend team samen dat deze plannen voorbereidt en het vooroverleg met de betrokken lokale besturen en middenveldorganisaties organiseert.

Het coördinatieplatform bepaalt in principe jaarlijks in een 'gebiedsgericht programma' voor welke concrete gebieden er een planningsproces opstart.

4.1.4 Het afbakeningsproces in de regio Limburgse Kempen en Maasland

Voor de buitengebiedregio Limburgse Kempen en Maasland werd het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur opgestart in 2006. Het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en een uitvoeringsprogramma werd in maart 2008 voor advies voorgelegd aan de betrokken gemeenten, provincies en belangengroepen.

De Vlaamse Regering nam op 12 december 2008 kennis van het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en uitvoeringsprogramma en de adviezen van de gemeenten, provincies en belangengroepen daarover en ze keurde ze de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 16.600 ha agrarisch gebied én een operationeel uitvoeringsprogramma goed.

Voorliggend gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan geeft verder uitvoering aan de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos zoals die in het kader van de uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen voor de buitengebiedregio Limburgse Kempen en Maasland werd uitgewerkt. Het ruimtelijk uitvoeringsplan geeft invulling aan (een deel) van het actiegebied 14 (Maasvallei van Stokkem tot Maaseik) van het operationeel uitvoeringsprogramma Limburgse Kempen en Maasland en van de verdere differentiëring van het herbevestigd agrarisch gebied (gebied 10. Landbouwgebied van Maaseik tot Stokkem).

Volgende ruimtelijke concepten uit de ruimtelijke visie³ op landbouw, natuur en bos zijn relevant voor het plangebied:

- Het nader uitwerken van de verweving van landbouw en natuur met behoud van het waterbergend vermogen voor Elerweerd (concept 10.2);
- Het versterken van de natuurwaarden o.a. waardevolle graslanden, houtkanten, hagen, sloten en beken voor de uiterwaarden (concepten 10.2, 11.1);
- Het behoud en de ontwikkeling van de natuur- en waterbergingsfunctie voor de uiterwaarden van Heppeneert-Elerweert, Bichterweerd en Negenoord (concepten 11.1, 11.2);

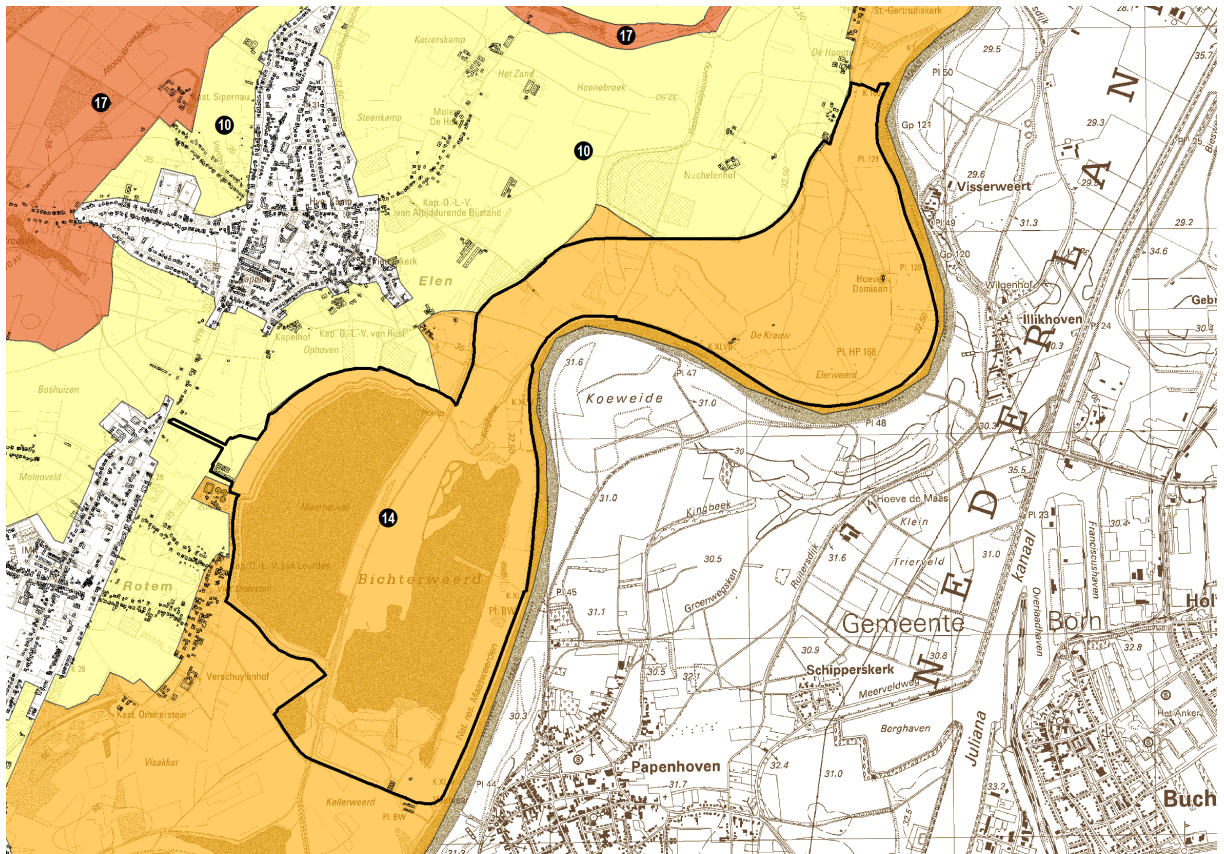
Het operationeel uitvoeringsprogramma formuleert voor het plangebied volgende acties:

- Actiegebied 10 (fig.2; fig.14): Landbouwgebied van Maaseik tot Stokkem (van toepassing op de concepten 2.4, 12.12 en 16.7):
  - Bevestigen van de bestemming op het gewestplan voor de aaneengesloten landbouwgebieden tussen Maaseik en Stokkem
- Actiegebied 14 (fig.2; fig.14): Maasvallei van Stokkem tot Maaseik (van toepassing op de concepten 10.2, 11.1, 11.2, 15.4, 15.5 en 16.7):
  - Opmaak van een gewestelijk RUP voor het nader uitwerken van de verweving van landbouw en natuur met behoud van het waterbergend vermogen voor Elerweerd (10.2). Er dient ruimte beschikbaar te blijven voor de geplande werken in het kader van het integraal waterbeheer in de zogenaamde Boertien locaties.
  - Opmaak van een gewestelijk RUP voor het versterken van de natuurwaarden o.a. waardevolle graslanden, houtkanten, hagen, sloten en beken voor de uiterwaarden (10.2; 11.1);
  - Opmaak van een gewestelijk RUP voor het behoud en de ontwikkeling van de natuur- en waterbergingsfunctie voor de uiterwaarden van Heppeneert-Elerweerd, Bichterweerd (11.1 en 11.2).
  - Opmaak van een gewestelijk RUP voor het vrijwaren van het uiterwaardenlandschap (16.7).
    - Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.
    - Afstemmen met de acties opgenomen in het goedgekeurde bekkenbeheerplan Maas in het kader van het integraal waterbeheer.

---

³ Deze ruimtelijke visie wordt verder in detail besproken onder hoofdstuk 7.1.1.

Figuur 3. Uitsnede operationeel uitvoeringsprogramma Limburgse Kempen en Maasland

- 0 - Beleidsmatig herbevestigen gewestplan voor landbouw, natuur en bos
- I - Uitvoeringsacties (RUP) op korte termijn opstarten
- II - Uitvoeringsacties (RUP) opstarten na verder onderzoek
- III - Uitvoeringsacties (RUP) op langere termijn o.w.v. relatie met andere planningsprocessen
- IV - Geen specifieke actie op korte en lange termijn
- V - Type actie te beslissen door Vlaamse Regering

In het operationeel uitvoeringsprogramma is aangegeven dat afgestemd moet worden op de acties opgenomen in het goedgekeurde bekkenbeheerplan Maas in het kader van het integraal waterbeheer. Volgende acties hierin opgenomen zijn voor het plangebied relevant:

- A10 (Scheepvaart) Realisatie van een woningvrij winterbed van de Gemeenschappelijke Maas;
- A13 (Scheepvaart) Realisatie van het project Elerweerd;
- A17 (Scheepvaart) Aanleg van drempels in het zomerbed van de Gemeenschappelijke Maas;
- A41 (ANB) Het ecologisch inpassen van de visserij (oevervisserij, bootvisserij, wadend vissen) op de Gemeenschappelijke Maas, de grindplassen en op de oude Maasarmen;
- A44 (Maaseik en Scheepvaart) Vernieuwing van de winterdijk van de Maas te Maaseik en aanleg als wandelboulevard.

Vanuit de adviezen van actoren over het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur worden volgende voor het plangebied relevante elementen meegenomen in het verder overlegproces:

- Ten aanzien van gebied 10, 'Landbouwgebied van Maaseik tot Stokkem': geen relevante opmerkingen.
- Ten aanzien van gebied 14, 'Maasvallei van Stokkem tot Maaseik' werden vooral opmerkingen geuit omtrent de concepten 10.2 en 11.1. Deze opmerkingen zijn gelet op de beslissing over het grindwinningsproject op de Elerweerd en dus het consensus akkoord over bestemming en nabestemming ervan niet langer voorwerp van discussie. De VMW vraagt om bij het uittekenen van de natuurontwikkelingsscenario's rond het spaarbekken Meerheuvel (15.4) rekening te houden met de kwalitatieve en kwantitatieve randvoorwaarden die nodig zijn voor de realisatie van het drinkwaterproject. Zij vraagt dus om bij de opmaak van een RUP rekening te houden met de huidige geplande nabestemming als spaarbekken voor de drinkwatervoorziening.

4.2 Relatie met het grinddecreet

Het grinddecreet⁴ vormt het kader waarbinnen de grindwinning in Limburg enerzijds en de ermee gepaard gaande gevolgen anderzijds worden geregeld. Aan de basis van dit decreet ligt de beslissing van de Vlaamse Regering voor een afbouwend grindwinningsscenario waarbij de grindwinning na 2005 in Limburg wordt beëindigd. Er werd immers gesteld dat de economische meerwaarde van de grindwinning niet opwoog tegen de toegebrachte ecologische schade. De voorgestelde afbouwperiode van 15 jaar werd voldoende geacht voor het vinden van substituten voor grind en voor het ontginnen van de quota die in het decreet werden opgenomen (59,5 mln ton valleigrind en 41,4 mln ton berggrind).

Toen bij het verstrijken van de einddatum (31.12.2005) bleek dat de vooropgestelde quota niet waren bereikt, werd het grinddecreet aangepast. In de eerste wijzigingen van 2001 en 2005 werd op zich niet geraakt aan het afbouwscenario maar werden bijkomende maatregelen opgenomen om de uitvoerbaarheid van bepaalde doelstellingen in de praktijk mogelijk te maken. In de wijziging van 2005 werd tevens een uitzondering ingeschreven waarbij grindwinning als nevenproductie van de kwartszandwinning mogelijk bleef. Een derde wijziging (29.12.2006) hield in dat, in het kader van zuinig ruimtegebruik en de uitvoering van het principe van optimale ontginning, bijkomende hoeveelheden grind konden worden ontgonnen in de vergunde grindwinningsgebieden.

Anticiperend op deze evolutie nam de Belgische federatie van grind- en zandbaggers (Belbag) in samenwerking met het onderzoekscomité (opererend onder de bepalingen van het grinddecreet) in 2007 het initiatief om de haalbaarheid van verschillende projecten te laten onderzoeken op locaties waar het Plan Levende Grensmaas tot nog toe niet gerealiseerd is en waar een drievoudige doelstelling kan bereikt worden: riviergeveiligheid, natuurontwikkeling en grindwinning. Het ging om meerdere projectlocaties waaronder Bichterweert en Elerweerd te Dilsen-Stokkem.

De maatschappelijke discussie hierover heeft geleid tot een juridisch kader voor een projectmatige aanpak waarbij per voorstel wordt nagegaan of er door grindwinning voldoende maatschappelijke meerwaarde kan gerealiseerd worden, bijvoorbeeld op vlak van biodiversiteit en landschapsecologische samenhang. Op 3 april 2009 keurde het Vlaams parlement een vierde en voorlopig laatste wijzigingsdecreet goed waarin deze projectmatige aanpak werd verankerd (invoeving van

---

⁴ Grinddecreet van 14.07.1993 en de wijzigingsdecreten van 06.07.2001, 15.07.2005, 29.12.2006 en 03.04.2009.

hoofdstuk IIIbis, artikel 20 over de projectgrindwinning). Het decreet strekt ertoe ontgrinding nog toe te staan als dat een hefboom zou zijn voor de realisatie van maatschappelijk belangrijke ruimtelijke projecten en wanneer projecten zonder die hefboom moeilijk tot niet realiseerbaar zouden blijken.

Artikel 14, §1 van het decreet bepaalt nog steeds dat een einde wordt gemaakt aan elke activiteit van grindwinning in de grindwinningsgebieden die krachtens dit decreet worden aangeduid van zodra het vastgestelde quotum wordt bereikt. Als uitzondering op het verbod in §1 wordt voor het bepalen van de vermelde quota geen rekening gehouden met:

- (1) grind, gewonnen als nevenproductie bij de winning van het onderliggende kwartszand;
- (2) grind, gewonnen bij infrastructuurwerken (conform artikel 14bis);
- (3) grind, gewonnen bij de realisatie van projectgrindwinning (conform hoofdstuk IIIbis).

Artikel 20sexies van het gewijzigde grinddecreet voorziet in de oprichting van een projectgrindwinningscomité dat wordt belast met het formuleren van voorstellen voor maatschappelijke projecten van groot openbaar belang waarvan projectgrindwinning een substantieel onderdeel is voor de realisatie van het project. Het artikel omschrijft taken, samenstelling, statuut en globale werking van dit comité alsook de minimale vereisten waaraan projectomschrijving moet voldoen. De uiteindelijke beslissing over het project ligt bij de Vlaamse Regering die het projectvoorstel van het comité enkel kan goed- of afkeuren.

Bij besluit van 2 april 2011 van de Vlaamse Regering werden de uitvoeringsmodaliteiten voor het voorbereiden, het uitvoeren en het opvolgen van de projecten in het projectgrindwinningscomité vastgelegd (artikel 20septies). Het projectgrindwinningscomité werd opgericht bij besluit van de Vlaamse Regering van 7 mei 2010.

Het projectvoorstel Elerweerd is opgesteld in uitvoering van de derde uitzondering, namelijk de projectmatige aanpak van grindwinning. Het wijzigingsdecreet omschrijft de voorwaarden die moeten worden vervuld om maatschappelijk belangrijke projecten te kunnen realiseren, waarbij de projectgrindwinning als hefboom wordt gebruikt. Samengevat houden deze voorwaarden in:

- dat de realisatie van de projecten moet steunen op de consensus van alle betrokken partijen en die samengebracht worden in een projectgrindwinningscomité, en op de goedkeuring van de Vlaamse Regering;
- dat elk project de realisatie van een maatschappelijk project van groot openbaar belang als finaliteit moet hebben;
- dat de projecten moeten voldoen aan een aantal randvoorwaarden;
- dat de grindwinner voor elk project een financiële waarborg moet stellen tot zekerheid van de realisatie van het project alvorens de grindwinning een aanvang neemt.

Het projectvoorstel 'Elerweerd' werd op 5 oktober 2012 goedgekeurd in het projectgrindwinningscomité. De Vlaamse Regering keurde het project goed bij besluit van 19 juli 2013.

4.3 Relatie met de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) voor de speciale beschermingszones (SBZ)

4.3.1 Algemene situering

De Europese Commissie verklaarde de habitatrictlijngebieden op 7 december 2004 van "communautair belang". De Habitatrictlijn stelt dat de lidstaat vervolgens verplicht is om binnen de zes jaar over te gaan tot de "aanwijzing" van deze gebieden als speciale beschermingszone (SBZ), vergezeld van "prioriteiten". De Vlaamse Overheid diende dus vóór eind 2010 alle in Vlaanderen vastgestelde habitatrictlijngebieden definitief aan te wijzen en prioriteiten vast te stellen voor het in een gunstige staat houden of brengen van de Europees te beschermen habitats en soorten. De Vogelrichtlijngebieden zijn reeds formele speciale beschermingszones (SBZ-V).

Op 3 april 2009 keurde de Vlaamse Regering het besluit met de procedure voor deze aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen definitief goed. Op 23 juli 2010 heeft de Vlaamse Regering algemene doelen voor heel Vlaanderen vastgelegd: de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen of G-IHD. De G-IHD zijn verfijnd per speciale beschermingszone onder de vorm van specifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD).

Via de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen geeft de Vlaamse Overheid invulling aan de verplichting tot definitieve aanwijzing van de speciale beschermingszones en de vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen. De lidstaten zijn er vervolgens toe verplicht de nodige maatregelen te nemen om deze instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. Deze plicht gaat zowel over het nemen van positieve beschermingsmaatregelen zowel als tot het nemen van maatregelen die verslechtering of verstoring tegengaan. Deze instandhoudingsmaatregelen "behelzen zo nodig passende, specifieke of van ruimtelijke ordeningsplannen deel uitmakende beheersplannen en passende, wettelijke, bestuursrechtelijke of op een overeenkomst berustende maatregelen". Bij het nemen van die maatregelen dient rekening gehouden te worden met "de vereisten op economisch, sociaal en cultureel vlak en met de regionale en lokale bijzonderheden".

Naast de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen en het treffen van geschikte instandhoudingsmaatregelen moet er ook omzichtig omgegaan worden bij het beoordelen en toestaan van projecten, plannen of programma's in of in de omgeving van speciale beschermingszones die effecten kunnen hebben op deze gebieden.

4.3.2 Gebiedsspecifieke situering SBZ-H 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek'

De definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen voor het habitatrictlijngebied (SBZ-H) "Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek" gebeurde op 23 april 2014.⁵

De SBZ-H is ongeveer 645 ha groot en omvat 12 deelgebieden, verspreid over de gemeenten Kinrooi, Maaseik, Dilsen-Stokkem, Maasmechelen en

---

5

http://www.natura2000.vlaanderen.be/sites/default/files/limburgse_maas_vijverbroek.pdf

Lanaken. Het gebied is van belang voor 10 habitattypes en 12 Europese soorten.

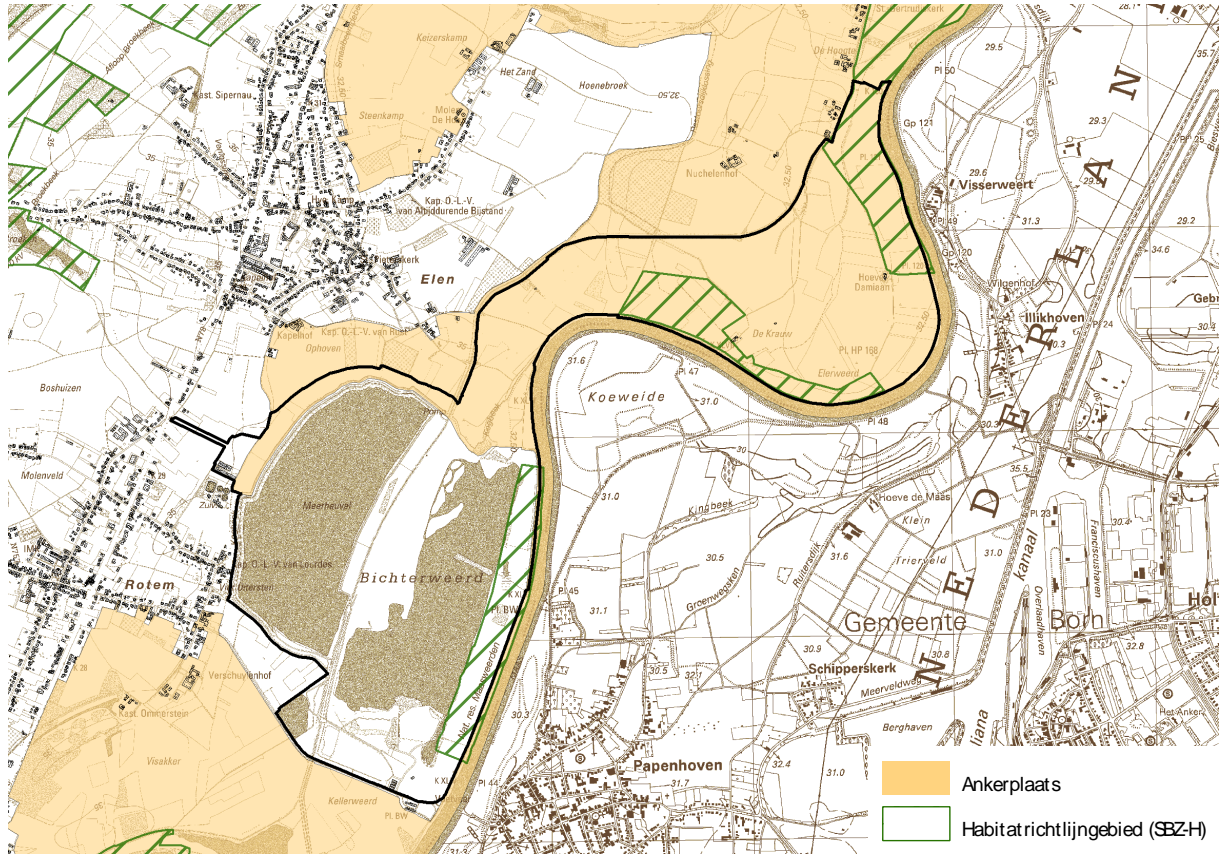
Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Tevens werden er prioritaire inspanningen bepaald:

- grensoverschrijdende samenwerking verderzetten: voor tal van zaken is een grensoverschrijdende afstemming van belang;
- ontwikkeling van een dynamische rivier met een goede waterkwaliteit, natuurlijk hydrologisch regime en sedimentlast;
- soortgerichte maatregelen voor amfibieën zoals Boomkikker, Kamsalamander en poelkikker (versterking resterende populaties);
- soortgerichte maatregelen voor Kwartelkoning (herstel leefgebied);
- herstel laagveenkern (7140);
- duurzaam beheer in de verschillende deelgebieden:
  - kwaliteitsverbetering en uitbreiding stroomdalgraslanden(6120) en graslanden op matig voedselrijke bodem (6510) , en zacht-(91E0) en hardhoutooibossen (91F0);
  - kwaliteitsverbetering grindbanken (3270), maasplassen en oude Maasmeanders (3150);

4.4 Aanduiding ankerplaats "Maasvallei tussen Maaseik en Maasmechelen"

Binnen het plangebied ligt (een deel van) de ankerplaats "Maasvallei tussen Maaseik en Maasmechelen", definitief aangeduid bij ministerieel besluit van 23 juni 2014. Voorafgaand aan deze beslissing werd reeds besloten tot realisatie van een gebied voor projectgrindwinning (BVR 19.07.2013) en werden de milieueffecten van het projectgebied uitgebreid onderzocht in een plan-MER.

Figuur 4. Situering van de definitief aangeduide ankerplaats 'Maasvallei tussen Maaseik en Maasmechelen' en het habitatrichtlijngebied 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek' binnen het plangebied

4.5 Relatie met gemeentelijke en provinciale ruimtelijke structuurplannen

4.5.1 Provinciaal ruimtelijk structuurplan Limburg

Het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan Limburg (PRS) werd op 12 februari 2003 bij ministerieel besluit goedgekeurd. Dit plan werd gedeeltelijk herzien (MB 25.08.2009) met als doel een provinciaal beleidskader voor windturbines aan het document toe te voegen. Een tweede partiële herziening (MB 18.07.2012) betreft vooral wijzigingen op het vlak van wonen en bedrijvigheid. Het plangebied ligt volgens de gewenste ruimtelijke structuur van het PRS in de deelruimte Open Maasland. In deze deelruimte primeert een open ruimtebeleid met 'de Maas en aanliggende plassen als drager van waterbeheersing, natuurontwikkeling en watertoerisme en -recreatie' als belangrijk ruimtelijk principe. Een cruciale verbindende rol in de euregionale natuurlijke structuur wordt ingenomen door Maas en uiterwaarden die duidelijk van Vlaams niveau zijn.

Het PRS selecteert een droge natuurverbindingen nr.15, te Dilsen-Stokkem tussen Schootshei en omgeving Bichterweerd (tussen Elen en Rotem) als verbinding van de dragers van de gewenste ruimtelijke structuur. Het beleid is er gericht op de ruimtelijke ondersteuning van de hoofdgebruiker, van de kleinere natuurgebieden, van het behoud, het herstel en de ontwikkeling van kleine landschapselementen, en van het behoud van de niet-bebouwde onderdelen. Deze verbindingen behoren tot de droge natuurverbindingen die een verbinding maken tussen Park Hoge Kempen en de Maasvallei (groep IV).

Het PRS selecteert de Maasvallei als een complex gaaf landschap. Hieronder wordt begrepen 'parallele en trapvormige structuur evenwijdig met de Maas met landbouw en graslanden, afgesneden meanders en plassen'⁶. De open ruimte wordt maximaal behouden. Relevant in dit beleid is de selectie van open ruimte verbindingen.

De landschappelijke relictten die het gebied karakteriseren en de representatieve concentraties (ankerplaatsen), kunnen relevantie hebben voor de gemeentelijke structuurplannen. Hun behoud en versterking vormen een bijkomend afwegingskader voor het provinciaal ruimtelijk beleid.

4.5.2 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Maaseik

In het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Maaseik wordt het plangebied gesitueerd in de deelruimte 'oostelijk landbouwgebied'. De landbouwgebieden zijn grote aaneengesloten open gebieden. Het open karakter dient maximaal gevrijwaard te worden onder meer om de zichten op de stad Maaseik veilig te stellen.

Meer specifiek wordt voor de omgeving Heppeneert-Elen het volgende voorgesteld: "Deze sleutelstructuur dient een open aaneengesloten landbouwgebied te blijven. Het behoud en versterken van de landbouwfunctie staat centraal. Het gebied is een overstromingsgebied van de Maas; waterbeheersingswerken dienen mogelijk te zijn."⁷

Het gebied wordt in het gemeentelijk structuurplan van Maaseik gevat door het gebied 'Maas en Bosbeek als natte natuurlijke drager' en als 'landbouwkerngebied'⁸.

---

⁶ Provinciaal Structuurplan Limburg, p.252-253

⁷ Gemeentelijk Structuurplan Maaseik, Deel II - p.65.

⁸ Gemeentelijk Structuurplan Maaseik, synthesekaart.

- Ten aanzien van de natte natuurlijke drager (als suggestie naar de hogere overheid) stelt het structuurplan: "binnen deze gebieden is natuur hoofdgebruiker en dient de samenhang en herkenbaarheid van de natuurlijke elementen geoptimaliseerd te worden." ⁹

4.5.3 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Dilsen-Stokkem

In het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Dilsen-Stokkem wordt het plangebied gesitueerd in de deelruimte 'alluviale vlakte en Maas'. De natuurwaarden binnen dit gebied zijn bijzonder hoog, de potenties naar natuurontwikkeling zijn hiermee evenredig. Kenmerkend voor dit deelgebied is de lage bebouwingsgraad en het groot aandeel van de extensieve landbouw. De ontwikkelingsopties worden bepaald op hoger niveau.

De gemeente wenst hier dan ook vooral een ondersteunende en bijsturende rol te spelen. In haar structuurplan geeft de gemeente volgende aandachtspunten aan:

- Het vergroten van het waterbergend vermogen van de Maas;
- Het bestaande zuiveringsstation, middenin het open gebied, dient beter te worden ingekleed om een betere landschappelijke integratie te bekomen.

---

⁹ Gemeentelijk Structuurplan Maaseik, Deel II, p.20.

5 Analyse bestaande ruimtelijke structuur van het plangebied

5.1 Situering van het plangebied

Het plangebied omvat in eerste instantie het gebied noodzakelijk voor de realisatie van het grindwinningsproject 'Elerweerd'. Dit gebied komt grotendeels overeen met het winterbed van de Maas ter hoogte van Elerweerd en met een smalle strook noordelijk en westelijk van de gebieden Meerheuveld en Bichterweerd tot aan de N78 in functie van de afvoer en bewerking van tout-venant¹⁰, de afvoer van het gewonnen grind en het terugvoeren van specie in functie van herprofilering en inrichting van de Elerweerd.

Daarnaast worden de gebieden Meerheuveld en Bichterweerd opgenomen. Het gebied Meerheuveld wordt opgenomen voor aanlevering van vulgronden in het projectgebied Elerweerd. Bichterweerd wordt in het plangebied opgenomen omdat hierdoor een verfijnde afstemming mogelijk is met het projectgebied in het algemeen en met Meerheuveld in het bijzonder.

Figuur 5. Contour plangebied

De contour van het plangebied wordt aldus als volgt gemotiveerd:

- Gerichtheid op uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering van 19 juli 2013 omtrent de projectgrindwinning Elerweerd; de ontwikkelingen en de eventuele discussie over bestemmingswijzigingen westelijk, noordelijk en zuidelijk van het

¹⁰ Aan het Frans ontleende term: opgebaggerd zand of grind, voordat hieruit door classificatie bouw(grond)stoffen zijn verkregen (industriezanden, grind).

gebied impliceren een uitvoeriger planproces waardoor de uitvoering van het maatschappelijk project Elerweerd, waarover consensus bestaat en waarvoor een plan-MER is goedgekeurd en een project-MER wordt voorbereid, wordt vertraagd.

5.2 Analyse deelstructuren

5.2.1 Fysisch systeem

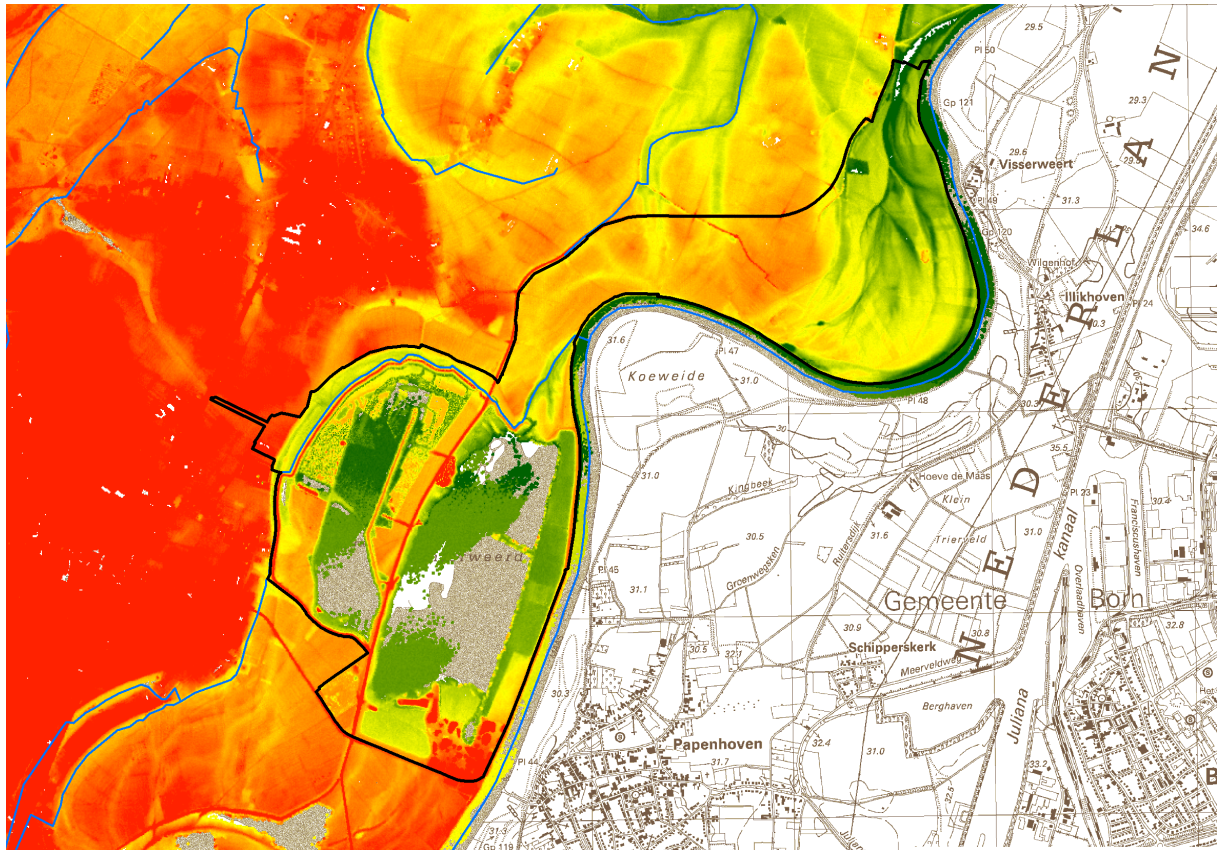
Het plangebied ligt in de Maasvallei en wordt begrensd door de winterdijk in het westen, de Maas in het oosten en de ringdijk rondom Meerheuvel en de Kempenstraat in het zuiden en de Maas in het oosten. Het plangebied omvat zowel een klein deel van het binnendijks landbouwgebied als het projectgebied in de uiterwaarden (van zuid naar noord) Bichterweerd en Elerweerd).

De Maas is met haar sterk wisselende waterstanden en grote meandering de fysiek bepalende factor in het gebied. Het landschap in dit gebied is door een aantal natuurlijke processen als overstroming, erosie, geulvorming, sedimentatie door deze meanderende rivier gevormd tot wat het vandaag is. In de dooradering van de kleine beken doorheen het gebied (Zanderbeek, Pastoorsdijklossing, Kogbeek, Ganzekotbeek, Rozenboomgaardbeek en Smaalbemdebeek), herkent men oude meanders van de Maas zelf (donkergrijze aanduiding). Zowel binnen- als buitendijks zijn die kenmerken nog zichtbaar aanwezig op uitzondering van de vergraven gebieden Meerheuvel, Bichterweert en Negenoord in het zuiden.

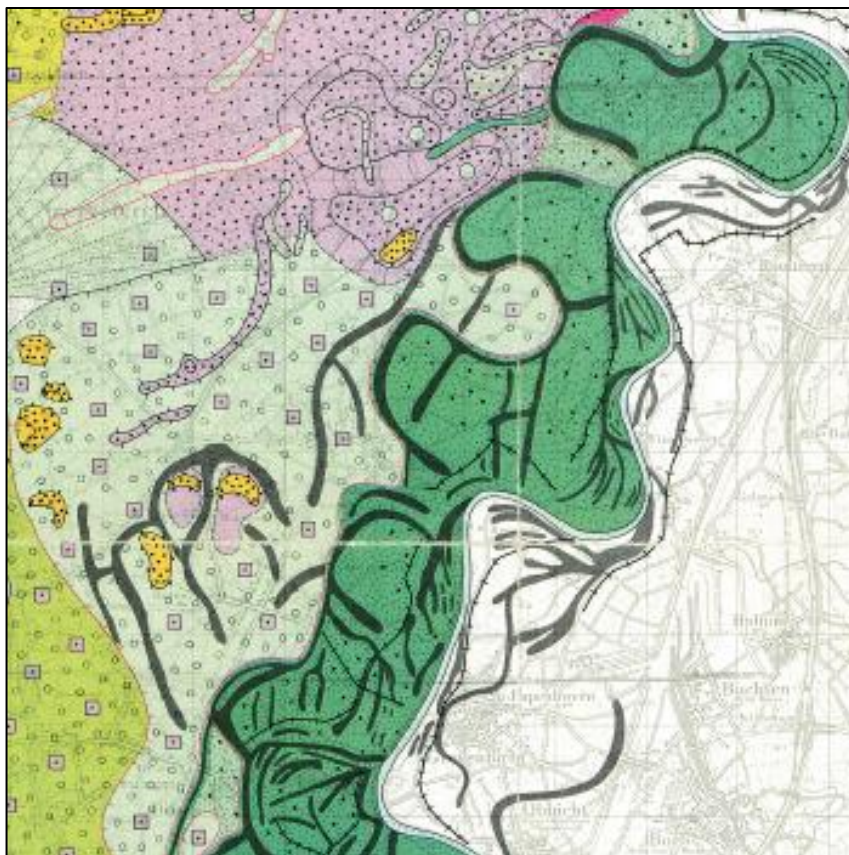
Door de opeenvolging van koudere droge periodes en nattere warmere periodes ontstond het terrassenlandschap waarin relatief vlakke reliëfeenheden door steilranden van elkaar gescheiden zijn. De overgang tussen laagterras (lichtgroen en roze) en alluviale vlakte (donkergroen) is goed te zien ter hoogte van de N78 door de aaneenschakeling van meanderbochten, de zogenaamde 'meandertrein' tussen Elen en Maaseik. Deze oude meanders zijn intussen ingenomen door kleine beekjes die het gebied dooraderen. De alluviale vlakte wordt gekenmerkt door droge tot matig droge (zand)leembodems zonder profielontwikkeling die uitstekend geschikt zijn voor landbouwgebruik.

In het plangebied ter hoogte van Damiaan en Heppeneert vertoonde de rivier nog activiteit in de stroomvallei waardoor er nu nog veel reliëfverschillen te zien zijn. De meest recente rivierverlegging vond plaats tussen Heppeneert en Vissersweert (NL). De rivier verlegde zich tussen 1890 en 1936 een stukje oostelijker waarbij de uiterwaard aan Belgische kant verbreedde.

Figuur 6. Hoogtekaart plangebied

Figuur 7. Geomorfologische kaart (Etienne Paulissen, 1973)

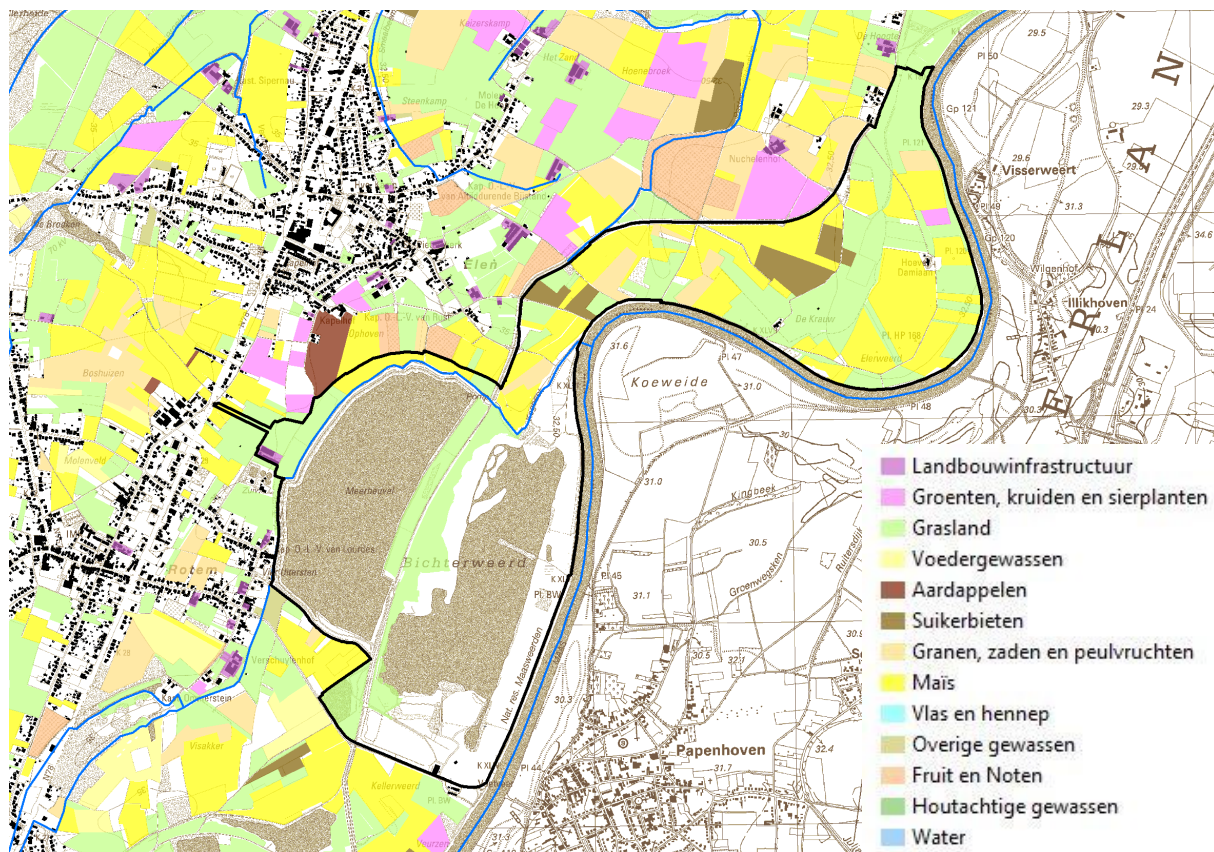

5.2.2 Agrarische structuur

Elementen van de bestaande agrarische structuur

Het plangebied omvat landbouwgebied zowel binnendijs als in het winterbed van de Maas. Vrijwel alle percelen zijn in landbouwgebruik en dit onafgezien van de bestemming (op uitzondering van Meerheuvel en Bichterweerd).

Figuur 8. Landbouwgebruikspcelen 2014 plangebied

Het landbouwgebruik is overwegend graslanden en maisteelt; in het winterbed zijn er een aantal percelen met suikerbiet. Daarmee ketn het gebied Elerweerd geen ander beeld in het landbouwgebruik als het gebied binnendijs.

Het landbouwgebruik in de gebieden Meerheuvel en Bichterweerd is beperkt tot natuurgericht graslandbeheer.

5.2.3 Natuurlijke structuur

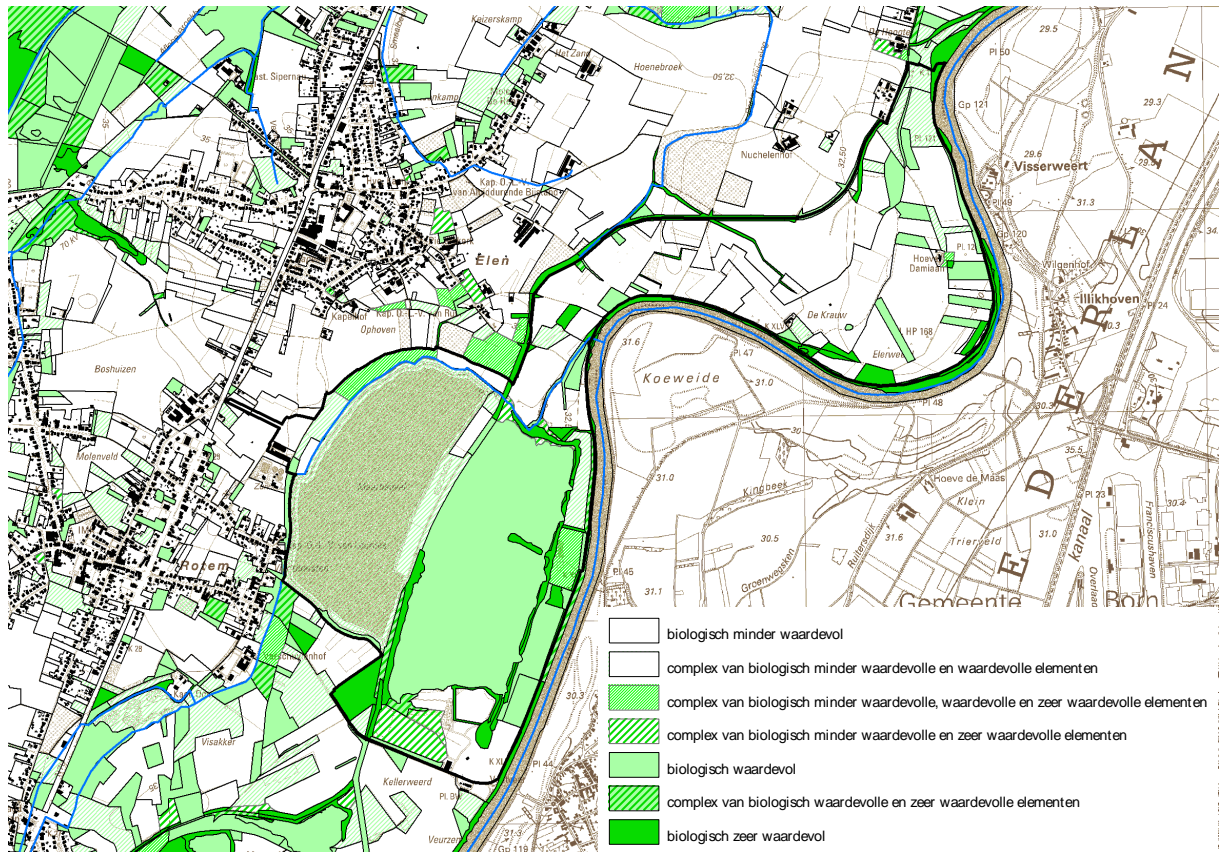
Elementen van de bestaande natuurlijke structuur

Binnen het plangebied zijn de ruimere Maasoevers en de gehele uiterwaard Heppeneert aangeduid als speciale beschermingszone volgens de habitatrictlijn. Daar en in de (oude en nieuwe) dijkelementen, oevers en sloten bevinden zich ook de delen in het gebied met de hoogste biologische waardering.

Boscomplexen komen in het gebied minder voor. De boskartering geeft enkel een kleine concentratie net noordelijk van het gebied Bichterweerd.

Figuur 9. Biologische waarderingskaart plangebied

Knelpunten en potenties

Een knelpunt is dat de dynamiek van de rivier in het verleden werd ingeperkt en sterk bepaald wordt door menselijke ingrepen. De natuurlijke dynamiek is van belang voor verschillende habitattypes en soorten. Een ander knelpunt is dat er momenteel verschillende interessante (historisch permanente) graslanden nu gescheurd (kunnen) worden. Ook de verbinding van de Maasvallei naar omliggende natuurgebieden zoals bijvoorbeeld de Hoge Kempen komen in gevaar en ook de verschillende deelgebieden van de Maasvallei zijn niet altijd met elkaar verbonden.

Potenties liggen er juist in om deze natuurlijke dynamiek zoveel mogelijk te herstellen zodat natuurlijke processen van erosie en sedimentatie kan plaatsvinden in functie van grindbanken, natte ruigtes, stroomdalgraslanden en wilgenvloedbossen. Dat bestaande (historisch permanente) graslanden zoveel mogelijk behouden blijven en dat er verbindingen gerealiseerd worden zowel tussen de Maasvallei en de omliggende natuurgebieden maar ook tussen de verschillende deelgebieden.

5.2.4 Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed

Intrinsieke waarden van de ankerplaats 'Maasvallei tussen Maaseik en Maasmechelen'

In het aanduidingsbesluit van de ankerplaats 'Maasvallei tussen Maaseik en Maasmechelen' worden de natuurwetenschappelijke, historische, esthetische, sociaal-culturele en ruimtelijk-structurende waarden aangegeven. De voor het plangebied relevante elementen zijn hieronder verder aangegeven.

Natuurwetenschappelijke waarde

Rivierlandschappen hebben een dynamisch karakter. In geomorfologisch, bodemkundig en hydrografisch opzicht is de alluviale vlakte van de Maas een zeldzaam gegeven in Vlaanderen omdat een aantal natuurlijke processen (overstroming, erosie, geulvorming, sedimentatie...) er steeds vrij ongestoord konden verlopen. De duidelijk begrensde landschapseenheid is vooral belangrijk voor de kennis van de Maasevolutie tijdens het Quartair. Verplaatsingen van de Maas zijn in het landschap herkenbaar onder de vorm van geulen en verlaten meanders, nu nog zichtbaar in het (micro)reliëf. De Maasbedding zelf is omwille van de uiterst lage zomerdebieten in deze sectie één van de weinige toegankelijke en zichtbare nog natuurlijke beddingen van grote rivieren. De stroomdalgraslanden en ruigten herbergen onder invloed van het kalkhoudende Maaswater een specifieke vegetatie. Het permanente grasland bezit nog een uitzonderlijk reliëf van verlaten stroomgeulen.

Andere waardevolle typen van oude Maasbeddingen zijn de meandertrein tussen Elen en Maaseik, die het Terras van Mechelen aan de Maas begrenst, de jongste Maasverplaatsing bij Heppeneert, de kronkelwaardgeulen tussen Bichterweert en Maaseik, waarvan bijzonder mooie voorbeelden ten zuiden van Heppeneert.

Historische waarde

De historische verplaatsingen van de Maas zijn in het landschap herkenbaar, evenals het daarmee samenhangende dijken- en nederzettingsspatroon. Het Maaskruis tussen Maasmechelen en Vucht markeert nog steeds de plaats waar de vaargeul en lijnpad van de bevaarbare Maas van oever veranderden.

De perceleringsstructuur en ook het bodemgebruik bleven in grote gedeeltes van het gebied historisch stabiel en zijn herkenbaar in de graslanden en vruchtbare akkers, met een rijke verscheidenheid aan cultuurhistorische landschapselementen. De veelheid aan vondsten bevestigt de aantrekkingskracht van de Maas en haar eeuwenoude rol als handel- en transportroute.

Esthetische waarde

Het grillige stroompatroon van de Maas met zijn grindbanken, sterk wisselend debiet en de uiterwaarden daarlangs met verlaten meanders en stroomgeulen, vormen een gaaf en herkenbaar rivierlandschap. Het landschap is overwegend open met her en der een houtkant of bomenrij.

In de zone langs de rivier ontsluiten historische dijken en onverharde wegen het gebied.

Typische landschapkenmerken van de ankerplaats

Hieronder worden de voor het plangebied relevante typische landschapkenmerken uit het aanduidingsbesluit van de ankerplaats weergegeven.

Buitendijkse gebieden (Winterbedding)

- Uiterwaarden
  - Brede uiterwaarden, geen dijken direct tegen de rivier, overstromingsvlakte tot lokaal een kilometer breed;
  - Veel kleine reliëfverschillen, ontstaan door verleggingen van de rivier en overstromingen;
  - Open landschap, weinig bebouwing en beplantingen;

- Landgebruik: overwegend weilanden en akkers, soms een enkel bosje of boomgaard;
- Percelering: blokvormig of langgerekt. Grachten voornamelijk loodrecht op de rivier. De strookverkaveling volgt soms waaivormig de oude meanders (mn. in het zuidelijk deel van de ankerplaats);
- Stroomdalgraslanden: unieke riviergebonden vegetatie. Kraaienbos hardhout-ooibos.
- De Maas en oude meanders
  - Sturend in de vorming van het landschap;
  - Huidige Maas: groot verval, grindrijke bedding met grindbanken en lokaal steile oevers. Specifieke flora en fauna gebonden aan de rivier;
  - Oude beddingen en meanders doorheen ankerplaats:
    - Soms open water of een beek: o.a. de Ganzenkotbeek, Zanderbeek-Diepbeek, Smaalbeemdebeek, Kogbeek;
    - Lager gelegen, zorgen voor reliëf;
    - Landgebruik in oude meanders: grasland, struweel of populierenaanplant;
    - Vaak een drieledige landschapsopbouw in oude meanders: buitenbocht hoger gelegen met bebouwing; meander zelf is water en moeras; binnenbocht landbouw vanwege de lagere ligging en aanwezigheid van vruchtbare afzettingen.
  - O.a. volgende waardevolle typen oude beddingen en meanders komen voor:
    - meandertrein tussen Elen en Maaseik;
    - de jongste Maasverplaatsing bij Heppeneert;
    - kronkelwaardgeulen ter hoogte van hoeve Damiaan;
    - hoefijzervormige restant van een Maasmeander in Stokkem (deel ontgrind);
- Bouwkundig erfgoed:
  - In de vallei liggen verschillende historische hoeven. Door hun geïsoleerde, soms hogere ligging, erfbeplantingen en boomgaarden vallen deze hoeven in het landschap op.
    - De Krauw: Pastoorsdijk 1, Maaseik (Maaseik) (ID86165);
    - Hoeve De Damiaan: Damiaan 11, Dilsen-Stokkem (Elen) (ID71349);
  - Overig bouwkundig erfgoed
    - Diverse palen: Gietijzeren grenspalen uit 1844 voor vastleggen grens Nederland-België; Kilometerpalen (XXXIII tot LII); 150 en 300el paaltjes uit periode 1863-1870.
  - Historische dijken: klein en van beperkte lengte, vooral aan bovenzijde en/of rivierzijde van nederzettingen. Recente dijken veelal op de oude dijken en aaneengesloten.
  - Jaagpaden, oude paden en wegen, brugjes.
  - Zichten vanaf de winterdijken over de uiterwaarden, zoals o.a. te Heppeneert, Elen.
  - Houtige landschapselementen:
    - Knotes: Langstraat - winterdijk, Dilsen-Stokkem (Elen);
  - Kleine landschapselementen: bomen, bomenrijen, bosjes, hagen, houtkanten, knotbomen, oude heggen, holle weg, hoogstamboomgaarden.
- Archeologie: verspreide archeologische sites uit verschillende perioden: aantrekkingskracht van de Maas op de mens en continue

menselijke aanwezigheid. Voorbeelden van het gekende bodemarchief zijn:

- vroegmiddeleeuws metalen gereedschap (9de eeuw) (aangetroffen bij ontgrindingswerken) te Dilsen-Stokkem (Stokkem) (CAI50586))

Binnendijkse gebieden

- Oude beddingen en meanders doorheen ankerplaats waarvan de kenmerken de volgende zijn:
  - Soms open water of een beek: o.a. de Ganzenkotbeek, Zanderbeek-Diepbeek, Smaalbeemdebeek, Kogbeek.
  - Depressies en reliëfverschillen, ontstaan door verleggingen van de rivier en overstromingen.
  - Landgebruik in oude meanders: grasland, struweel of populierenaanplant.
  - Vaak een drieledige landschapsopbouw in oude meanders: buitenbocht hoger gelegen met bebouwing; meander zelf is water en moeras; binnenbocht landbouw vanwege de lagere ligging en aanwezigheid van vruchtbare afzettingen. Gaafste voorbeeld: Dilsen.
  - O.a. volgende waardevolle typen oude beddingen en meanders komen voor:
    - (stoot)oevers van meanderbochten te Dilsen, Rotem, Elen en Maaseik.
- Open landschap, weinig bebouwing en beplantingen.
- Landgebruik: overwegend weilanden en akkers, soms een enkel bosje of boomgaard.
- Parcelering: blokvormig of langgerekt. Grachten voornamelijk loodrecht op de rivier. De strookverkaveling volgt soms waaivormig de oude meanders.
- Stroomdalgraslanden: unieke riviergebonden vegetatie..

Archeologie: verspreide archeologische sites uit verschillende perioden: aantrekkingskracht van de Maas op de mens en continue menselijke aanwezigheid. Knelpunten en potenties

Een groot knelpunt binnen de alluviale vlakte van de Maas, zijn de historische grindputten die veelal niet aansluiten bij het omringende landschap. Maatschappelijke en economische projecten (waaronder de projectgrindwinning Elerweerd waarbij grindwinning wordt gecombineerd met het verhogen van rivierveiligheid en natuur- en landschapsontwikkeling) worden door een aanduiding van de ankerplaats niet onmogelijk maakt. De ankerplaats geeft inzicht in de erfgoedwaarden en maakt bij het begin van een planningsproces duidelijk welke de erfgoedwaarden zijn die in het afwegingsproces worden meegenomen.

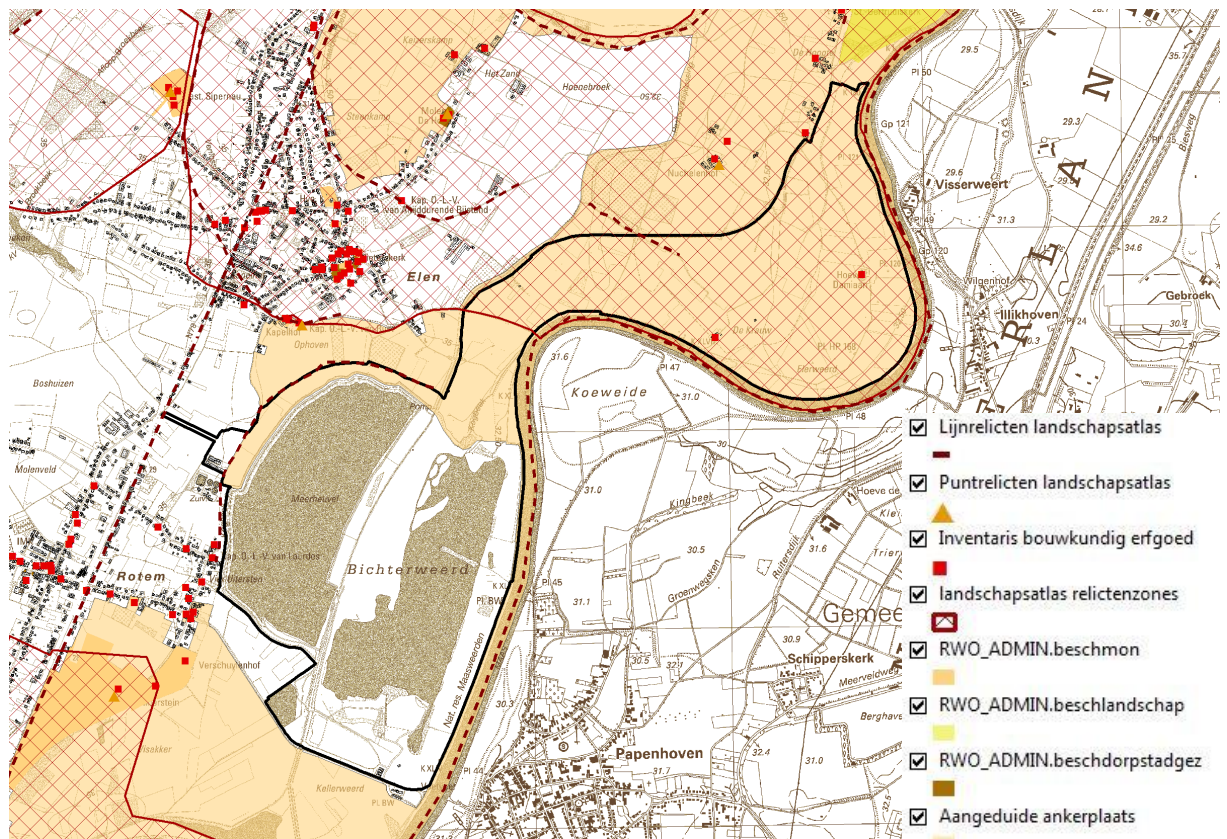
Bebouwing in de alluviale vlakte dient geweerd te worden wegens het overstromingsgevaar en aantasting van de landschapswaarden. Enkele specifieke knelpunten zijn tevens de visuele barrières door misplaatste bebouwing of verwaarloosde en uitgegroeide boomkwekerijplantages (intussen in Heppeneert verwijderd) op plaatsen met een voor het overige open zicht (met name te Elen en Heppeneert, zie kaart 'ruimtelijke voorstelling van de ankerplaats').

Het benutten van de dynamiek van de rivier respectievelijk van het fysisch landschap biedt belangrijke kansen op landschappelijk vlak zowel als in andere maatschappelijke domeinen.

De landschappelijke structurelementen vormen de dragers voor de toeristisch-recreatieve potenties van de streek (hoofdzakelijk fietsen en wandelen). De ontwikkeling van het RivierPark Maasvallei

biedt kansen voor de recreatieve ontsluiting en waardering van het gebied. De ontwikkelingsperspectieven voor de toeristisch-recreatieve infrastructuur gaan uit van het recreatief medegebruik met respect voor de draagkracht van het gebied. De evolutie van het landschap hangt samen met de huidige en toekomstige ontwikkelingen binnen de landbouw. Een leefbare landbouw met respect voor de landschapskenmerken is dan ook een essentiële voorwaarde voor behoud van de identiteit van het landschap.

Figuur 10. Situering erfgoedelementen

5.2.5 Grindwinning en hoogwaterbeveiliging

Elementen van de grindwinning en hoogwaterbeveiliging

Vanaf de Elster-ijstijd (350.000 - 300.000 jaar BP) wordt in de gebieden ten oosten van de steilrand van het Kempens Plateau het valleigrind afgezet. Aangezien de Maas in deze geologische periode de Moezel verloor als bijrivier, bestaan de valleigrinden enkel uit materiaal dat afkomstig is vanuit de Ardennen. Dit resulteerde in goed uitgewassen, leemarm grind met een korrelgrootte voornamelijk begrepen tussen 2 en 6 cm en dat slechts zelden grote blokken bevat. Het grind bevindt zich ook grotendeels onder de watertafel die door het Maaspeil wordt bepaald, zodanig dat het grind voornamelijk door baggering dient gewonnen te worden. De situatie van het grind onder de watertafel impliceert ook dat het grind slechts een beperkte oppervlakkige bodemvorming ondergaan heeft, zodat het grind onder water zuiver en grijs van kleur is gebleven. Tussen de Maas en haar dalwand is de strook valleigrind gemiddeld 6 km breed en komt het voor van Lanaken tot Kessenich over een zone van ongeveer 30 km lang. De gemiddelde dikte van het grind bedraagt 10 m, hetgeen betekent dat ongeveer 1,8 km³ grind werd afgezet.

Praktijkervaring echter heeft geleerd dat de dikte van een grindpakket in de bodem over zeer korte afstand aanzienlijk kan verschillen. Zo is het grindpakket ten noorden van de Feldebiss-breuk gemiddeld 5 meter dikker dan ten zuiden. De Feldebiss-breuk is een breuk in de aardkorst die doorheen Duitsland, België en Nederland loopt en die de gebieden Bichterweerd en Meerheuvel aan uiterst zuidelijke zijde doorkruist. Globaal kan men dus stellen dat de gebieden ten noorden van de Feldebiss-breuk, waaronder het gebied Elerweerd, het meest prospectief zijn voor het voorkomen van economisch winbare grindvoorraden.

Het bovenste deel van de bodem bestaande uit zandleem is de dekgrond. De opbouw is tamelijk homogeen met mogelijk een kleine differentiatie in de bovenste meer organische teelaarde. De profielontwikkeling is beperkt tot afwezig, typisch voor alluviale gronden. Hieronder bevindt zich een laag tout-venant, deze laag bestaat uit grind en tussenliggende fijne fractie. Bij de winning wordt het grind van de fijnere fractie gescheiden. De fractie bouwzand maakt ongeveer 20% uit van het te ontginnen pakket tout-venant.

Knelpunten en potenties

Het gebied Elerweerd is geologisch gezien erg geschikt voor de ontginning van grind gezien het relatief dikke grindpakket ter plekke in de bodem. Beveiliging tegen hoogwater door middel van rivierverruiming en grindwinning door middel van projectgrindwinning zijn hier perfect te combineren. Door het project worden langs de rivier de verruiming aan Vlaamse en Nederlandse zijde beter met mekaar verbonden zodat potentiële flessenhalzen vermeden worden. De ingreep draagt door haar hoogwatereffecten bij tot een verhoging van de veiligheid van het Mijnverzakkingsgebied te Maasmechelen en Dilsen-Stokkem.

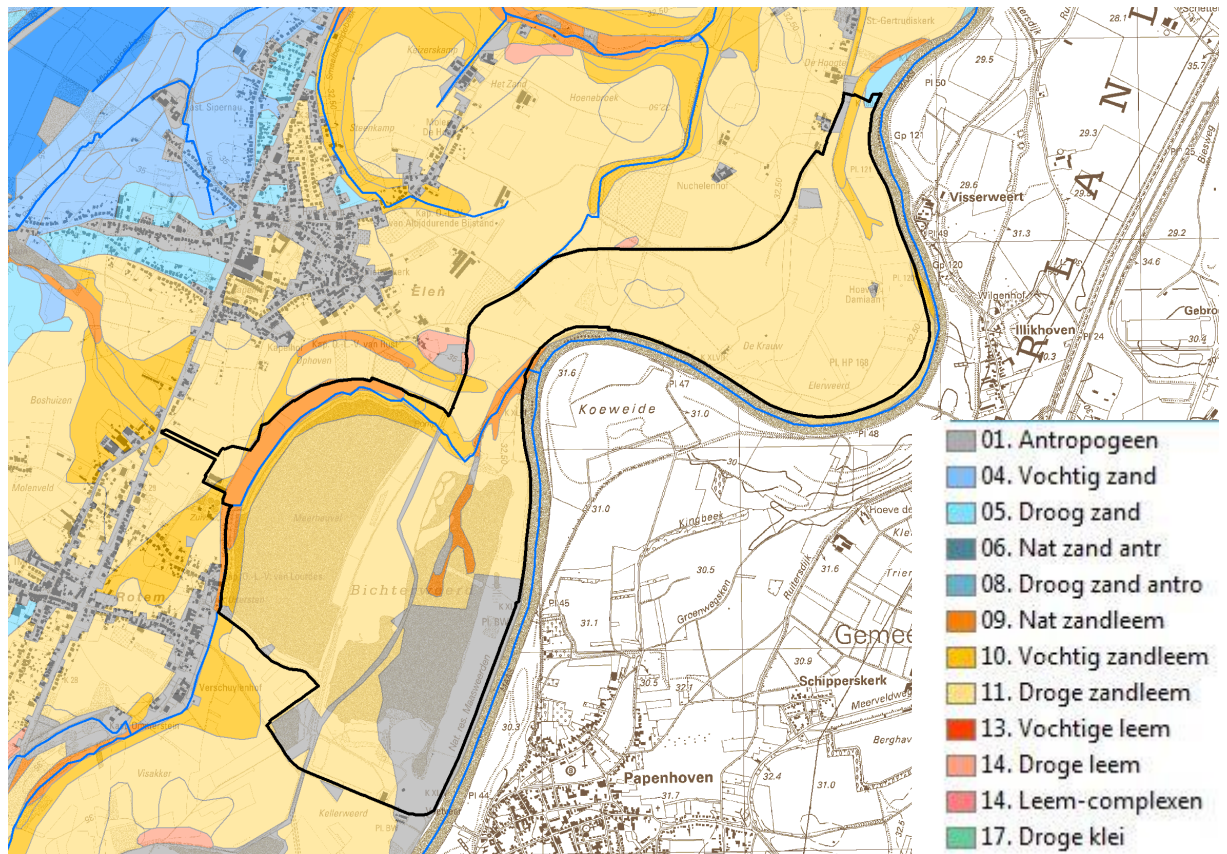
Anderzijds wordt er tussen de nieuwe zomerdijk en de winterdijk een belangrijk bergingsvolume toegevoegd. Tevens kan er via dit project op beide oevers van de Gemeenschappelijke Maas in het winterbed natuurontwikkeling worden gerealiseerd. Door het project wordt over de volledige lengte langs de rivier steile breuksteenoevers omgevormd tot oplopende grindoevers. Door het project wordt de relatie rivier-winterbed hersteld.

Een knelpunt binnen het project is de impact van vulzandwinning op grotere diepte en de stabiliteit voor de plas 'Meerheuvel'. Een

grondige studie zal, rekening houdend met het bresprofiel, een veilige ontginningswijze moeten aantonen. Deze studie dient te worden opgenomen in het project-MER.

De hiernavolgende figuur geeft het noordelijk (voornamelijk) niet vergraven deel van het plangebied weer. De gebieden Bichterweerd en Meerheuvel zijn intussen vergraven en heringericht.

Figuur 11. Bodemkaart plangebied

5.2.6 Nederzettingsstructuur

De bebouwing in de Maasvallei is geconcentreerd in de dorpen, ontstaan op de oevers van de Maas. In de uiterwaarden zelf beperkt de bebouwing zich tot enkele grote (oude) hoeves, en kleine gehuchten, recente bebouwing ontbreekt wegens het overstromingsrisico. Met name de verspreid gelegen hoevecomplexen zijn structurerend in het landschap en kennen meestal nog een historische kern (Hoeve De Krauw en Damiaanhoeve binnen het projectgrindwinningsgebied).

6 Bestaande feitelijke en juridische toestand

6.1 Bestaande feitelijke toestand

De bestaande feitelijke toestand wordt grafisch weergegeven op de kaarten in bijlage bij deze toelichtingsnota.

Kaart 0. Situering plangebied

Kaart 1. Bestaande feitelijke toestand: luchtfoto met aanduidingen

6.2 Bestaande juridische toestand

De relevante elementen van de bestaande juridische toestand worden tekstueel aangegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 1. Bestaande juridische toestand

Plan	Naam
Gewestplan(nen) of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	Gewestplan nr. 20 Limburgs Maasland (KB 01.09.1980 en partiële wijzigingen BVR 01.06.1995 en BVR 13.07.2001)
Gemeentelijke plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen	geen
Beschermd landschap	geen
Beschermd stads- of dorpsgezicht	geen
Beschermd monument	geen
Gebieden van het VEN en IVON	VEN-gebied nr. 416_1 Grote Eenheid Natuur: 'De Grensmaas Noord' IVON-gebied nr. 416_1 Grote Eenheid Natuur in Ontwikkeling 'De Grensmaas Noord'
Habitatrichtlijngebied	Nr. 30 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek' BE2200037
Onbevaarbare waterlopen	Categorie 0: Maas; Categorie 1: geen; Categorie 2: Kogbeek, Categorie 3: geen;
Beschermingszone grondwaterwinningen	Geen Aanduiding beschermingszone van het gewestplan thv Meerheuvel

De bestaande juridische toestand wordt grafisch weergegeven op de kaarten in bijlage bij de toelichtingsnota.

Kaart 2 Bestaande juridische toestand: gewestplan, gewestplanwijzigingen en ruimtelijke uitvoeringsplannen

Kaart 3 Bestaande juridische toestand: andere plannen

7 Verantwoording van het planvoorstel

7.1 Visie en gewenste ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven

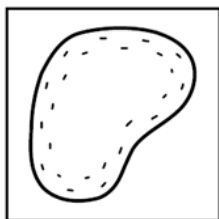
7.1.1 Ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos regio Limburgse Kempen en Maasland

Het plangebied is in het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur regio Limburgse Kempen en Maasland opgenomen in de deelruimte Maasland, gebied A3: midden Maasland.

Algemeen is de visie voor de eigenlijke Maasvallei er op gericht de verdere versnippering en dichtslibbing van de open ruimte tegen te gaan door het behoud en versterking van de agrarische gebieden en de ingebedde natuur- en landschapswaarden. In de uiterwaarden dient specifieke aandacht te gaan naar de afstemming van het ruimtegebruik met de randvoorwaarden inzake veiligheid (waterbeheer), landschappelijke identiteit en ecologische kwaliteit en dit in grensoverschrijdend perspectief. Behoud en versterking van (landschappelijke en/of ecologische) open ruimte corridors tussen de Maas en de Hoge Kempen zijn eveneens belangrijke uitgangspunten.

De krachtlijnen van de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos voor het plangebied Elerweerd zijn vastgelegd in een aantal ruimtelijke concepten. De ruimtelijke concepten zijn de legende-elementen bij de kaart van de gewenste ruimtelijke structuur.

Vrijwaren van gebieden voor grondgebonden landbouw als drager van de open ruimte met behoud en ontwikkeling van kleine landschapselementen en bosfragmenten

In het midden- en zuidelijk Maasland is de landbouwstructuur versnipperd door uitdijende woonkernen, (grootschalige) ontginningen, industriële ontwikkelingen, lintbebouwing en verspreid liggende bos- en natuurgebieden. De grondgebonden landbouwactiviteiten zijn echter wel structuurbepalend voor grote delen van het buitengebied. In deze gebieden staat het behoud van de landbouwfunctie voorop.

Binnen deze landbouwgebieden wordt ruimte gelaten voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling van een raamwerk van kleine landschapselementen zoals bomenrijen, houtkanten, waardevolle bermen, waterlopen, poelen en bosjes, zodat een landschapsecologische basiskwaliteit gegarandeerd wordt en habitats van vogels van kleinschalige cultuurlandschappen gevrijwaard blijven. Vooral in de overgangsgebieden met de grotere vallei- en natuurcomplexen is een dicht raamwerk vanuit landschappelijk en ecologisch oogpunt wenselijk.

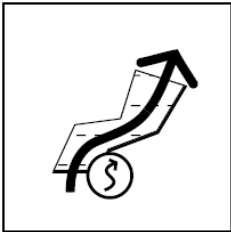
In de overstromingsgevoelige gebieden worden de landbouwfunctie en de waterbeheerfunctie zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Vanuit het ruimtelijk beleid worden deze gebieden gevrijwaard van verdere bebouwing, zodanig dat de waterbergingsfunctie bewaard blijft en waar nodig

hersteld kan worden.

Het deelconcept is van toepassing op volgende gebied:

2.4: landbouwgebied van Maaseik tot Stokkem;

Behoud en versterking van (complexen van) ecologische en landschappelijke waarden verweven met landbouw en gerelateerd aan de Maasdynamiek

Een aantal landbouwzones in de uiterwaarden of grenzen aan de Maas beschikken over specifieke landschappelijke en ecologische kwaliteiten (microreliëf, waardevolle graslanden, lijnvormige elementen zoals houtkanten, hagen, sloten en beken). Behoud hiervan is wenselijk.

Deze gebieden worden gedifferentieerd als natuurverwevingsgebied. Delen van dit mozaïeklandschap kunnen een hoofdfunctie natuur of landbouw hebben.

In het zomer- en winterbed van de Gemeenschappelijke Maas te Lanaken, Maasmechelen, Dilsen-Stokkem, Maaseik en Kinrooi wordt de waterbergende functie behouden en geoptimaliseerd. Randvoorwaarden inzake waterberging zijn bepalend voor de landbouw. Bepaalde vormen van landbouwexploitatie zijn niet compatibel met het veiligheidsbeheer (ondermeer laagstamfruit en/of andere aanplantingen, plastic overkappingen,...); omwille van opstuwend effect bij hoogwater.

Binnen deze uiterwaarden moet de nodige ruimte beschikbaar blijven voor de geplande werken in het kader van het integrale waterbeheer. Specifiek kan hierbij verwezen worden naar de acties gekoppeld aan de Vlaamse Boertien locaties Kotem, Herbricht en Hochter Bampd en na de rivierverruimingswerken te Negenoord en Bichterweerd - Kogge greend. Na beëindiging van de ontgrindingen werden de zomerdijken verwijderd en de relatie zomerbed-glooiende oevers hersteld. Dit kan desgevallend gerealiseerd worden door ruimtelijke verweving binnen dit concept.

In de uiterwaarden is een permanente bodembedekking wenselijk vanuit het standpunt erosiebestrijding. Akkerland in het winterbed is bij hoogwaterafvoer zeer erosiegevoelig. Een permanent graslandgebruik wordt gestimuleerd.

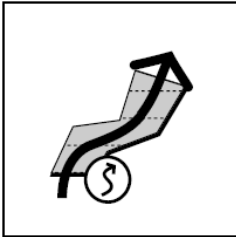
De Maasuitwaerden worden vrij gehouden van bebouwing (afbakenen van bouwvrije zones). Bebouwing kan ontwikkeld worden in deze zones.

Het deelconcept is van toepassing op volgend gebied:

10.2: Elerweerd;

Ontwikkeling van een natuurlijk uiterwaardengebied door herstel van dynamisch rivierlandschap met natuurlijke overstromingsdynamiek in afstemming van de randvoorwaarden inzake veiligheid en waterbeheer

Streefbeeld is een rivier met functionele contacten met de winterbedding via glooiende oevers, nevengeulen, hoogwaterstroomgeulen. De natuurlijke overstromingsdynamiek zorgt voor de ontwikkeling en behoud van een mozaïek van open en halfopen biotopen met pioniervegetaties, stroomdalgraslanden, ... Behoud en ontwikkeling van de natuur- en waterbergingsfunctie primeert in deze gebieden

Het gaat om de meest waardevolle valleidelven van de Maas. Deze samenhangende natuurcomplexen worden opgenomen in het Vlaams Ecologisch Netwerk. De grondgebonden landbouw, gericht op een permanent graslandgebruik, kan lokaal een natuurondersteunende en landschapsverzorgende taak opnemen met inachtneming van de uitgangdoelstellingen voor deze gebieden en/of instandhoudingsdoelstellingen in het kader van SBZ (uiterwaard van Heppeneert).

In het winterbed van de gemeenschappelijke Maas te Lanaken, Maasmechelen, Dilsen-Stokkem, Maaseik en Kinrooi wordt de waterbergende functie behouden en geoptimaliseerd. Het behoud van voldoende open landschap is noodzakelijk voor het waterbergend vermogen van de vallei (omwille van het opstuwende effect bij hoog water). Hiertoe kunnen bouwvrije zones worden afgebakend.

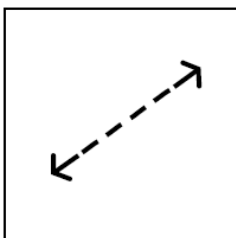
Extensieve vormen van recreatie afgestemd om de ecologische draagkracht zijn mogelijk.

Het deelconcept is van toepassing op volgende gebieden:

11.1: Uiterwaarden van Heppeneert-Elerweerd;

11.2: Bichterweerd;

Ontwikkeling van landschappelijke en ecologische waardevolle lineaire elementen

droge ecologische verbinding

In het agrarisch gebied vormen kleine landschapselementen een belangrijke functie als natuurverbinding tussen de grotere bos- en natuurcomplexen.

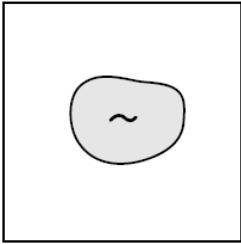
Het ruimtelijk beleid is gericht op het behoud van de hoofdfunctie waarin deze elementen zijn gelegen, maar vrijwaart voldoende ruimte voor het realiseren van een hydrologische, landschappelijke en ecologische basiskwaliteit die de verbindende functie mee ondersteunt.

Het uitwerken van deze natuurverbindingen is een provinciale planningstaak.

Het deelconcept is van toepassing op volgend gebied:

12.12: Tussen Schootshei en omgeving Bichterweerd (Dilsen-Stokkem)

Behoud (en ontwikkeling) van open water met ecologische en/ of recreatieve waarde

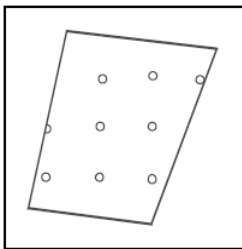
Een aantal grindplassen zijn structuurbepalend met een (potentieel) ecologische waarde of met een verweving van functies (natuur, landschap, recreatie, waterberging). Het gaat om antropogene waterpartijen ontstaan door industriële winningen van grind of zand. Binnen deze waterpartijen kunnen bepaalde zones een hoofdfunctie natuur krijgen, en streeft men naar een herstel van ondiepe water- en moeraszones en rustmogelijkheden voor avifauna.

Natuur is hoofdfunctie voor de waterpartijen Koole Greent, Bichterweert en Negenoord en een medefunctie (naast recreatie, ...) op de Vissen Akker/Daler Oe en Herenlaak.

Het deelconcept is van toepassing op volgend gebied:

15.4: Meerheuvel-Bichterweerd;

Vrijwaren en versterken van waardevolle landschappen en erfgoedwaarden

In overdruk

Oude landbouwlandschappen, historische wateringen en waardevolle natuurcomplexen vormen een specifiek cultuurhistorisch en landschappelijk gegeven. Het behoud van deze, voor de Limburgse Kempen kenmerkende landschappen, moet gegarandeerd worden.

Het historisch uiterwaardenlandschap met oude verlande Maasmeanders, maasdorpen, dijken, micro-reliëf, ... is sterk aangetast door de grindwinningen. Toch zijn er nog een aantal uiterwaarden vrij intact gebleven o.a. Heppeneert, Maaswinkel, Kotem, Uikhoven. Het resterend uiterwaardenlandschap, met zijn specifieke kwaliteiten, moet gevrijwaard blijven.

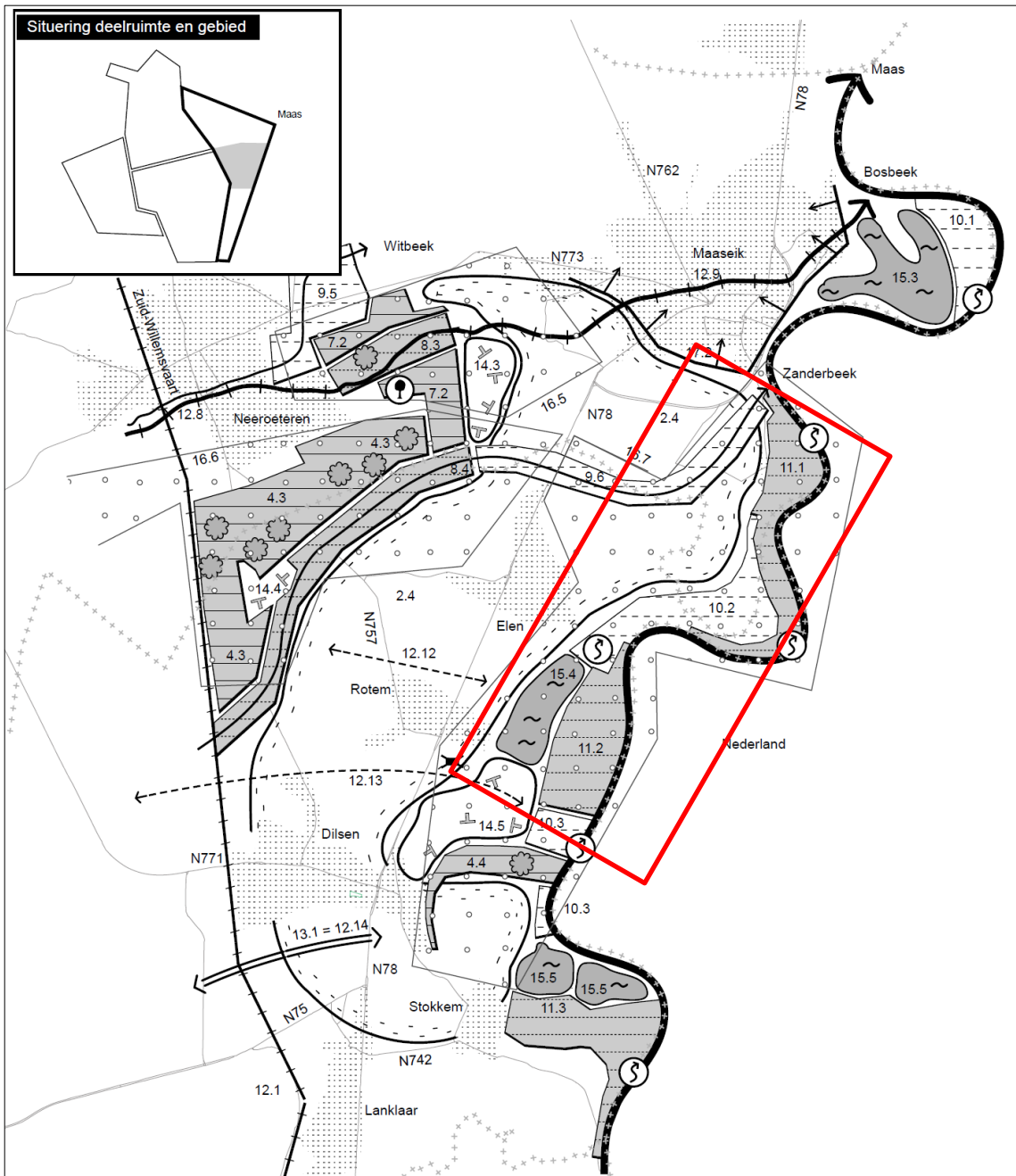
De instandhouding van kleine landschapselementen zoals bomenrijen en houtkanten moet gegarandeerd worden. Stimulerende maatregelen kunnen worden ingezet op beheer en herstel van dergelijke elementen.

Waardevolle cultuurhistorische erfgoedelementen worden behouden en opgewaardeerd met aandacht voor een goede ontsluiting binnen een samenhangend toeristisch-recreatief netwerk van dergelijke elementen.

Het deelconcept is van toepassing op volgend gebied:

16.7: Maasvallei van Stokkem tot Heppeneert met kasteel Ommerstein

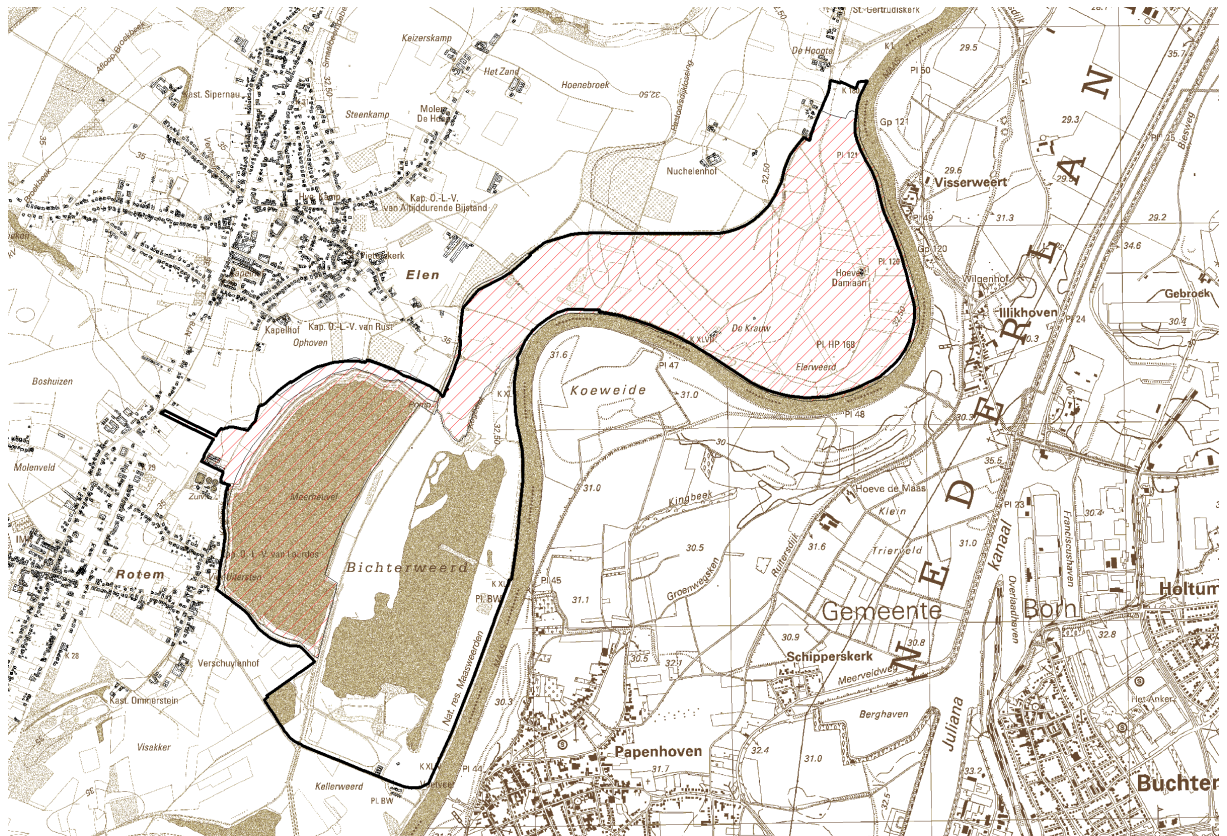
Figuur 12. Uitsnede uit de 'Ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos: regio Limburgse Kempen en Maasland, deelruimte Maasland' (2008)

7.1.2 Visie en doelstellingen van het 'Maatschappelijk Project Elerweerd'

Het Maatschappelijk Project Elerweerd beoogt natuurontwikkeling, rivierveiligheid, landschap en de afgeleide doelen toerisme en recreatief medegebruik in een deel van de winterbedding van de Maas te realiseren. Realisatie van deze doelen vergt een omvangrijk grondverzet. Projectgrindwinning maakt dit grondverzet mogelijk. Dit project kadert binnen de hoogwaterbeveiliging door natuurontwikkeling en door rivierverruiming in het winterbed op beide oevers van de Gemeenschappelijke Maas.

Figuur 13. Situering projectgebied Elerweerd binnen het plangebied

In het plangebied worden oeververbreding en een verlaging van het maaiveld doorgevoerd. Deze worden gerealiseerd door het ontginnen van grindlagen en daaropvolgend gepast heraanvullen met dekgronden en zand. Dit alles met een gesloten grondbalans. De dekgronden worden enkel uit zones van het projectgebied zelf betrokken, de zanden uit de aangrenzende diepe plas 'Meerheuvel'.

De geplande werken in het gebied Elerweerd beslaan een onderneming in het kader van projectgrindwinning conform artikel 14 van het grinddecreet, toegestaan volgens de bepalingen van hoofdstuk IIIbis. Het procesverloop van een projectgrindwinningsdossier wordt beschreven in hoofdstuk 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 4 februari 2011.

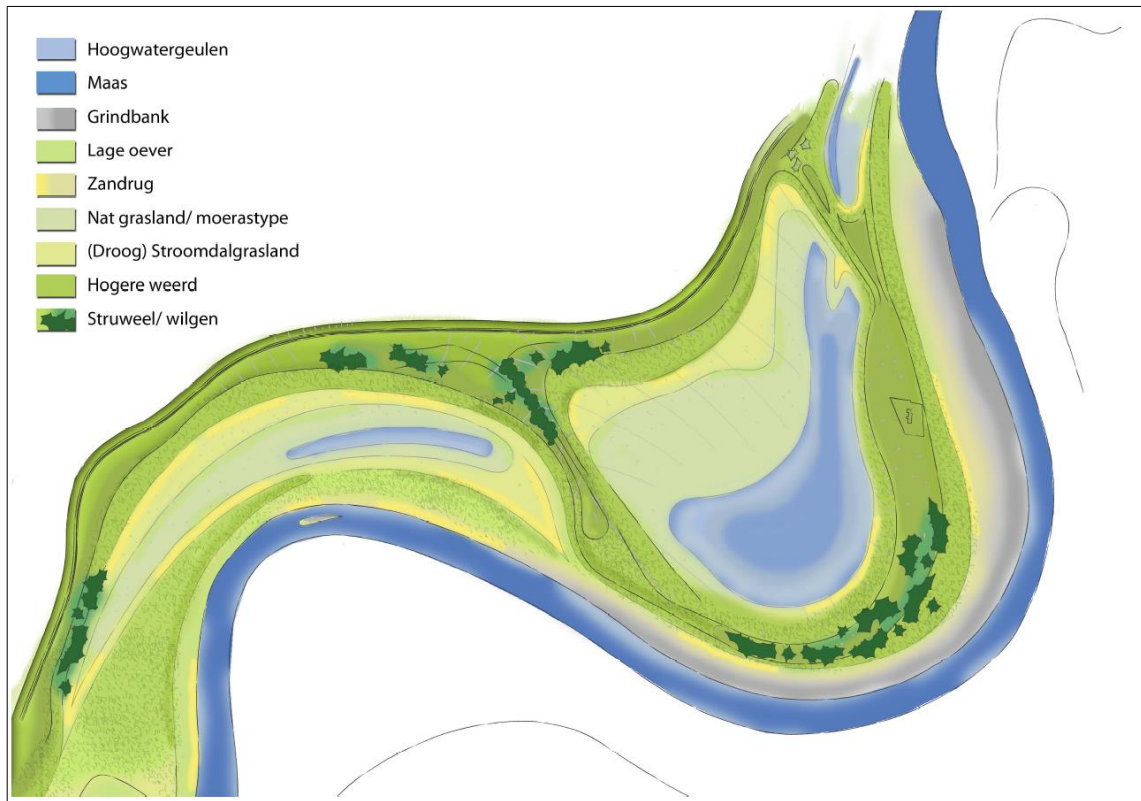
Doelstelling van het ruimtelijk uitvoeringsplan is de juridische en ruimtelijke verankering van de ontwikkelingsperspectieven van deze projectgrindwinning.

Er zal hier in de toekomst, na het bekomen van de nodige vergunningen, opvolging gebeuren door het Projectgrindwinningscomité en er zullen waarborgen worden gesteld die de afwerking van het

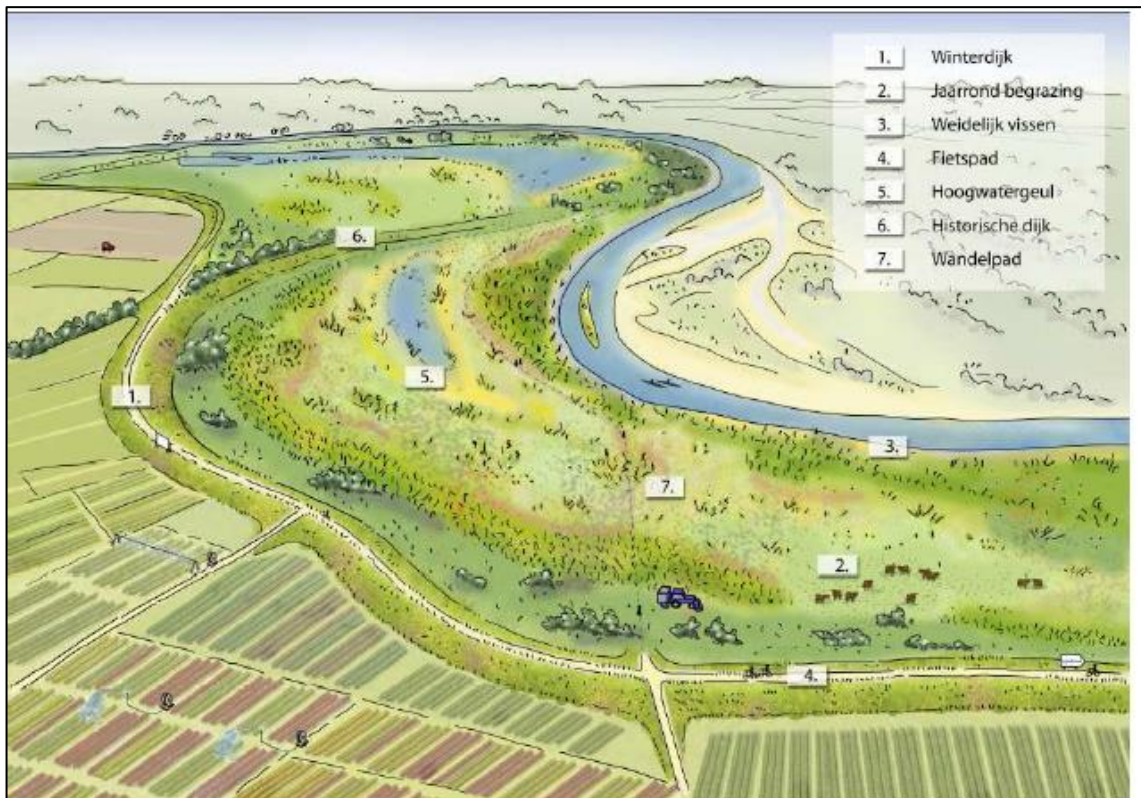

gebied garanderen, zoals beschreven in het besluit van de Vlaamse Regering van 4 februari 2011.

Figuur 14. Inrichtingsschets van het projectgebied Elerweerd

Figuur 15. Impressie eindbeeld na herinrichting Elerweerd

De plas 'Meerheuvel' is ontstaan door grindwinning en bedoeld om nadien dienst te doen als bufferbekken voor waterwinning. Binnen het voorliggende grindwinningsproject zal deze plas verder uitgediept worden om met het gewonnen zand het naastliggende gebied Elerweerd terug op te vullen. Dit betreft dus de ontginning van vulzanden die kadert binnen het oppervlaktedelfstoffendecreet. Dit wil zeggen dat er na het bekomen van de benodigde vergunningen financiële zekerheden dienen te worden gesteld die de afwerking van het gebied garanderen. Na het bekomen van de nodige vergunningen zullen in beide gevallen de uitvoeringsmodaliteiten zoals beschreven in Vlarem van toepassing zijn.

Om bodeminstabiliteit te vermijden, werd er in het plan-MER als milderende maatregel opgenomen een stabiliteitsstudie uit te voeren bij de vulzandwinning in Meerheuvel. Deze studie zal uitwijzen onder welk taludprofiel er veilig kan gewerkt worden en een blijvende stabiliteit kan garanderen. Dit profiel zal worden vastgelegd in het project-MER en bepalend zijn voor de uiteindelijke hoeveelheid vulzand die gewonnen kan worden. Een eventueel negatief effect op de grondbalans zal gecompenseerd moeten worden door een kleinere hoeveelheid grind die bij de projectgrindwinning kan ontgonnen worden, omdat de eindtopografie in het plangebied vast ligt vanuit de plandoelstellingen.

Naast de plas Meerheuvel, dient er ook voor het gebied Elerweerd te worden gespecificeerd welke taluds en hellingen nodig zijn om de veiligheid en stabiliteit tijdens en na de ontginning te kunnen garanderen. Deze gegevens dienen eveneens deel uit te maken van het project-MER.

Nadat deze modaliteiten werden gespecificeerd en vastgelegd binnen het Project-MER, kan op basis hiervan een milieuvergunning voor de projectgrindwinning in Elerweerd en voor de zandwinning in Meerheuvel worden aangevraagd.

7.1.3 Flankerend beleid landbouw

De vaststelling is dat in het natuurstreefbeeld voor het grootste deel van Elerweerd, geen belangrijke rol voor de landbouw in het natuurbeheer wordt voorzien. Naast de aankoop in der minne, is dé flankerende maatregel voor de landbouwsector het irrigatieproject, hetgeen de landbouwers ook vroegen bij de enquêtering voor het LER. Het werd dan ook opgenomen als onderdeel van het projectvoorstel Elerweerd maar situeert zich binnendijs buiten de perimeter van het plangebied van dit RUP, in herbevestigd agrarisch gebied.

Het irrigatieproject werd op haalbaarheid onderzocht in het kader van het plan-mer. Steengoed, initiatiefnemer van de projectgrindwinning, zal het irrigatieproject voor minstens 160 ha uitvoeren. Steengoed staat in voor zowel voorstudie als uitvoering en zij zal daarom het budget beheren dat werd overeengekomen tussen Steengoed en Boerenbond. De grootte van 160 ha komt overeen met het verlies aan landbouwareaal binnen het projectgebied Elerweerd. De aard van de waterleidingen moet toelaten het irrigatieproject later uit te breiden. Er wordt een stuurgroep voor het irrigatieproject opgericht met vertegenwoordigers van Steengoed en de landbouwsector.

7.2 Verantwoording voor opname van de gebieden in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

Het ruimtelijk uitvoeringsplan voorziet de noodzakelijke bestemmingswijzigingen om het grindwinningsproject Eleweerd in

uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering van 19 juli 2013 vergunbaar te maken. Conform de richtinggevende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zal deze nieuwe ontginning ingepast worden in de gewenste ontwikkelingsperspectieven voor de natuurlijke en agrarische structuur. De ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos regio Limburgse Kempen en Maasland uit 2008 biedt daarvoor een basis, doch wordt geactualiseerd op basis van de nieuwe inzichten en beslissingen van de Vlaamse Regering over de projectgrindwinning.

Hierna wordt per ruimtelijk concept aangegeven hoe het voorgenomen plan uitvoering geeft aan de ruimtelijke visie en dit zowel voor het grindwinningsproject als voor de overige bestemmingswijzigingen.

▪ Ontwikkeling van een natuurlijk uiterwaardengebied door herstel van dynamisch rivierlandschap met natuurlijke overstromingsdynamiek in afstemming van de randvoorwaarden inzake veiligheid en waterbeheer

- Elerweerd. Het gebied Elerweerd wordt bestemd als "gebied voor projectgrindwinning" (artikel 1), met nabestemming "natuurgebied". Het krijgt een overdruk "grote eenheid natuur in ontwikkeling".

Het voorziene grindwinningsproject beoogt voor het gebied in eerste instantie een natuurlijk uiterwaardenlandschap te creëren vanuit het uitgangspunt dat een weerdverlaging (vergraving) van het gebied noodzakelijk is in functie van de rivierveiligheid. Het resultaat van de ingrepen van het project zal een nieuwe topografie in het buitendijkse plangebied zijn. Het gebied komt gedeeltelijk verlaagd te liggen. Het krijgt daardoor opnieuw een relatie met de dynamische, maar algemeen verlaagde rivierbedding van de Maas. Het verlaagde plangebied krijgt een gevarieerd reliëf met min of meer ondiepe geulen, lange zachte hellingen en hogere ruggen. Dit reliëf biedt een geschikte uitgangssituatie voor verschillende natuurtypen (hoge weerd, lage weerd, oevers) en zorgt voor een gepaste en veilige stroomgeleiding van de Maas bij hoogwaterstanden (rivierverruiming, waterberging én waterstandsverlaging bij hoogwater zonder grondwaterverlagende effecten bij laagwater)¹¹. Dit is afgestemd op de verruimde rivierbedding aan de Nederlandse kant.

De reliëfverlagingen worden gerealiseerd door het ontginnen van grindlagen en daaropvolgend gepast heraanvullen met dekgronden en zand. De dekgronden worden enkel uit zones van het plangebied zelf betrokken, de zanden uit de aangrenzende diepe plas Meerheuvel. Er wordt gewerkt met een gesloten grondbalans. Dit wordt als een voorwaarde gesteld in het plan.

Via de realisatie van de nabestemming natuurgebied geeft het plan invulling aan de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatrictlijngebied. Het IHD-rapport formuleert voor de deelgebieden van dit habitatrictlijngebied in Bichterweert, Elerweerd en Heppeneert doelstellingen in functie van leefgebied Kwartelkoning onder de vorm van bloemrijke graslanden, natte ruigtes,... Een dergelijke samenhangende oppervlakte van kwaliteitsvolle vegetatie veronderstelt een continu natuurgebied van zeer hoge kwaliteit over de drie deelgebieden heen. Voorliggend plan maakt de verbinding en verruiming van deze ecologisch waardevolle gebieden mogelijk.

---

¹¹ Om deze effecten te milderen wordt reeds in de aanlegfase voorzien in de berging van minder doorlatende dekgrond en vulzand tegen de wand van de grindplas aan de winterdijk. Dit is ook verankerd in de stedenbouwkundige voorschriften.

Een hoofdfunctie landbouw is in deze nabestemming niet meer mogelijk. Er zijn mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer, waarbij landbouwers eventueel een uitvoerende beheertaak kunnen hebben in een natuurbeheerschema. Dit is ook zo in andere gebieden met de bestemming natuurgebied en wordt ook daar afgewogen vanuit de behoeften van het natuurbeheer.

De bestemming natuur laat een verantwoord recreatief medegebruik toe als dat de ecologische draagkracht niet overschrijdt.

Het plangebied is vandaag grotendeels een landbouwgebied en zal in landbouwgebruik blijven tot aan de effectieve vergraving. Na afloop van de grindontginning en de heraanvulling zal het plangebied grotendeels een herbestemming krijgen als hoogwaardig natuurgebied in een dynamisch rivierlandschap met medegebruik door goed geleide, zachte recreatievormen binnen een grensoverschrijdende context. Hier zullen ook rustgebieden voor bepaalde soorten voorzien worden. Afspraken omtrent toegankelijkheid worden vastgelegd via het beheerplan.

- Bichterweerd. De voormalige grindwinning Bichterweerd is in het huidige gewestplan nog deels voorzien als ontginningsgebied. Voorgenomen plan bevestigt het huidige beheer en toekomstig ontwikkelingsperspectief door bestemmingswijziging naar "natuurgebied" (artikel 2) met overdruk "grote eenheid natuur" op uitzondering van het zuidelijk deel waar nog bewerkingsinstallaties aanwezig zijn en een tijdje actief zullen blijven in afwachting van andere projecten in de omgeving.

- Behoud (en ontwikkeling) van open water met ecologische en/ of recreatieve waarde
  - Meerheuveld. Het gebied Meerheuveld is een antropogene waterpartij ontstaan door industriële winningen van grind en zand. Het gebied wordt ingeschakeld als reservewinning voor aanvulgronden in de Elerweerd maar behoudt tijdens en na de uitvoering van het project haar hoofdfunctie als waterspaarbekken (eigenaar De Watergroep, huidige bestemming openbaar nut en waterwingebied). Enkel extensieve recreatievormen die compatibel zijn met de hoofdfunctie als waterwingebied en spaarbekken zijn mogelijk. Voortgaand op deze vaststellingen wordt het gebied bestemd als "gebied voor infrastructuur voor duurzame waterwinning" (artikel 3) met een overdruk gebied voor tijdelijke winning van oppervlakedelfstoffen" (artikel 3.2).

- Vrijwaren van gebieden voor grondgebonden landbouw als drager van de open ruimte met behoud en ontwikkeling van kleine landschapselementen en bosfragmenten
  - Het landbouwgebied aansluitend bij de voet van de talud noordelijk en westelijk van het waterspaarbekken Meerheuveld krijgt bovenop de agrarische bestemming een overdruk "gebied voor tijdelijke infrastructuur voor winning van oppervlakedelfstoffen" (artikel 4.5) die tijdelijk het landbouwgebruik (transportband, zone voor bewerking van ontgonnen grind) onmogelijk maakt in functie van de aanleg van de ontsluiting en transportband en de zone voor bewerking. Deze claim wordt in oppervlakte tot een minimum beperkt en voor zover noodzakelijk worden de installaties voor bewerking van de gewonnen delfstof maximaal landschappelijk ingepast (inbuffering van de verwerkingsinstallaties en afvoerweg als een KLE-houtkant, maximale inpassing transportband en afvoerweg in de taludrand). Delen waar tijdelijk bewerking plaatsvindt van

gronden en gewonnen delfstoffen, krijgen na afloop hun landbouwbestemming terug. De bestaande KLE's worden maximaal gevrijwaard voor zover kaderend in het landschappelijk concept van dit gebied.

▪ Vrijwaren en versterken van waardevolle landschappen en erfgoedwaarden

- Met betrekking tot de erfgoedwaarden van het gebied, werd de ankerplaats 'Maasvallei tussen Maaseik en Maasmechelen' op 23 juni 2014 definitief aangeduid. In het ruimtelijk uitvoeringsplan wordt de ankerplaats omgezet naar een aanduiding in overdruk als "erfgoedlandschap" (artikel 5). Het buitendijks projectgebied Elerweerd werd niet langer binnen de contour van deze ankerplaats behouden. Nu er consensus is over dit grindwinningsproject en de Vlaamse Regering hierover haar akkoord heeft gegeven, wordt er van uit gegaan dat de aanduiding als erfgoedlandschap voor het gedeelte van het plangebied in de uiterwaard van Elerweerd, waar de vergraving zal plaats vinden, weinig meerwaarde biedt. In de referentiesituatie en autonome ontwikkeling van het project in de huidige bestemmingen onder landbouwgebruik blijven de relictten van specifieke landschappelijke en ecologische kwaliteiten van de uiterwaard immers niet behouden. Het plan voorziet de heraanleg van de Pastoorsdijk en het behoud van de Geul van de Hoogte ten noorden van de toegangsweg Damiaan. In een aparte motiveringsparagraaf wordt dieper ingegaan op de relatie tussen het grindwinningsproject Elerweerd en de definitieve aanduiding als ankerplaats (zie hoofdstuk 8). Hierin wordt ook aangegeven welke maatregelen op het terrein dit 'verlies' aan erfgoedwaarden kunnen opvangen door in te zetten op het binnendijks gebied.
- Op basis van de in het aanduidingsbesluit omschreven typische landschapskenmerken en -waarden van de ankerplaats wordt het "agrarisch gebied" binnen het erfgoedlandschap gedifferentieerd als "bouwvrij agrarisch gebied" in functie van het behoud van deze kenmerken en waarden. :
- Hoeve De Damiaan ligt binnen het buitendijks projectgebied van projectgrindwinning Elerweerd. Voor dat planonderdeel wordt de ankerplaats niet opgenomen als erfgoedlandschap. Specifiek voor de Hoeve Damiaan wordt wel een aanduiding in overdruk opgenomen (artikel 1.5) om het behoud van deze site binnen het door de grindwinning te herstructureren gebied te garanderen. De erfgoedwaarden bestaan uit een hoofdgebouw, bestaande uit twee door een bouwnaad en een nokhoogteverschil onderscheiden delen (respectievelijk woonhuis met opkamer en voormalige stal en langschuur), en de omgevende boomgaard.

Figuur 16. Hoeve De Damiaan

Erfgoedelementen hoeve De Damiaan:

1. hoevegebouw;
2. omliggende boomgaard.

8 Specifieke beoordelingen en toetsen

8.1 Inleiding

Zoals uit voorgaande blijkt is de doelstelling van het plan de projectgrindwinning Elerweerd mogelijk te maken. Voor de projectgrindwinning Elerweerd werd door de initiatiefnemers een plan-MER opgesteld en goedgekeurd waarin tevens een uitgebreide passende beoordeling en watertoets vervat zit. Deze plan-MER geldt als milieubeoordeling voor dat planonderdeel.

8.2 Planmilieueffectenrapport projectgrindwinning Elerweerd

De initiatiefnemers van de projectgrindwinning Elerweerd (Steengoed Projecten cvba en Regionaal Landschap Kempen en Maasland) lieten een plan-MER 'Maatschappelijk project Elerweerd te Dilsen-Stokkem en Maaseik' opstellen. Dit plan-MER werd op 19 september 2012 door de dienst MER goedgekeurd.

De voor het ruimtelijk uitvoeringsplan relevante en ruimtelijk vertaalbare milderende maatregelen uit het plan-MER, evenals de maatregelen vanuit de watertoets en de verscherpte natuurtoets worden hieronder in een overzichtstabel weergegeven. Ook wordt weergegeven hoe de milderende maatregelen concreet doorwerken in het ruimtelijk uitvoeringsplan.

8.2.1 Ruimtelijke vertaling milderende maatregelen vanuit het plan-MER

De voor het ruimtelijk uitvoeringsplan relevante en ruimtelijk vertaalbare milderende maatregelen, evenals de maatregelen vanuit de watertoets worden hieronder bij de toelichting weergegeven. Ook wordt weergegeven hoe de milderende maatregelen concreet doorwerken in het ruimtelijk uitvoeringsplan.

Effect, milderende maatregelen en aard van de maatregelen	Doorwerking in het ruimtelijk uitvoeringsplan
Discipline FAUNA EN FLORA PASSENDE BEOORDELING (p. 310)	
<p>Door het verwijderen van de vegetatie bij inname groeiplaatsen waardevolle relictpopulaties:</p> <p>Behoud van de huidige relictpopulaties als bron van zaden of vegetatief voortplantingsmateriaal tot de vestiging op (of kolonisatie van) nieuw gecreëerde groeiplaatsen (pioniersituaties op nieuw aangelegd maaiveld op de afgeschuinde Maasoever) aangetoond is.</p> <ul style="list-style-type: none"> - inventarisatie groeiplaatsen voorafgaand aan werken - de groeiplaatsen worden niet weggegraven, de zaden en andere plantendelen wordt verspreid over het nieuw aangelegde terrein bij hogere debieten van de Maas ; - de groeiplaatsen worden geplagd (10-30 cm diep) en het plagsel wordt als de bovenste afwerklaag aangebracht op een nieuwe dijk of oever. De nieuwe oppervlakte is bij voorkeur groter dan de oorspronkelijke; - de groeiplaatsen worden gemaaid (voor de werken) en het maaisel aangebracht op potentiële groeiplaatsen	<p>In de voorschriften wordt opgenomen dat de ontginningsfase moet gebeuren met toepassing van de algemene principes van natuurtechnische milieubouw met het oog op het behoud van de huidige relictpopulaties als bron van zaden en vegetatief voortplantingsmateriaal. In de toelichtende omschrijving bij de stedenbouwkundige voorschriften wordt hierover meer duiding gegeven.</p> <p>De werken hebben bovendien als uitgangspunt dat er in principe meer hoogwaardige (hydromorfologische) natuur wordt gerealiseerd dan voorheen die de ontwikkeling zal toelaten van de specifieke habitats en soorten van de Maasvallei.</p> <p>Bovendien laat het plan een aangepaste bestemming en aangepast natuurbeheer toe op deze terreinen, wat de ontwikkeling van de habitats veel zekerder maakt dan het huidige landgebruik maar ook een link legt tussen de SBZ-H-gebieden noordelijk en zuidelijk van het projectgebied en de natuurontwikkelingszones aan Nederlandse zijde van de Maas (Koeweide en Visserweert) maar ook buiten SBZ-H.</p>

Effect, milderende maatregelen en aard van de maatregelen		Doorwerking in het ruimtelijk uitvoeringsplan	
Discipline FAUNA EN FLORA (p. 151)			
Ontbossing ter hoogte van de zone voor bewerking: 1. Er is geen verlies van planologisch bos- of natuurgebied. 2. Voor de feitelijke ontbossing van populierenbos wordt de boscompensatie op vergunningsniveau geregeld. Door toepassing van boscompensatie volgens het Bosdecreet.		Sectorwetgeving Bosdecreet blijft in ieder geval van toepassing. De ontsluitingsweg van de bewerkingsinstallaties naar de N78 wordt voorzien van een flankerende beplanting (bijvoorbeeld als laanbeplanting en/of randbeplanting). Deze randvoorwaarde wordt in de voorschriften ingeschreven.	
Verstoring door recreanten binnen het buitendijkse natuurgebied in de exploitatiefase: 1. door correcte en tijdige communicatie met recreantengroepen over de (toekomstige) mogelijkheden in het gebied (tijdens de aanleg); 2. Regelen van de toegankelijkheid door het opstellen van een toegankelijkheidsregeling voor het erkende natuurgebied (na afwerking).		Sectorwetgeving blijft in ieder geval van toepassing. Deze maatregelen kunnen enkel als beheersmaatregelen worden opgelegd.	
Invloed substraat toplaag op ontwikkeling waardevolle vegetaties: Optimale toepassing van de beschikbare dekgronden, vulzand en (beperkt) grindtovenant in het eindrelief door het vastleggen waar meerwaarde kan gehaald worden, toetsen van beschikbare hoeveelheden en werkwijzen, meenemen van principes in de vergunningsvoorwaarden.		In de stedenbouwkundige voorschriften is als voorwaarde opgelegd dat met de beschikbare dekgronden, vulzand en grind een optimaal substraat als toplaag wordt nagestreefd met het oog op de ontwikkeling van waardevolle vegetaties. Verder wordt ook verwezen naar de toepassing tijdens de ontginningsfase van de principes van natuurtechnische milieubouw.	
Discipline BODEM (p.77)			
Mogelijke bodemverdichting en wijziging bodemstructuur in zone voor bewerking: - vermijden van bodemcompactie tijdens de eindafwerking na verwijderen tijdelijke infrastructuur voor winning; - opheffen van eventuele bodemverdichting die dieper dan de ploegvoor reikt; - opheffen van ongunstige bodemopbouw die landbouwgebruik kan beïnvloeden Door toepassen Code van goede praktijk voor de heraanleg van ontginningen in functie van landbouw		In het projectgebied, waar ontginning van grind zal plaatsvinden, wordt een bestemmingswijziging voorzien naar gebied voor projectgrindwinning. De 'landbouwactiviteiten' die er na vergraving zullen plaatsvinden, zullen erin bestaan dat de gronden als stroomdalgraslanden zullen beheerd worden. Voorwaarden naar het nastreven van een optimaal substraat in functie van de ontwikkeling van waardevolle vegetaties zijn ingeschreven in de voorschriften. Het voorschrift omvat tevens bepalingen met betrekking tot de landbouwbedrijfsvoering voorafgaand aan de start van de projectgrindwinning. Voor andere gronden die 'tijdelijk' zullen gebruikt worden voor transport en bewerking van delfstoffen behouden hun agrarische bestemming.	
Onzekerheid over de stabiliteit van de voorgestelde onderwatertaluds bij de vulzandwinning in Meerheuvel: - stabiliteitsstudie van een bresprofiel in de projectMER fase om een veilige vorm van het talud te bepalen tot op de voorziene winningsdiepte; Door studiewerk in opdracht van de initiatiefnemer in overleg met de administratie bevoegd voor natuurlijke rijkdommen		Uitvoering (vergunningsniveau - project-MER)	
Discipline WATER (oppervlaktewater) (p.102)			
Oppervlaktewaterkwaliteit in centrale geul kan mogelijk door algenbloei negatief beïnvloed worden. - uitloopconstructie in scenario Steengoed 1 krijgt een regelbaar bodempeil, zodat deze plas geleegd kan worden bij dreigende algenbloei door ontwerp en uitvoering constructie;		Beheer en uitvoeringsniveau. In de stedenbouwkundige voorschriften zijn bovendien bepalingen opgenomen die het mogelijk maken werken in het kader van beperkte handelingen van waterbeheer in of nabij valleien zowel voor het winterbed van de Maas als voor de delen in de omgeving van de Zanderbeek.	
Discipline WATER (grondwater) (p.116)			
Alle mogelijke maatregelen werden reeds in de inrichtingsalternatieven opgenomen		Behoeft geen vertaling.	
Discipline GELUID (p.133)			
Mogelijke geluidshinder tijdens de aanlegfase; 1. reeds in de planomschrijving aanlegfaseopgenomen: - scheiden van klasseerinstallatie en winwerktuig;		In de randvoorwaarden is niet in detail omschreven hoe het project zal gefaseerd worden. Wel zijn voorwaarden opgenomen waarbij wordt uitgegaan van een gefaseerde uitwerking en waarbij tijdelijke geluidswallen en werkdijken met het oog op de beperking van de hinder naar	

Effect, milderende maatregelen en aard van de maatregelen	Doorwerking in het ruimtelijk uitvoeringsplan
<ul style="list-style-type: none"> - gebruik van elektrische fluisterbaggerboot enfluisterzandzuiger - keuze van type bewerkingsmachines en optimale plaatsing in de zone voor bewerking - gebruik van een stille transportband ipv dumpertransport tussen winningsplas en zone voor bewerking <p>2. uit het milieuonderzoek naar voren komend:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aanbrengen van tijdelijke geluidwerende bermnen of geluidsschermen - optimale positionering gronddepots tijdens aanlegfase gevoelige zones - afstemmen uitvoeringsduur en uitvoeringsperiode graafwerkzaamheden gevoelige zones <p>Door keuze voor installatietypes en ruimtelijke organisatie bewerkingszone met optimale demping geluid naar omringende bebouwing en door het aanbrengen van tijdelijke geluidsbermen, depots of geluidsschermen in functie van demping geluid naar omringende bebouwing in specifieke zone in de aanlegfase.</p>	<p>de omgeving en de beveiliging tegen hoogwater. Tevens is aangegeven dat de deklaag en de gronden die afkomstig zijn van de maaiveld- en oeververlaging binnen de kadastrale werkzone moeten blijven en tijdelijk kunnen gestockeerd als werkdijk of geluidswal.</p> <p>Een aantal voorstellen voor maatregelen zullen eerder op vergunningsniveau hun doorwerking moeten krijgen.</p>
Discipline LANDSCHAP, BOUWKUNDIG ERFGOED EN ARCHEOLOGIE (p.196)	
<p>Mogelijke effecten op landschapsbeleving:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voorzien van aanplantingen langsheen de afvoerweg - optimale visuele inpassing infrastructuur zone voor bewerking en zone voor transportband - zie Mens-Recreatie 	<p>In eerste instantie dient aangegeven dat het gewestelijk RUP de gedeeltelijke vertaling omvat van de Ankerplaats Maasvallei zoals goedgekeurd bij MB op 23 juni 2014. De verantwoording voor afwijking op de afbakening van de aangeduide ankerplaats wordt opgenomen in de toelichtingsnota (8.7 zorgplicht).</p> <p>De milderende maatregelen met betrekking tot de flankerende beplanting van de ontsluitingsweg (bijvoorbeeld als laanbeplanting en/of randbeplanting) en de landschappelijke inpassing van de bewerkingsinfrastructuur en transportband worden als gebiedsgerichte voorwaarden in de stedenbouwkundige voorschriften opgenomen.</p>
<p>Mogelijke effecten op archeologische waarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proefonderzoek te vergraven zone; - eventueel vervolgonderzoek deelzones; - begeleiding graafwerkzaamheden; - wetenschappelijke documentatie van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed <p>Door wetenschappelijk onderbouwd onderzoek naar mogelijk aanwezige of te verwachten geomorfologische waarden en cultuurhistorische waarden.</p> <p>Door wetenschappelijk onderbouwd vastlegging van waarden die verloren zullen gaan bij de werkzaamheden.</p> <p>Door wetenschappelijk onderbouwde opvolging werken door archeoloog.</p>	<p>In het gehele gebied blijft de sectorwetgeving inzake archeologie van toepassing.</p> <p>Voor de afweging van archeologische waarde binnen het projectgebied wordt tevens verwezen naar het hoofdstuk 8.6 Zorgplicht erfgoed.</p> <p>Bijkomend kan worden aangegeven dat de belangrijkste gekende archeologische zone in het binnendijks gebied (archeologische zone Steenkamp) is opgenomen binnen de bestemming 'gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde: Reuzelaar-Keizerskamp'. In deze bestemmingszone dienen handelingen afgestemd te worden op de waarde van de verschillende erfgoedelementen in het gebied.</p>
Discipline MENS - LANDBOUW (p.258)	
<p>Mogelijke effecten van opheffen landbouwgebruik op landbouwers in het plangebied.</p> <p>1.- aankoop in der minne of grondruil (door warme sanering)</p> <ul style="list-style-type: none"> - landbouwgebruik kostenloos en zo lang mogelijk aangehouden tijdens gefaseerde uitvoering aanlegfase - hoewel niet waarschijnlijk in het geval Elerweerd, en afhankelijk van de specifiek natuurinvulling, worden vormen van natuurbeheer door landbouwers steeds onderzocht <p>2. onderzoek flankerende maatregel irrigatieproject. Een haalbaarheidsonderzoek loopt door de BDB, gestuurd vanuit werkgroep Landbouw binnen de projectgrindwinning Elerweerd, voor de irrigatie van aanpalende, binnendijks gelegen landbouwpercelen, via een leidingnetwerk, aangesloten op pompen bij de Meerheuvelpas. Een projectomschrijving die voortvloeit uit dit onderzoek, zal op milieueffecten onderzocht worden in het</p>	<p>De proejctgrindwinning Elerweerd kan maar uitgevoerd worden mits consensus over het gebied. Het gewestelijk RUP verandert hieraan niets. In de stedenbouwkundige voorschriften wordt gebiedsgericht aangegeven dat het landbouwgebruik in zoverre verenigbaar met de realisatie met de projectgrindwinning mogelijk moet blijven, mits uitsluiting van de oprichting van gebouwen.</p> <p>Na realisatie van het project zal het landbouwgebruik erin bestaan dat de voorziene stroomdalgraslanden dienen beheerd te worden. Mogelijkheden voor inschakeling van landbouwers in dit beheer is mogelijk.</p> <p>Het irrigatieproject als flankerende maatregelen voor het verlies aan landbouwgronden door de projectgrindwinning is realiseerbaar binnendijks zonder hiervoor in de stedenbouwkundige voorschriften bepalingen op te nemen. Het gebied binnendijks dat is opgenomen binnen het plangebied blijft immers overwegend agrarisch. Het gedeelte buiten het plangebied waar mogelijk</p>

Effect, milderende maatregelen en aard van de maatregelen	Doorwerking in het ruimtelijk uitvoeringsplan
projectMER van het maatschappelijk project Elerweerd.	het irrigatieproject kan gerealiseerd is herbevestigd agrarisch gebied en is en blijft ook zijn huidige agrarische bestemming agrarisch gebied behouden.
Discipline MENS - LUCHT (p.269)	
<p>Mogelijke hinder door opwaaiend stof ter hoogte van omringende wegen en woningen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - reinigen verhardingen, bevochtigen onverharde terreindelen door toepassen van zorgvuldige praktijk en bbt's in de bewerkingszone - voorzien van aanplantingen langsheen de afvoerweg (dubbele houtkant van struweel en opgaande bomen). - voorzorgen bij kale terreindelen door het beperken van braak/kaal liggen van de terreindelen 	Een aantal voorstellen voor maatregelen zullen eerder op vergunningsniveau hun doorwerking moeten krijgen. De flankerende beplanting langsheen de ontsluitingsweg (bijvoorbeeld als laanbeplanting en/of randbeplanting) en de landschappelijke inpassing van de bewerkingsinstallaties en transportinfrastructuur zijn gebiedsgericht als randvoorwaarden ingeschreven in de stedenbouwkundige voorschriften.
<p>Mogelijke hinder door emissies verbrandingsmotoren.</p> <ul style="list-style-type: none"> - zo efficiënt mogelijke werforganisatie en uitvoering grondverzet door technische planning van de winning en het grondverzet om de transportafstand en aantal overslag te minimaliseren. 	
Discipline MENS - MOBILITEIT (p.276)	
<p>Mogelijke beïnvloeding verkeersveiligheid ovonde N78</p> <ul style="list-style-type: none"> - veilige passage creëren van fietsers tov vrachtwagens door ontwerp en plaatsen waarschuwingssysteem 	Een veilige aansluiting van de ontsluitingsweg op de N78 zal het voorwerp uitmaken van inrichting volgens de vergunningsaanvraag.
<p>Hinder passanten fietsers en voetgangers winterdijk</p> <ul style="list-style-type: none"> - onderdoorkruising transportband onder winterdijk met overstort en met veiligheidsvoorzieningen tegen overstroming 	In de stedenbouwkundige voorschriften is opgenomen dat de transportband en werfweg de winterdijk kruisen zonder hinder voor de recreatieve passanten langsheen de winterdijk.
<p>Mogelijke beïnvloeding verkeersintensiteit N78</p> <ul style="list-style-type: none"> - zo efficiënt mogelijke benutting transportcapaciteit door zo weinig mogelijk lege vrachtwagens laten rijden. 	Zal voorwerp uitmaken van projectvergunningniveau.
Discipline MENS - RECREATIE (p.272)	
<p>Mogelijke doorwerking ontginningslandschap op de landschapsbeleving recreanten</p> <ul style="list-style-type: none"> - voorzien van duiding bij het project ter plaatse zodat recreanten een evenwichtig oordeel en perceptie kunnen vormen door strategisch geplaatse rustplek voor passanten met infokiosk over uiteenlopende aspecten van het project. 	Zal voorwerp uitmaken van projectvergunningniveau.
<p>Veranderingen in mogelijke en in toegelaten vormen van recreatie</p> <ul style="list-style-type: none"> - participatieproces bij de milderende maatregel rond verstoring van Fauna en Flora. 	

8.3 Onderzoek tot milieueffectrapportage overige planonderdelen

In uitvoering van artikel 4.2.5. van het decreet van 27 april 2007 houdende de wijziging van titel IV van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) is voorafgaand aan de opmaak van dit ruimtelijk uitvoeringsplan een onderzoek tot milieueffectrapportage gevoerd.

Uit de beschrijving van het voorgenomen plan (op uitzondering van de projectgrindwinning waarvoor een plan-MER is opgesteld) en de inschatting van de mogelijke milieueffecten wordt afgeleid dat het ruimtelijk uitvoeringsplan geen aanzienlijke negatieve milieueffecten

zal genereren en geen milderende maatregelen vereist. Bijgevolg moet het plan niet onderworpen worden aan een plan-MER in de zin van het plan-MER-decreet van 27 april 2007.

In het onderstaande onderzoek wordt ook aangetoond dat het voorgenomen plan geen betekenisvolle aantasting kan veroorzaken van de kenmerken van speciale beschermingszones en dus geen passende beoordeling in de zin van artikel 36 van het natuurdecreet vereist.

Het onderzoek tot milieueffectrapportage omvat volgende onderdelen die integraal in deze toelichtingsnota worden opgenomen:

- Omschrijving van het doel en de reikwijdte van het plan (excl.projectgrindwinning);
- Beschrijving en inschatting van de mogelijke milieueffecten van het voorgenomen plan;
- Samenvattende beschrijving met ook een inschatting van de mogelijke cumulatieve effecten;

Bij dit onderzoek tot milieueffectrapportage zullen de besturen en instanties zoals bepaald in artikel 3 en 4 van het besluit van de Vlaamse regering van 12 oktober 2007 betreffende de milieueffectrapportage van plannen en programma's, geraadpleegd worden naar aanleiding van de plenaire vergadering over het voorontwerp. De adviezen van de betrokken instanties die daarvoor gegeven zullen worden, zullen in de toelichtingsnota van het plan, in het onderdeel onderzoek tot milieueffectrapportage, verwerkt worden.

Conform de bepalingen van artikel 4.2.6 van het DABM zullen het 'onderzoek tot milieueffectrapportage' en de uitgebrachte adviezen, naar aanleiding van de plenaire vergadering, overgemaakt worden aan de dienst MER van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie.

Na goedkeuring van de bevindingen en de conclusie van dit onderzoek door de dienst MER, zullen de resultaten van het onderzoek tot milieueffectrapportage geraadpleegd kunnen worden op www.mervlaanderen.be en opgenomen blijven als onderdeel van het plan in de verdere goedkeuringsprocedure zoals bepaald in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Op 3 november 2015 keurde de dienst MER de bevindingen en de conclusie van dit onderzoek goed, zodat bijgevolg geen plan-MER moet opgemaakt worden.

De resultaten van het onderzoek tot milieueffectrapportage kunnen geraadpleegd worden op www.mervlaanderen.be (nummer screeningsdossier SCRPL15208).

8.3.1 Omschrijving van het doel en de reikwijdte van het plan

De reikwijdte van het voorgenomen plan strekt zich uit tot de nodige bestemmingswijzigingen die aanvullend zijn op het projectgebied voor de grindwinning. De differentiatie van bestemmingen zoals aangeduid in het RUP-plangebied dat binnen het projectgebied valt, worden niet besproken maar zijn afgetoetst in de plan-MER. De opname van het gebied Bichterweerd wordt verantwoord door de vereiste afstemming met het projectgebied van de grindwinning. In hoofdlijnen zal het voorgenomen plan:

- natuurgebieden zoals aangeduid op de geldende plannen van aanleg hernemen;
- ontginningsgebied met nabestemming natuurontwikkeling omzetten naar:
  - natuurgebied;
- zone voor natuurontwikkeling omzetten naar:
  - natuurgebied

- gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen met overdruk 'uitbreiding van ontginningsgebied' en 'waterwinningsgebied' omzetten naar:
  - gebied voor infrastructuur voor duurzame waterwinning;
  - natuurgebied (winterdijk correcties);
  - agrarisch gebied (perceel buiten ringdijk);

8.3.2 Aftoetsen van plan-MER-plicht van rechtswege

Plannen die volgens het plan-m.e.r.-decreet van 27 april 2007 van rechtswege onderworpen moeten worden aan een planmilieueffectenrapportage zijn:

- plannen waarvoor een passende beoordeling vereist is ten aanzien van speciale beschermingszones (art. 36ter natuurdecreet) en niet het gebruik regelen van een klein gebied op lokaal niveau of geen kleine wijziging inhouden;
- plannen die tegelijkertijd (1) een kader vormen voor de toekenning van vergunningen voor project-merplichtige activiteiten (volgens bijlage I, II en III BVR 10.12.2004), (2) niet het gebruik regelen van een klein gebied op lokaal niveau of geen kleine wijziging inhouden en (3) betrekking hebben op landbouw, bosbouw, (...) en ruimtelijke ordening.

Het voorgenomen plan is, voor wat betreft de planonderdelen buiten het projectgrindwinningsgebied, in hoofdzaak gericht op het behoud van de onbebouwde open ruimte voor de essentiële functies landbouw, natuur en bos.

Voor wat het Habitatrictlijngebied 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek' betreft, wordt verwezen naar hoofdstuk 8.5 'Passende beoordeling' van deze toelichtingsnota. De delen van dit habitatrictlijngebied die niet zijn behandeld in het plan-MER voor de projectgrindwinning Elerweerd worden opgenomen als natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur. In die zin en gelet op de doelstelling van het plan kan gesteld worden dat geplande bestemmingswijzigingen worden doorgevoerd om een aangepast beheer in de zin van de speciale beschermingszone mogelijk te maken. Bijgevolg kan dus gesteld dat er geen betekenisvolle negatieve aantasting van de soorten en habitats van deze speciale beschermingszone kan zijn.

Het ruimtelijk uitvoeringsplan vormt een kader voor de toekenning van een vergunning voor een project opgesomd in bijlage II of III van het project-m.e.r.-besluit van 10 december 2004 en latere wijzigingen (BS 17.02.2005). Voor deze onderdelen kan echter gesteld worden dat het ruimtelijk uitvoeringsplan een 'kleine wijziging' in de zin van het DABM inhoudt, met dien verstande dat deze activiteiten reeds vergundbaar zijn op basis van de huidige bestemming in de plannen van aanleg. Het gaat om volgende planonderdelen:

- Bepaalde delen van de natuurgebieden die in het ruimtelijk uitvoeringsplan worden opgenomen, hebben thans reeds deze bestemming in de bestaande plannen van aanleg. Voor deze gebieden wijzigt de bestemming niet en zijn er bijgevolg geen aanzienlijke negatieve milieueffecten te verwachten ten opzichte van het niet uitvoeren van het plan (het zgn. 0-alternatief).
- Voor het gebied Meerheuvel wordt de huidige bestemming 'zone voor gemeenschaps- en openbare nutsvoorzieningen' met overdruk 'uitbreiding van ontginningsgebied' van het huidige waterspaarbekken grotendeels bevestigd als 'gebied voor infrastructuur voor duurzame waterwinning' en waar alsnog noodzakelijk (enkel het projectgrindwinningsgebied) met overdruk 'tijdelijke winning van oppervlaktedelfstoffen'. De bestemmingsaanpassingen betreffen relatief beperkte zones ter

hoogte van de grens met het gebied Bichterweerd (aanpassing aan de bestaande feitelijke ligging van de winterdijk als grens) en ten aanzien van het omliggende landbouwgebied (aanpassing aan de bestaande feitelijke ligging van de ringdijk rondom het waterspaarbekken). Het gaat hier dan ook grotendeels om een bestemmingsbevestiging en -aanpassing aan de bestaande feitelijke toestand en er zijn bijgevolg geen aanzienlijke negatieve milieueffecten te verwachten ten opzichte van het niet uitvoeren van het plan (het zgn. 0-alternatief).

Voor de planonderdelen zullen de mogelijke milieueffecten op planniveau in wat volgt onderzocht worden.

8.3.3 Methodiek milieubeoordeling

Om aan te tonen dat voor het voorgenomen plan verder geen significante negatieve milieueffecten heeft voor de relevante disciplines 'derhalve geen plan-MER behoeft in de zin van artikel 4.2.3 § 3 van het plan-MER-decreet zal per type bestemmingswijziging volgende methodiek worden gehanteerd:

1. In welke mate verschilt het voorgenomen plan van het huidig geldend plan, is het voorgenomen plan kader voor bijlage I, II of III projecten ?
2. Hoe gaat het voorgenomen plan om met de bestaande (referentie-) toestand?
3. Kan het voorgenomen plan aanleiding geven tot significante milieueffecten voor de relevante mer-disciplines?

8.3.4 Beschrijving en inschatting van de mogelijke milieueffecten van het voorgenomen plan per bestemmingswijziging

A. Wijziging gebied voor gemeenschaps- en openbare nutsfuncties (met overdruk 'uitbreiding van ontginningsgebied' en 'waterwingebied') naar 'gebied voor infrastructuur voor duurzame waterwinning' (langwerpige strook en zone Van Broeckhoven, delen buiten projectgebied)

A1. Deze gebieden zijn op het gewestplan bestemd als 'gemeenschapsvoorzieningen- en openbare nutsfuncties' met overdruk 'uitbreiding van ontginningsgebied' en 'waterwingebied'. In het voorgenomen plan wordt enkel de openbare nutsfunctie bevestigd als 'gebied voor infrastructuur voor duurzame watervoorziening'. In dit gebied zijn alle handelingen die nodig of nuttig zijn voor de aanleg, het functioneren of de aanpassing van de infrastructuur voor de winning, de opvang, de behandeling, het transport en de distributie van het water toegelaten.

A2. Voor deze wijzigingen wordt uitgegaan van de actuele en gewenste toestand (geen ontginning meer gewenst voor realisatie van de waterwinning of afgerond, aanduiding en afbakening beschermingszone waterwingebied niet vereist). Ten aanzien van de huidige bestaande toestand verandert er door de bestemmingswijziging aldus niets maar sluit de voorgestelde bestemming juridisch beter aan bij de bestaande (referentie-)toestand.

A3. In feite vormt de bestemmingswijziging enkel een niet langer mogelijk maken van de ontginningsactiviteiten. Deze herbestemming heeft in vergelijking met de huidige toestand in principe dan ook geen negatieve effecten voor de disciplines 'fauna, flora en biodiversiteit' en 'landschap'.

In de huidige gebruik hebben deze gebieden een beperkt landbouwgebruik (grasland). Er kan dus gesteld dat in vergelijking met de huidige toestand het niet (meer) ontginnen van deze gebieden eerder positieve effecten heeft voor de discipline 'mens-ruimtelijke ordening', 'geluid', 'lucht en geur', 'licht' 'mobiliteit', 'bodem' en 'water'.

Binnen de gebieden die herbestemd worden naar 'gebied voor infrastructuur voor duurzame watervoorziening' zijn redelijkerwijze geen handelingen of activiteiten te verwachten die negatieve effecten kunnen veroorzaken voor de disciplines 'atmosfeer', 'klimatologische factoren', 'energie- en grondstoffenvoorraden' en 'stoffelijke goederen'.

B. Wijziging gebied voor gemeenschaps- en openbare nutsfuncties (met overdruk 'uitbreiding van ontginningsgebied' en 'waterwingebied') naar natuurgebied (winterdijk correcties)

B1. Deze gebieden zijn op het gewestplan bestemd als 'gemeenschapsvoorzieningen- en openbare nutsfuncties' met overdruk 'uitbreiding van ontginningsgebied' en 'waterwingebied'. In het voorgenomen plan worden de fragmenten gelegen aan de oostzijde van de aangelegde winterdijk en aansluitend bij bestaand natuurgebied, omgezet naar 'natuurgebied'.

B2. Voor deze wijzigingen wordt uitgegaan van de actuele en gewenste toestand. Het betreft met name een correctie van de begrenzing tussen beide bestemmingen op basis van de exacte inplanting van de winterdijk als grens tussen beide gebieden. Het behoud van de bestaande (referentie-)toestand is binnen natuurgebied oostelijk van de winterdijk als duidelijk fysieke grens niet gewenst.

B3. Het herbestemmen van 'gemeenschapsvoorzieningen- en openbare nutsfuncties' met overdruk 'uitbreiding van ontginningsgebied' en 'waterwingebied', naar 'natuurgebied' heeft in principe dan geen negatieve (eerder positieve) effecten voor de disciplines 'fauna, flora en biodiversiteit', 'landschap', 'mens-ruimtelijke ordening', 'geluid', 'lucht en geur', 'licht', 'mobiliteit', 'bodem' en 'water'.

Binnen de gebieden die herbestemd worden naar 'natuurgebied' zijn redelijkerwijze geen handelingen of activiteiten te verwachten die negatieve effecten kunnen veroorzaken voor de disciplines 'atmosfeer', 'klimatologische factoren', 'energie- en grondstoffenvoorraden' en 'stoffelijke goederen'.

C. Wijziging gebied voor gemeenschaps- en openbare nutsfuncties (met overdruk 'uitbreiding van ontginningsgebied' en 'waterwingebied') naar agrarisch gebied (perceel buiten ringdijk)

C1. Deze gebieden zijn op het gewestplan bestemd als 'gemeenschapsvoorzieningen- en openbare nutsfuncties' met overdruk 'uitbreiding van ontginningsgebied' en 'waterwingebied'. In het voorgenomen plan wordt het perceel gelegen aan de westzijde van de aangelegde winterdijk en aansluitend bij bestaand agrarisch gebied, omgezet naar 'agrarisch gebied'. Hoewel gelegen binnen het projectgebied van de projectgrindwinning Elerweerd, wordt toch melding gemaakt van de bestemmingswijziging. De bestemmingswijziging betreft de omzetting naar agrarisch gebied van perceel A134C (< dan 1 ha) aan de westzijde (buiten de ringdijk) van het waterspaarbekken.

C2. Voor deze wijzigingen wordt uitgegaan van de actuele en gewenste toestand. Het betreft met name een correctie van de begrenzing tussen beide bestemmingen op basis van de exacte inplanting van de ringdijk die ook elders als bestemmingsgrens geldt. Het behoud van de bestaande (referentie-)toestand is binnen het omgrenzende 'agrarisch gebied' noordelijk en westelijk van de ringdijk als duidelijk fysieke grens niet gewenst.

C3. Het herbestemmen van 'gemeenschapsvoorzieningen- en openbare nutsfuncties' met overdruk 'uitbreiding van ontginningsgebied' en 'waterwingebied', naar 'agrarisch gebied' heeft in principe geen negatieve (eerder positieve) effecten voor de disciplines 'fauna, flora en biodiversiteit', 'landschap', 'mens-ruimtelijke ordening', 'geluid', 'lucht en geur', licht, 'mobiliteit', 'bodem' en 'water'. Binnen de gebieden die herbestemd worden naar 'agrarisch gebied' zijn redelijkerwijze geen handelingen of activiteiten te verwachten die negatieve effecten kunnen veroorzaken voor de disciplines 'atmosfeer', 'klimatologische factoren', 'energie- en grondstoffenvoorraden' en 'stoffelijke goederen'.

D. Wijziging van 'ontginningsgebied met nabestemming natuurontwikkeling' en van 'natuurontwikkelingsgebied' naar natuurgebied (Bichterweerd)

D1. Deze gebieden zijn op het gewestplan bestemd als 'ontginningsgebied met nabestemming natuurontwikkeling' en 'natuurontwikkelingsgebied'. In het voorgenomen plan wordt het gehele gebied omgezet naar 'natuurgebied'.

D2. Voor deze wijzigingen wordt uitgegaan van de actuele en gewenste toestand. Het betreft met name een voormalig ontginningsgebied waarvan de nabestemming 'natuurontwikkeling' intussen gerealiseerd is. Het behoud van de bestaande (referentie-)toestand (ontginning mogelijk maken) is binnen dit gebied niet langer aan de orde.

D3. Het herbestemmen van 'ontginningsgebied met nabestemming natuurontwikkeling' en 'natuurontwikkelingsgebied', naar 'natuurgebied' heeft in principe geen negatieve (eerder positieve) effecten voor de disciplines 'fauna, flora en biodiversiteit', 'landschap', 'mens-ruimtelijke ordening', 'geluid', 'lucht en geur', 'licht', 'mobiliteit', 'bodem' en 'water'.

Binnen de gebieden die herbestemd worden naar 'natuurgebied' zijn redelijkerwijze geen handelingen of activiteiten te verwachten die negatieve effecten kunnen veroorzaken voor de disciplines 'atmosfeer', 'klimatologische factoren', 'energie- en grondstoffenvoorraden' en 'stoffelijke goederen'.

Discipline 'mens-gezondheid en veiligheid'

Deze discipline wordt voor het geheel van het plangebied besproken. Het plan voorziet geen wijzigingen die betrekking hebben op deze discipline:

- Er is geen bedrijvigheid gepland of aanwezig in het plangebied. Het plan voorziet geen mogelijkheden voor het oprichten van nieuwe of uitbreiden van bestaande niet-agrarische bedrijven. Voor de stedenbouwkundig vergunde of vergund geachte bedrijven gelden de decretale basisrechten voor zonevreemde constructies zoals voorzien in de Vlaamse Codex Ruimtelijk Ordening.
- Er is geen Seveso-inrichting aanwezig of gepland binnen een straal van 2 km rond het plangebied.

Er kan in alle redelijkheid geconcludeerd worden dat er geen bijkomende risico's inzake externe veiligheid wordt gecreëerd met voorliggend plan. Er kan gesteld worden dat er geen ruimtelijk veiligheidsrapport vereist is.

Gezien er geen aanzienlijk negatieve milieueffecten binnen de hierboven vermelde disciplines verwacht worden als gevolg van het plan, kan er redelijkerwijze besloten worden dat er geen aanzienlijk negatieve effecten voor de discipline 'mens-gezondheid en veiligheid' verwacht worden als gevolg van het voorgenomen plan.

8.3.5 Samenvattende beschrijving

De bestaande agrarische gebieden en natuurgebieden worden grotendeels herbevestigd ter vrijwaring van het open ruimtestructuur van dit gebied en er worden specifieke elementen opgenomen voor het behoud van erfgoedwaarden en er worden voorwaarden gecreëerd voor de duurzame ontwikkeling en ontwikkelingsperspectieven van de bestaande bebouwing.

Verder wordt afstemming bereikt tussen natuurgebied en openbaar nut en ontginningsgebied met nabestemming natuurontwikkeling in het kader van actualisatie en van correcties ten aanzien van de gerealiseerde infrastructuur in het gebied en voortgaand op de actuele feitelijke toestand. Het samengaan van deze bestemmingswijzigingen levert geen cumulatieve effecten op, aangezien deze allen dezelfde doelstelling hebben, namelijk het vrijwaren van de bestaande openruimte voor landbouw, natuur en het behoud van de erfgoedwaarden.

Voor de hoger beschreven planonderdelen werd telkens aangetoond dat het om beperkte wijzigingen gaat veelal gebaseerd op bestaande feitelijke gerealiseerde toestand. De bestemmingswijzigingen die noodzakelijk zijn in de projectgrindwinning zijn afgewogen op basis van de plan-MER. Waar binnen het projectgebied nog overdrukken noodzakelijk zijn voor realisatie van het grindwinningsproject blijft de onderliggende bestemming onaangeroerd. Het samengaan van de verschillende planonderdelen levert daarom geen conflicten op en kan geen aanleiding geven tot een betekenisvolle aantasting van een soort of habitat. Door het samengaan van de verschillende planonderdelen (zijn geen significant negatieve milieueffecten te verwachten, aangezien de wijzigingen ingegeven zijn door de bestaande kenmerken van het gebied. De indeling van de planonderdelen is bovendien gebeurd in overleg met de betrokken actoren en gebaseerd op de bestaande toestand. Ten aanzien van de discipline 'mens-ruimtelijke ordening' (agrarisch gebruik) zijn geen aanzienlijk negatieve milieueffecten te verwachten omwille van de gericht ingezette gebiedsgerichte bepalingen in de voorschriften als mildering ten aanzien van het huidige gebruik.

8.4 Veiligheidsrapportage

Er is in het gebied geen Seveso-inrichting aanwezig of mogelijk en er zijn ook geen Seveso-inrichtingen in de omgeving die een invloed kunnen hebben op de binnen het plangebied aanwezige of geplande aandachtsgebieden, in het bijzonder 'waardevolle of bijzonder kwetsbare natuurgebieden'. Gezien het plan gericht is op de realisatie van het grindwinningsproject Elerweerd wordt er vanuit gegaan dat er geen veiligheidsrapportage opgemaakt moet worden. De dienst veiligheidsrapportage heeft dit bevestigd in haar advies van 19 april 2015 naar aanleiding van de plenaire vergadering.

8.5 Passende beoordeling ten aanzien van als SBZ te beschouwen gebieden

Het decreet Natuurbehoud bepaalt dat ieder plan dat - afzonderlijk of in combinatie met één of meerdere bestaande of voorgestelde activiteiten, plannen of programma's - een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een als speciale beschermingszone te beschouwen gebied kan veroorzaken, dient onderworpen te worden aan een passende beoordeling.

Het gaat om gebieden die door de Vlaamse regering zijn voorgesteld of aangewezen zijn als Speciale Beschermingszone in toepassing van de Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG van 02.05.1979) en de Habitatrictlijn (Richtlijn 92/43/EEG van 21.05.1992). In Nederland is de Grensmaas aangewezen als Speciale Beschermingszone (SBZ) in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 als Natura 2000 gebied 152. De soortbescherming is in Nederland verankerd in de Flora- en faunawet (2002).

Binnen het plangebied zijn enkel speciale beschermingszones volgens de habitatrictlijn gelegen. De milieu-afweging middels een passende beoordeling is opgenomen in vermelde plan-MER (p.310 ev)¹².

Ten aanzien van het verwijderen van de vegetatie bij oeververbreding en weerdverlaging buitendijks kan samenvattend gesteld worden dat het negatieve effect op de huidige vegetatie binnen de SBZ-H gebieden binnen het plangebied moet dienen om een veel grotere oppervlakte waardevolle vegetatie te verkrijgen. Voor de relictpopulaties van uiterst zeldzame soorten moet zeer omzichtig gewerkt worden, want de kans bestaat dat de zaadbronnen en daarmee grote delen of volledige populaties verloren gaan.

Gelijktijdigheid van verwijdering en herontwikkeling van habitats is gegarandeerd door de ruimtelijke fasering binnen het omvangrijke plangebied en dat voor beide onderdelen, oeververbreding als weerdverlaging.

Ten aanzien van gewijzigde vegetatie in het buitendijks gebied wordt vastgesteld dat er in het plangebied een verscheidenheid aan hydromorfologische zones wordt gecreëerd (daar waar het plangebied nu veelal in landbouwgebruik is). De huidige overwegend hoogwatervrije zone en hogere weerd wordt vervangen door hoogdynamische milieus zoals grindbanken, zandruggen, lage oevers, (ondiepe) waterplassen. Er komen verschillende types graslanden bij zoals stroomdalgraslanden, overstromingsgraslanden en dynamische graslanden (naamgeving cf. Ecodyn van INBO). Aan de hydromorfologische zones zijn habitattypen en soortgroepen gekoppeld. Binnen SBZ-H in het plangebied gaat het om: ca. 0,5 ha hoogwatervrije zone, 4 tot 5 ha hogere weerd, ca. 3,6 ha grindbank en ca. 9 ha zandrug in SBZ-H. Er ontstaan binnen SBZ-H (ondiepe) waterplassen van ongeveer 1 ha. De oppervlakte graslanden neemt toe tot bijna 9 à 10 ha. De preciese verdeling van de habitats is afhankelijk van de substraatafwerking en milieufactoren zoals overstromingsregime.

Ten aanzien van de gewijzigde fauna en gewijzigde vegetatie kan samenvattend gesteld worden dat er door het plan in de exploitatiefase een grote toename is van oppervlaktes hydromorfologische zones die ontwikkeling toelaten van de specifieke habitats en soorten van de Maasvallei binnen de SBZ-H-gebieden. Bovendien laat het plan een aangepaste bestemming en aangepast natuurbeheer toe op deze terreinen, wat de ontwikkeling van de habitats veel zekerder maakt dan het huidige landgebruik maar ook een link legt tussen de SBZ-H-gebieden noordelijk en zuidelijk van het projectgebied en de natuurontwikkelingszones aan Nederlandse zijde van de Maas (Koeweide en Visserweert) maar ook buiten SBZ-H.

Ten aanzien van de peilwijziging van de Grensmaas zijn er geen effecten aangezien de huidige Maasbedding niet wordt beïnvloed door het plan tenzij bij piekafvoeren. Deze zijn kortstondig, laagfrequent en hebben geen invloed op de kwaliteit van het leefgebied van soorten.

---

¹² De omzendbrief/LNE/2015/1 van 20 februari 2015 is van toepassing op de beoordeling van vergunningsaanvragen betreffende projecten of activiteiten met mogelijke betekenisvolle effecten voor Speciale Beschermingszones. Een relevant MER dat definitief werd geodgkeurd door de dienst MER vóór de datum van de omzendbrief of een relevante passende beoordeling die positief werd geadviseerd door het ANB vóór de datum van de omzendbrief, blijft geldig.

Ten aanzien van de grondwaterstandswijzigingen in binnen- en buitendijkse gebieden worden geen effecten vastgesteld buiten het winterbed ter hoogte van de Elerweerd. Ten westen van de Meerheuvel is ten gevolge van de verdere uitdieping van de plas voor vulzandwinning wel een vernatting merkbaar als verhoogde gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand. Deze is het grootste vlakbij de ringdijk (+50 cm) en vermindert tot < dan 5 cm op 1,8 km westwaarts. De contour van 5 cm bereikt in het uiterste zuiden het SBZ-H gebied De Broeken maar daar bevindt zich de grondwatertafel reeds zeer ondiep; de waardevolle vegetaties zijn waterminnend en zullen beter bestand zijn tegen droogteperiodes.

Ten aanzien van de verstoring fauna door geluid van de werkzaamheden in het plangebied zal het effect vergelijkbaar zijn of minder dan die vanwege het project Kogge Greend in combinatie met de grindbeweringsinstallatie van Bichterweert. De diverse vogelgemeenschappen die zich onder deze omstandigheden in het studiegebied ophoudt, zal zich tijdens de aanlegfase van plan Elerweerd ook kunnen handhaven.

Ten aanzien van de verstoring van fauna door recreatie in de exploitatiefase wordt voor het buitendijks gebied gesteld dat er geen belemmerende effecten verwacht worden. De visuele- en geluidsverstoring van recreanten op de winterdijk en struinpaden is voorspelbaar zodat gewinning kan optreden.

Vanuit de passende beoordeling is het wel absoluut noodzakelijk om zeer omzichtig om te gaan met de relictpopulaties van zeldzame kensoorten op de zomerdijk en de oeverkruin van de Maas. In de plan-MER zijn enkele mogelijkheden van aanpak beschreven met een voorkeur voor het niet vergraven van de zones. Op die manier kan de Maas ze wegspoelen en kunnen de soorten zich elders langs de Maas vestigen. Deze aanpak sluit nauw aan bij de ontwikkeling van een spontaan riviersysteem in tegenstelling tot een meer kunstmatige werkwijze waarbij de zones 10-30 cm diep worden geplagd om vervolgens als de bovenste afwerklaag te worden aangebracht op de nieuwe dijk. Ook het maaien en vervolgens verspreiden van het maaisel is een natuurtechnische mogelijkheid. Deze laatste twee methodes zijn ongetwijfeld waarschijnlijk succesvoller¹³. Welk principe wordt gevolgd en wel substraat hiervoor het meest aangewezen is, wordt onderzocht in de project-MER.

8.6 Watertoets

Artikel 8 § 1 van het decreet betreffende het integraal waterbeleid van 18 juli 2003 stelt dat de watertoets moet toegepast worden op alle overheidsbeslissingen op het gebied van vergunningen, plannen of programma's.

Voorliggend gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is enerzijds gericht op behoud van de onbebouwde openruimte voor landbouw, natuur en bos.

Anderzijds vormt het uitgangspunt van het project Elerweerd meer ruimte te creëren voor de rivier door het verdiepen en vergroten van het winterbed ter hoogte van de bocht van Elerweerd. Dit zorgt voor extra berging van Maaswater bij hoge debieten, wat de kans op overstromingen eerder zal verlagen. De rivierveiligheid stijgt. Door de verminderde infiltratie zullen ook de binnendijkse overstromingen door kwel beperkter zijn in omvang en frequentie.

---

¹³ Een andere mogelijkheid is de teelaarde verwijderen en na herprofilering terug opbrengen en niets zaaien of bewerken. De Maas zorgt voor de verspreiding van plantgoed. Deze ervaringen werden opgedaan bij dijkverbeteringsprojecten elders in de Maasvallei.

Een verlaging van het maaiveld zorgt enerzijds voor een verlaging van het drainageniveau en bijkomend de grondwaterstand. Anderzijds kan hierdoor bij hoogwater een groter deel onder water komen te staan waardoor de grondwaterstand hoger komt te staan doordat de infiltratie vergemakkelijkt wordt.

In het project worden geen grote verharde oppervlakken aangelegd en treden geen wijzigingen op in de hemelwaterberging¹⁴.

Door de ingrepen gedraagt de ontgravingszone (met een verlaagde doorlatendheid) zich als een rem in het systeem. De zones die achter de groeve liggen ten opzichte van de Maas reageren hierdoor trager en minder fel. De drainerende werking van de Maas bij lage debieten en de infiltrerende werking bij hoge debieten zullen minder ver landinwaarts doorwerken. Bij laag water ontstaat een opbolling landinwaarts van Elerweerd, en bij hoogwater ontstaat deze opbolling aan de kant van de Maas, waardoor het landinwaartse grondwaterpeil daalt.

Voor de gemiddelde grondwaterstand (GVG) worden ter hoogte van de uitgraving verlagingen gevonden tot 30 cm. Ter hoogte van Meerheuvel stijgt het peil dan weer tot 80 cm. Bij de gemiddelde laagwaterstand zijn de effecten iets groter. Ter hoogte van de bocht van Elerweerd zijn verlagingen merkbaar tot 90 cm. In de Meerheuvel stijgt het peil tot 1-2 m. In de gemiddelde hoogwaterstand tredt dan weer een stijging tot 2 m op ter hoogte van Elerweerd. Tussen Bichterweert en Meerheuvel daalt de gemiddelde hoogwaterstand 40 cm.

Binnendijks zijn geen effecten merkbaar.

De overstromingsfrequentie in het gebied zal niet wijzigen als gevolg van de ingrepen. Bijgevolg zal dit de waterkwaliteit in de omgeving vermoedelijk niet wijzigen als gevolg van de ingrepen. Wel stijgt de kans op blauwalgen wanneer ondiep water in de centrale geul blijft staan na een hoogwatergolf. Het regelbaar maken van het kunstwerk kan ervoor zorgen dat de geul volledig leegloopt indien algengroei optreedt.

Bij hoogwater infiltreert Maaswater naar de ruwwaterwinning van Meerheuvel¹⁵. Dit Maaswater beslaat waarschijnlijk slechts een zeer klein percentage van het opgepompte water. Na de ingrepen zal het aandeel Maaswater dalen, waardoor de kwaliteit zal verbeteren. Aangezien het over een klein percentage van het winningswater gaat en de winningen op grote afstand van de ingrepen gelegen zijn, is dit effect vermoedelijk niet relevant. Er liggen geen andere drinkwaterwinningen binnen de invloedsfeer van de grondwatereffecten van het plan.

Waterafhankelijke natuur wordt weinig beïnvloed. De daling van het grondwater treedt op tijdens periode van hoge waterstanden. Tevens bevinden er zich vooral grondwaterafhankelijke vegetaties boven de scheidende lagen. Het grootste aandeel waterafhankelijke natuur is te interpreteren als rivierbegeleidende natuur. Deze zal ten gevolge van de werken meer kansen krijgen door de specifieke inrichting van het gebied en het regelmatig overstromen van grotere delen van het gebied.

In het plangebied bevindt zich geen waterzuivering noch riolering. In het project zijn ook geen ingrepen gepland om nieuwe waterzuivering of riolering aan te leggen. Noch zal door uitvoering van het geplande initiatief waterzuivering of riolering in de omgeving in het gedrang komen.

---

¹⁴ De Maas is een typische regenrivier. Tijdens hoogwater is het afvoervolume oneindig veel groter dan het neerslagvolume ter plaatse

¹⁵ Door de ingrepen van Boeien-Veurzen-Bichterweerd-Zuid en het dekgrondschermbaan aan de teen van de winterdijk en het sluiten van de infiltrastroom over het dekgrondschermbaan van Bichterweerd (nu in uitvoering) zal de infiltratie van Maaswater nog veel sterker afnemen.

8.7 Landschapstoets

8.7.1 Inleiding

Binnen het plangebied ligt (een deel van) de ankerplaats APL011 "Maasvallei tussen Maaseik en Maasmechelen", definitief aangeduid bij ministerieel besluit van 23 juni 2014.

Het besluit tot aanduiding omvat onder meer een beschrijving van de natuurwetenschappelijke, historische, esthetische, sociaal-culturele of ruimtelijk-structurende waarden die aanleiding hebben gegeven tot de aanduiding en de kenmerken die typisch zijn voor de ankerplaats met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die eigen zijn aan de waarden.

Deze ankerplaats is aangeduid overeenkomstig het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg. Het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013 dat op 1 januari 2015 in werking trad, bepaalt dat deze ankerplaats beschouwd wordt als een vaststelling van de landschapsatlas als vermeld in hoofdstuk 4 van dat decreet en als onroerenderfgoedrichtplannen als vermeld in hoofdstuk 7 van dat decreet.

Zodra een inventarisitem is opgenomen in een vastgestelde inventaris, zijn er juridische gevolgen aan gekoppeld. Voor alle vastgestelde inventarissen die aan een openbaar onderzoek zijn onderworpen, geldt de zorgplicht voor administratieve overheden. Dat betekent dat gemeenten, OCMW's, overheidsdiensten, provincies... altijd zo veel mogelijk zorg in acht moeten nemen voor deze inventarisitems. Voor alle eigen werken of activiteiten moeten ze onderzoeken of deze een directe impact hebben op geïnventariseerd erfgoed. Als dat zo is, moeten ze bovendien motiveren welke maatregelen ze hebben genomen om aan deze zorgplicht te voldoen.

Het grindwinningsprojectgebied van het maatschappelijk project Elerweerd ligt binnen de perimeter van de aangeduide ankerplaats. De projectzone wordt in het ruimtelijk uitvoeringsplan niet opgenomen als erfgoedlandschap.

In dit hoofdstuk wordt de overweging omschreven om te komen tot het uit te voeren plan dat mogelijk de definitief aangeduide ankerplaats nadelig kan beïnvloeden. Aangezien het plan-MER voor de projectgrindwinning Elerweerd reeds werd goedgekeurd vóór definitieve aanduiding van de ankerplaats, werd een aparte landschapstoets opgesteld als aanvulling op de plan-MER. Deze analyse van mogelijk negatieve effecten van het plan en de beoogde handelingen, geeft de mogelijkheid om maatregelen voor te stellen die mogelijke schade kan vermijden, herstellen of compenseren.

Hierna zullen de positieve en negatieve effecten van het plan en de handelingen op de waarden en kenmerken van de ankerplaats worden verduidelijkt. Er wordt nagegaan of schade te vermijden is en, indien onvermijdelijk, beperkt kan worden door maatregelen. Indien schade niet beperkt kan worden, wordt nagegaan hoe die hersteld of gecompenseerd kan worden door maatregelen. Deze analyse wordt ingedeeld per genoemde waarde en landschapskenmerken waarbij verwezen wordt naar de betrokken deelgebieden van het plan waarop het grindwinningsproject van toepassing is.

Op die manier wordt invulling gegeven aan de zorgplicht zoals omschreven in het onroerend erfgoeddecreet.

8.7.2 Effect van de uit te voeren werken op het buitendijkse gebied

Uit te voeren werken

De uitvoering van de werken ter hoogte van Bichterweert Noord en Elerweerd impliceert dat het volledige buitendijkse gebied zal afgegraven worden en het huidige peil en reliëf zullen wijzigen.

Het verlagen van de topografie en het wijzigen van het reliëf zal de interactie van het buitendijkse gebied met de in de 20ste eeuw sterk verlaagde rivierbedding blijvend vergroten. Hierdoor zal een gewijzigd landschapstype ontstaan en zullen een aantal landschapskenmerken, die typisch zijn voor deze deelzone binnen de ankerplaats, verdwijnen. Door verlaging van de uiterwaard met een oeverafschuining van de Maas zal een brede ondiepe zone ontstaan voor ecologische ontwikkeling en zal het water zichtbaar zijn vanuit het landschap. Hoewel het project nieuwe plassen en dijken voorziet, wordt geen reconstructie van de historische waterlopen en geulen nagestreefd. Wel kunnen dynamische, reliëf- en bodemvormende processen op ruime schaal plaatsvinden, zonder dat deze onmiddellijk hersteld en genivelleerd worden ten behoeve van landbouwuitbating of behoud wegenis.

Natuurwetenschappelijke waarden - negatieve effecten

Het buitendijkse gebied blijft een open landschap, maar zal sterk wijzigen waardoor veel natuurwetenschappelijke waarden en connecties met het verleden verloren gaan. De grondwerken zullen de sporen van de historische verplaatsingen van de Maas teniet doen. In dit buitendijkse gebied van Heppeneert en Elerweerd zijn nog geulen en oude meanders aanwezig die verwijzen naar de voormalige bedding van de Maas. De drieledige landschapsopbouw rond die meanders en de meander zelf met zijn hoger gelegen buitenbocht en lager gelegen landbouw zal door de grondwerken verdwijnen. Hoewel het patroon van kronkelwaardgeulen sterk vervaagd is in het buitendijkse landbouwlandschap blijft deze herinnering zeer waardevol omdat dit landschap schatplichtig is aan de rivier en omdat in de ondergrond relatief gave geulenpatronen zeer zeldzaam geworden zijn langs de Grensmaas.

De hoogstamboomgaard rond de oude hoeve De Krauw blijft niet behouden, de boomgaard ronde hoeve De Damiaan blijft samen met de hoeve zelf bewaard.

Natuurwetenschappelijke waarden - positieve effecten

Binnen het Buitendijksgebied zijn kleine relictten van stroomdalgraslanden aanwezig, met een unieke riviergebonden vegetatie. Na uitvoering van de werken zullen in de verlaagde weerd op grote schaal droge tot vochtige, onbemeste bodems onder natuurbeheer komen die kunnen evolueren naar stroomdalgraslanden onder invloed van de versterkte overstromingsdynamiek, want de weerd ligt lager en dus "dichter" bij de sterk schommelende Maaspeilen.

Door de oeververbreding van de Maas zal het effect van de stroom op de oevers en het omliggende landschap veranderen. De Maas krijgt een lange afschuining, waardoor een brede ondiepe zone ontstaat voor ecologische ontwikkeling. Zo ontstaan opnieuw aspecten van het historisch beeld van de Maas dat verwijst naar de rivierenterrassen en zijn karakteristieke fauna en flora.

Deze ingrepen bieden de kans dat de oorspronkelijke landschapskenmerken en vegetaties, die aanwezig waren in de ankerplaats, zich opnieuw ontwikkelen op een landschappelijk relevante schaal. In het nieuwe landschap kunnen ook heel diverse, morfologische landschapsvormende processen opnieuw doorgaan,

weliswaar binnen grote rivierkundige randvoorwaarden ("geen verlegging zomerbedding"), maar niettemin op een grote oppervlakte (honderden ha) en langs brede gradiënten van zomerbed tot winterdijk (honderden m).

Historische waarden - negatieve effecten

Reliëf en parcelering

De grondwerken zullen de herinneringen aan de historische verplaatsingen van de Maas teniet doen. Zowel verwijzingen naar de oorspronkelijke loop van de Maas als naar het landgebruik in de vorige twee eeuwen (de referentieperiode vanuit kaartmateriaal en beeldmateriaal) zullen verdwijnen. De blokvormige en langgerekte percelen met verwijzingen naar historische landbouwperceelstructuren -geënt op geulpatronen, oude dijken en ontginningspatronen- zullen wijken voor een ongeperceleerd natuurlandschap. De verspreide kleine leemputten met hun opvallende vorm van reliëf, voortkomen met weiland en verruigd met struweel zullen verdwijnen.

Door het zuidelijk deel van het projectgebied lopen enkele oude, oorspronkelijke dijken, waarvan het historisch verhaal vertelt dat ze anders zijn ingeplant zijn dan de huidige waterkeringen. De oost-west gerichte, met houtige opslag begroeide Pastoorsdijk, ten zuidoosten van Elen, blijft onaangeroerd in het binnendijkse deel. Het buitendijkse traject - de nieuwe winterdijk doorsnijdt de oude dijk vrijwel haaks- van deze historische dijk, wordt afgegraven bij de weerdverlaging, maar naderhand heraangelegd bovenop een rug in het nieuwe reliëf. Dit traject wordt dan ingericht met een wandelpad/werfweg deels ingesloten door struweel en wilgen, in het verlengde van het binnendijkse traject.

Bouwkundig erfgoed

Ter hoogte van de zone waar de grondwerken zullen uitgevoerd worden liggen twee historische hoeves. Ze vallen op door hun geïsoleerde en hogere ligging,.

- Hoeve De Damiaan: Er is een niet vergraven zone die als stroomgeleidende rug behouden wordt. De geplande oeververbreding loopt vanaf deze niet vergraven zone tot de Maas. Naar het westen toe komt tussen de niet vergraven zone/tijdelijke tussendijk een weerdverlaging die doorloopt tot de winterdijk. In deze niet vergraven zone blijft de hoeve "De Damiaan" en een zone errond onaangeroerd.
- Hoeve De Krauw: Dit bouwkundige erfgoed zal door de grondwerken volledig verdwijnen en ook niet gereconstrueerd worden.

Mogelijk archeologische vondsten:

Verspreide archeologische vondsten uit verschillende perioden bevestigen de aanwezigheid van de mens in het verleden en illustreren de continue aantrekkingskracht van de rivier. Bewijzen hiervoor zijn losse vondsten uit de steentijd en Romeins aardewerk, brandgraven uit de vroeg-Romeinse periode, munten en een concentratie aardewerk in de ruime omgeving van de Smaalbeemdebeek en Zanderbeek: Dilsen-Stokkem (Elen) (o.a. CAI 50919).

Als het aanwezige archeologische erfgoed wetenschappelijk correct en afdoende gedocumenteerd wordt en voorafgaand aan de start van de werken in de beginfase een archeologische nota opgesteld wordt, kunnen de mogelijk aanwezige archeologische vondsten bij de grondwerken gespaard blijven. Een belangrijk aspect is het documenteren van het weggegraven geomorfologisch patrimonium, de kronkelwaardgeulen.

Historische waarden - positieve effecten

De herinrichting van de Maas en het herprofileren tot zijn meer oorspronkelijke, brede profiel, zal deels het historische verhaal en zijn oorspronkelijke structuur, inclusief de fauna en flora rond de rivier, herstellen.

Esthetische waarden - negatieve effecten

De hoeve De Damiaan blijft aanwezig, maar zal nog meer uit het landschap oprijzen. Hoewel het landschap open blijft en nog gevarieerder wordt, is het oorspronkelijk beeld van landbouwgebied definitief verdwenen.

Het zicht binnen het landschap, maar ook het uitzicht van de passanten op de omringende dijken zal definitief anders worden. Vanuit de huidige zichtstandplaats in Elen zal nu een ander beeld waargenomen worden.

Esthetische waarden - positieve effecten

Door de aaneenschakeling van grote heringerichte riviernatuurgebieden ontstaat een naar Vlaamse normen uitzonderlijk groot en breed ongeperceleerd landschap met Bichterweert, Elerweerd, Koeweide rondom de Maas.

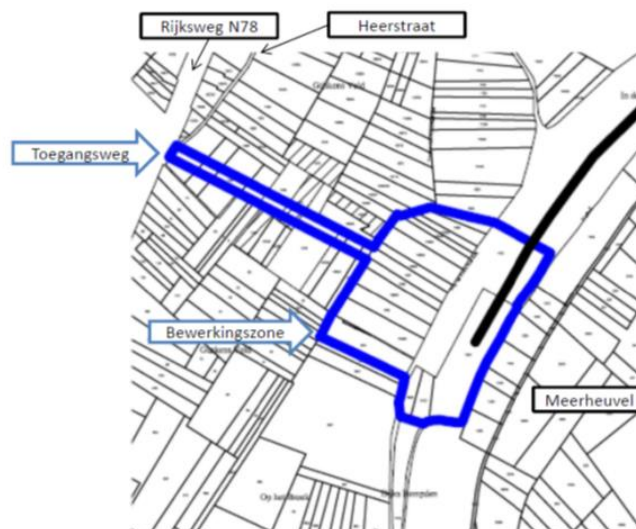
Socio-culturele waarden - geen effecten

Het project zal geen negatieve effecten hebben op socio-culturele waarden van het projectgebied.

8.7.3 Effect van de maatregelen op het Binnendijkse gebied

Uit te voeren werken

De werken zullen uitgevoerd worden binnen een strook rond de Kogbeek tot aan heringerichte zone rond de Kogbeek. In deze zone komt een transportband met aanbehoren. Deze strook loopt over in een open zone ten westen van de plas "Meerheuvel". Vanaf deze zone loopt een smalle strook tot de Rijksweg N78 waar een tijdelijke werfweg komt. In de zone bij de plas van Meerheuvel komt een tijdelijke verwerkingszone (zie illustratie).

Er zullen geen effecten zijn op de historische, ruimtelijk structurerende en socio-culturele waarden.

Natuurwetenschappelijke waarden - negatieve effecten

De Kogbeek loopt door de oude bedding van een meander. Hierin wordt tijdelijk een industriële installatie met grote grinddepots geplaatst en uitgebaat. Na 20 jaar wordt het terrein in oorspronkelijke toestand hersteld. Er zullen lokaal reliëfwijzigingen zijn in deze periode, waardoor de doorlopende beddingstructuur van de oude meander onderbroken wordt. De overige natuurwetenschappelijke waarden in het deelgebied Binnendijks gebied blijven bewaard.

Esthetische waarden - negatieve effecten

Het zicht binnen het landschap zal tijdelijk anders zijn. Voor de passanten en bewoners van Elen zal gebied ten zuiden de dorpskern tijdelijk wijzigen en zal een ander zicht en beleving waargenomen worden. Na afronding van het project zal het terrein terug tot zijn oorspronkelijke staat worden hersteld.

De overige esthetische waarden in het deelgebied Binnendijks gebied blijven bewaard.

8.7.4 Effect van de maatregelen op deelgebied "de gehuchten (Heppeneert)"

Uit te voeren werken

In Heppeneert en de zone tussen het dorp en de Maas zullen geen werken uitgevoerd worden. Omdat het projectgebied grenst aan Heppeneert, zullen mogelijk effecten (positief en negatief) besproken worden.

Er zijn geen effecten op de historische, natuurwetenschappelijke en ruimtelijk-structurende waarden. Het belangrijkste verhaal van Heppeneert, met name: zijn kroniek als bedevaartsoord, blijft bewaard, waardoor de socioculturele waarde blijven.

Esthetische waarden - negatieve effecten

Heppeneert is een zichtlandschap. Vanuit het dorp is het buitendijkse gebied goed zichtbaar. Op de dijk bevinden zich 2 zichthoeken tot de Maas. Binnen deze zichthoeken zal het huidige landschap ongewijzigd blijven. De kans bestaat wel dat het beeld naar het zuiden toe vanaf de dijk zal wijzigen door de werken. Zo zal het uitzicht naar het voormalige brede uiterwaarden, met historische geulen en meanders en historische hoeves getransformeerd worden tot een volledig nieuw landschapsbeeld, waarin het landbouwlandschap van de Heppeneert uiterwaard een kleine enclave zal vormen.

De overige esthetische waarden in het deelgebied "Gehuchten" blijven bewaard.

9 Ruimtebegroting

De invloed van de bestemmingswijzigingen in dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan op de ruimtebegroting uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) is weergegeven in volgende tabel. De bestemmingen die niet werden opgenomen betreffen wijzigingen minder dan 1 ha. De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt afgerond 408 ha.

Tabel 2. Ruimtebegroting

Bestemmingscategorie	Voor	Na	Vershil
Reservaat en natuur	126 ha	135 ha	+9 ha
Landbouw	141 ha	15 ha	-126 ha
waarvan bouwvrij		11 ha	
Overige bestemmingen	141 ha	258 ha	+117 ha
<i>waarvan ontginningsgebied</i>	46 ha	165 ha	+119 ha
<i>waarvan openbaar nutsgebied</i>	95 ha	92 ha	- 3 ha
Totale opp. plangebied	408 ha	408 ha	/
GEN in overdruk	126 ha	104 ha	-22 ha
GENO in overdruk	40 ha	198 ha	+157 ha
Totaal GEN/GENO in overdruk	166 ha	301 ha	+135 ha

10 Stedenbouwkundige voorschriften

10.1 Vertaling naar verordenende stedenbouwkundig voorschriften

Verordenende stedenbouwkundige voorschriften	Toelichting bij de verordenende stedenbouwkundige voorschriften
<p data-bbox="204 510 467 651"></p> <p data-bbox="204 663 791 723"><i>Dit gebied behoort tot de bestemmingscategorie ontginning en waterwinning, subcategorie gebied voor de winning van oppervlaktedelfstoffen</i></p> <p data-bbox="204 734 679 752">Artikel 1. Gebied voor projectgrindwinning</p> <p data-bbox="204 770 464 788">Artikel 1.1. Bestemming</p> <p data-bbox="204 804 722 846">Het gebied is bestemd voor projectgrindwinning volgens het Grinddecreet.</p> <p data-bbox="204 1137 791 1391">In functie van de realisatie van de projectgrindwinning en rekening houdend met de nabestemming zijn alle handelingen die nodig of nuttig zijn voor het winnen van grind toegelaten voor zover het tijdelijke infrastructuur betreft en voor zover ze kaderen binnen de projectgrindwinning volgens het grinddecreet. Een eerste bewerking in functie van het scheiden met de zandfractie is mogelijk in functie van terugstorten ter plaatse. De gewonnen grindfractie wordt afgevoerd voor verdere bewerking in de daartoe aangeduide zone (artikel 6). De verwerking van delfstoffen is uitgesloten.</p> <p data-bbox="204 1402 759 1525">De aanvraag van een omgevingsvergunning voor ontginning bevat de nodige informatie over de fasering en diepte van de ontginning, de eindafwerking met het oog op de realisatie van de nabestemming en de toepassing van de inrichtingsbepalingen.</p> <p data-bbox="204 1742 667 1760">Artikel 1.2. Gebiedsspecifieke bepalingen</p> <p data-bbox="204 1778 791 1839">Met het oog op de realisatie van de bestemming en in functie van nabestemming worden volgende ruimtelijke randvoorwaarden opgelegd:</p> <p data-bbox="204 1850 791 1910">De dekgronden die vrijkomen uit de maaiveld- en oeververlaging blijven binnen de kadastrale werkzone zowel tijdens als na de ontginningsfase.</p> <p data-bbox="204 1921 791 2045">Het project wordt gefaseerd gerealiseerd. Voor elke fase worden maatregelen getroffen die de hinder naar de omgeving beperken (aanleg tijdelijke werkdijken en gedeeltelijke aanvulling met minder doorlatende dekgrond en vulzand, geluidwallen). Van zodra het mogelijk is en de grindwinning niet gehinderd wordt,</p>	<p data-bbox="821 804 1407 1122">Projectgrindwinning gebeurt in uitvoering van artikel 14, §1 volgens de derde uitzondering (projectmatige aanpak van de grindwinning) van het Grinddecreet. Deze projecten dienen de realisatie te beogen van een maatschappelijk project van groot openbaar belang gesteund op een consensus binnen het projectgrindwinningscomité en op de goedkeuring van de Vlaamse Regering. Ten aanzien van dit project zijn de doelen maatschappelijk relevant, met name ten aanzien van hoogwaterbeveiliging, de realisatie van natuur- en landschapswaarden en het recreatief medegebruik binnen het winterbed van de Maas. De realisatie van deze doelen vergt een omvangrijk grondverzet. Projectgrindwinning maakt dit grondverzet mogelijk.</p> <p data-bbox="821 1137 1398 1245">De bestemming 'gebied voor projectgrindwinning' wordt beschouwd als een tijdelijke (voor)bestemming voorafgaande aan de inwerkingtreding van de nabestemming 'natuurgebied'. De ontginning staat in functie van deze nabestemming.</p> <p data-bbox="821 1256 1382 1294">Het gebied is bestemd voor de projectgrindwinning, waarbij:</p> <ul data-bbox="821 1305 1398 1637" style="list-style-type: none"> - het gebied als tijdelijke hoofdfunctie de winning van primaire aanwezige delfstoffen krijgt, overeenkomstig het Grinddecreet en de randvoorwaarden vanuit de projectgrindwinning; - de mechanische behandeling van de ontgonnen delfstoffen in het gebied is beperkt tot het scheiden van grind- en zandfractie. De verder bewerking van de grindfractie is niet mogelijk binnen het gebied maar kan plaatsvinden in de bestaande constructies en installaties buiten dit gebied voor projectgrindwinning; de zandfractie blijft ter plaatse; - het bouwen van gebouwen en het plaatsen van installaties voor de verwerking van oppervlaktedelfstoffen is niet toegestaan. <p data-bbox="821 1648 1398 1727">Mechanische behandeling: daaronder wordt onder meer verstaan zeven, mengen, breken ...Een voorbeeld van niet-toegelaten verwerkingsactiviteit is een betoncentrale.</p> <p data-bbox="821 1783 1382 1843">Ten aanzien van de projectgrindwinning die wordt uitgevoerd binnen deze bestemming zijn een aantal algemene principes van toepassing.</p> <p data-bbox="821 1854 1407 2000">Algemeen uitgangspunt is dat de vergraven dekgronden binnen de kadastrale werkzone blijven hetzij tijdelijk gestockeerd, hetzij voor de realisatie van tijdelijke geluidswallen of werkdijken. Deze dekgronden worden na afloop ook terug aangewend voor inrichting en herstructurering van het gebied met het oog op realisatie van de nabestemming.</p> <p data-bbox="821 2011 1382 2045">Gebiedsspecifiek wordt er verder vastgelegd dat de projectgrindwinning gefaseerd verloopt en dat voor</p>

zal gestart worden met de heraanvulling en herstructurering in functie van de realisatie van de nabestemming. Hierbij wordt een optimaal substraat als toplaag nagestreefd (vulzand, grind, dekgronden) met het oog op de ontwikkeling van waardevolle vegetaties.

De afvoer van grind vanuit het projectgrindwinningsgebied gebeurt via een transportband en werfweg die de winterdijk ongelijkvloers kruist met het oog op beperking van de hinder voor fietsers en wandelaars.

In de ontginningsfase moeten de nodige maatregelen genomen worden met het oog op het behoud van de huidige relictpopulaties als bron van zaden en vegetatief voorplantingsmateriaal.

Tot met de realisatie van de bestemming gestart wordt en in zoverre verenigbaar met de realisatie van de projectgrindwinning, zijn per perceel alle handelingen toegelaten die nodig of nuttig zijn voor de landbouwbedrijfsvoering van landbouwbedrijven, met uitsluiting van de oprichting van gebouwen.

Artikel 1.3 Grote eenheid natuur in ontwikkeling in overdruk over gebied voor projectgrindwinning

Aanduiding in overdruk.

Deze overdruk heeft geen eigen bestemmingscategorie, maar volgt de bestemmingscategorie van de grondkleur.

Het in overdruk aangeduide gebied is een grote eenheid natuur in ontwikkeling.

Totdat de natuurfunctie effectief gerealiseerd is, zijn handelingen met het oog op de bestaande activiteiten toegelaten voor zover de natuurwaarden van het gebied in stand gehouden en ontwikkeld worden.

De oprichting van constructies voor deze bestaande activiteiten is niet toegelaten, met uitzondering van de oprichting van schuilhokken voor dieren voor zover de omvang ervan in verhouding staat tot de begraaibare oppervlakte

Artikel 1.4 Nabestemming natuurgebied

Vanaf de inwerkingtreding van de nabestemming behoort dit gebied tot de bestemmingscategorie natuur en reservaat

zover dit geen hinder veroorzaakt aan de ontginning, kan gestart worden met het opvullen en herinrichten van eerder ontgonnen delen.

Bij de ontginning worden de technieken van natuurtechnische milieubouw gehanteerd. Deze vormen een geheel van technieken om bij de ontginning in het gebied de bestaande natuurwaarden zo veel mogelijk te behouden, te ontwikkelen of te verstereken, en meer in het algemeen om te komen tot 'milieuvriendelijke oplossingen voor ruimtelijke ingrepen. Deze technieken zijn omschreven in de vademecums Natuurtechniek (<http://www.lne.be/themas/milieu-en-infrastructuur/vademecums-natuurtechniek>).

Tot slot wordt ook aangegeven dat het huidig gebruik van het gebied kan behouden blijven tot aan de aanvang van de projectgrindwinning. Deze overgangsbepaling geldt voor bestaand landbouwgebruik; bijgevolg is de ontginning van terreinen met het oog op het in landbouwgebruik nemen van deze gronden niet toegelaten.

Verenigbaar met de realisatie van de projectgrindwinning betekent voorafgaand aan de vergraving van het terrein.

Dit gebied wordt beschouwd als een grote eenheid natuur in ontwikkeling (GENO) in de zin van het decreet Natuurbehoud en in die zin als een onderdeel van het Vlaams Ecologisch Netwerk. Alle bepalingen van het decreet Natuurbehoud betreffende grote eenheden natuur in ontwikkeling zijn van toepassing in dit gebied.

In voorkomend geval is een vastgesteld natuurrichtplan bepalend voor de inrichting en het beheer van het gebied. Een dergelijk natuurrichtplan wordt als een afwegingselement gehanteerd bij de beoordeling van de vergunningsaanvragen voor de bovenvermelde handelingen.

Het ruimtelijk beleid is gericht op de ruimtelijke ondersteuning van het behoud van de huidige biologische waarde en op de ontwikkeling van een hogere biologische waarde. De ruimtelijke ondersteuning houdt randvoorwaarden in voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de aanwezige ecotopen. Verder houdt de ruimtelijke ondersteuning een gefaseerde omzetting in van het grondgebruik naar een gebruik dat het herstel en de ontwikkeling van de gewenste ecotopen toelaat.

Bestaande activiteiten in het gebied kunnen behouden blijven totdat de natuurbestemming gerealiseerd is. Dat is een feitelijke kwestie. De activiteiten in het gebied moeten het behoud van de reeds aanwezige natuurwaarden garanderen en mogen het herstel en de verdere ontwikkeling ervan niet hypothekeren.

De oprichting van gebouwen en vergelijkbare constructies is niet toegelaten.

Serres en stallen behoren tot de niet-toegelaten gebouwen en vergelijkbare constructies.

Na de projectgrindwinning is het gebied bestemd als natuurgebied. Het gebied is bestemd voor de instandhouding, de ontwikkeling en het herstel van de natuur, het natuurlijk milieu en het bos.

Alle handelingen die nodig of nuttig zijn voor de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de natuur, het natuurlijk milieu en van de landschapswaarden, zijn toegelaten.

Artikel 1.5 Gebiedsspecifieke bepaling inzake behoud structurerend hoevecomplex met erfgoedwaarden

Aanduiding in overdruk

Het gebied behoort tot de bestemmingscategorie van de grondkleur.

Binnen de met deze overdruk aangeduide zone bevindt zich een structurerend gebouwencomplex (Hoeve De Damiaan, Damiaan 11) met volgende erfgoedwaarden: een hoofdgebouw, bestaande uit twee door een bouwnaad en een nokhoogteverschil onderscheiden delen (respectievelijk woonhuis met opkamer en voormalige stal en langschuur), en de omgevende boomgaard.

Alle handelingen nodig en nuttig voor het behoud of het herstel van de bouwkundige, archeologische en landschappelijke contextwaarde van deze gebouwen en site zijn toegelaten binnen de restricties van de onderliggende bestemming natuurgebied volgens artikel 1.4.

Artikel 1.6 Bepaling voor beperkte handelingen van waterbeheer in of nabij valleien

Handelingen die nodig of nuttig zijn voor de volgende activiteiten zijn toegelaten:

- Het behoud en herstel van het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien;
- Het behoud en herstel van de structuurkenmerken van rivier- en beeksystemen, de waterkwaliteit en de verbindingsfunctie;
- Het behoud, het herstel en de ontwikkeling van overstromingsgebieden, het beheersen van overstromingen of het voorkomen van wateroverlast in voor bebouwing bestemde gebieden;
- Het beveiligen van vergunde of vergund geachte bebouwing en infrastructures tegen overstromingen;

De in artikel 1.1 tot 1.4 genoemde handelingen kunnen slechts toegelaten worden voor zover ze verenigbaar zijn met de waterbeheersfunctie van het gebied en het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien niet doen afnemen.

Na de projectgrindwinning krijgt het gebied een bestemming als natuurgebied waarbij de hoofdfunctie natuur is.

Onder bos wordt begrepen: ecologisch beheerd bos als vermeld in artikel 18 en volgende van het Bosdecreet. Het aanbrengen van infrastructures voor het beheer van het gebied als natuurgebied is mogelijk. Die infrastructures zijn onder meer: veekerende rasters of schuilplaatsen voor dieren die ingezet worden bij het beheer van het gebied.

In het gebied zijn uitsluitend gebouwen toegelaten die noodzakelijk zijn voor het beheer van of het toezicht op het natuurgebied in kwestie, op voorwaarde dat ze niet gebruikt worden als permanente woning. Het gaat om gebouwen en constructies met een beperkte omvang (schuilplaats, bergplaats voor materiaal ...).

Ten aanzien van het recreatief medegebruik wordt verwezen naar de generieke bepalingen van het VCRO (art. 4.4.4).

Hoewel gelegen binnen de bestemming 'gebied voor projectgrindwinning' volgens artikel 1, wordt het gebied van de site van hoeve De Damiaan niet vergraven en blijft de site als erfgoedelement bewaard binnen het grindwinningsproject.

Voor het gebied binnen deze contour zijn de basisrechten voor zonevremde constructies voor natuurgebied (nabestemming volgens artikel 1.4) zoals opgenomen in de VCRO van toepassing.

In de rivier- en beekvalleien is waterbeheersing een nevensgeschikte functie. Daaronder worden minstens begrepen: de overstromingsgevoelige gebieden, aangeduid op de kaarten van de watertoets begrepen. Buiten de rivier- en beekvalleien is waterbeheersing eerder een ondergeschikte functie.

Handelingen in functie van het behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivier- en beeksystemen zijn bijvoorbeeld in dit gebied verbreding of herinrichting van de bedding, herwaardering winterbed, vertraging waterstroomsnelheid, structuurvariatie in oevers en bedding. De projectgrindwinning beoogt vanuit rivierkundig oogpunt deze doelstellingen.

Handelingen om de waterkwaliteit te verbeteren, zijn bijvoorbeeld buffering van waterlopen tegen vervuiling.

Handelingen in functie van de verbetering van de verbindingsfunctie van waterlopen zijn bijvoorbeeld het opheffen van barrières, het behoud van ruimte voor de ontwikkeling van natuurwaarden.

In functie van het behoud, het herstel en de ontwikkeling (aanleg, inrichting, onderhoud...) van specifieke overstromingsgebieden zijn specifieke infrastructures daarvoor, zoals dijken, stuwen, pompinstallaties, toegelaten.

De overige functies in rivier- en beekvalleien moeten de natuurlijke dynamiek en het waterbergend vermogen van dit watersysteem respecteren. De stroomgebiedbeheersplannen en de

	<p>(deel)bekkenbeheersplannen worden als afwegingselement gehanteerd bij de beoordeling van de vergunningsaanvragen voor handelingen.</p> <p>Vergunningsaanvragen worden onderworpen aan een watertoets in de zin van het decreet Integraal Waterbeleid. Tijdelijke maatregelen tijdens de werken mogen geen aanleiding geven tot waterstandsstijgingen bij hogere afvoeren (> 2.500 m³/s). Dus voordat een tijdelijke ringdijk hoger dan het bestaande maaiveld gelegd wordt, moet er een compenserende rivierverruiming uitgevoerd worden.</p> <p>Indien mogelijk en opportuun worden bij voorkeur de technieken van natuurtechnische milieubouw gehanteerd bij de aanleg van waterbeheersinfrastructuren, namelijk een geheel van technieken om bij de inrichting (en het beheer) van infrastructuurwerken (wegen, waterlopen) bestaande natuurwaarden zo veel mogelijk te behouden, te ontwikkelen of te versterken, en meer algemeen om te komen tot 'milieuvriendelijke' oplossingen voor ruimtelijke ingrepen. Deze technieken zijn omschreven in de vademecums Natuurtechniek (http://www.lne.be/themas/milieu-en-infrastructuur/vademecums-natuurtechniek).</p>								
<div data-bbox="204 728 467 875" style="background-color: #8ebf40; color: white; text-align: center; padding: 10px; margin-bottom: 10px;"> <p style="font-size: 24px; margin: 0;">N</p> </div> <p><i>Dit gebied behoort tot de bestemmingscategorie natuur en reservaat.</i></p> <p>Artikel 2. Natuurgebied</p> <p>Artikel 2.1. Bestemming</p> <p>Het gebied is bestemd voor de instandhouding, de ontwikkeling en het herstel van de natuur, het natuurlijk milieu en het bos.</p> <p>Alle handelingen die nodig of nuttig zijn voor de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de natuur, het natuurlijk milieu en van de landschapswaarden, zijn toegelaten.</p> <p>Artikel 2.2. Grote eenheid natuur in overdruk over natuurgebied</p> <table border="1" data-bbox="204 1491 467 1637" style="width: 100%; height: 65px; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> </table> <p><i>Overdruk. Deze overdruk heeft geen eigen bestemmingscategorie, maar volgt de bestemmingscategorie van de grondkleur.</i></p> <p>Het in overdruk aangeduide gebied is een grote eenheid natuur.</p> <p>Artikel 2.3. Grote eenheid natuur in ontwikkeling in</p>									<p>In het natuurgebied is de hoofdfunctie natuur.</p> <p>Onder bos wordt begrepen: ecologisch beheerd bos als vermeld in artikel 18 en volgende van het Bosdecreet.</p> <p>Het aanbrengen van infrastructuur voor het beheer van het gebied als natuurgebied is mogelijk. Die infrastructuur zijn onder meer: veekerende rasters of schuilplaatsen voor dieren die ingezet worden bij het beheer van het gebied.</p> <p>In het gebied zijn uitsluitend gebouwen toegelaten die noodzakelijk zijn voor het beheer van of het toezicht op het natuurgebied in kwestie, op voorwaarde dat ze niet gebruikt worden als permanente woning. Het gaat om gebouwen en constructies met een beperkte omvang (schuilplaats, bergplaats voor materiaal ...).</p> <p>Ten aanzien van het recreatief medegebruik wordt verwezen naar de generieke bepalingen van het VCRO (art. 4.4.4).</p> <p>Dit gebied wordt aangeduid als een grote eenheid natuur (GEN) in de zin van het decreet Natuurbehoud en in die zin als een onderdeel van het Vlaams Ecologisch Netwerk. Alle bepalingen van het decreet Natuurbehoud betreffende grote eenheden natuur zijn van toepassing op dit gebied.</p> <p>In voorkomend geval is een vastgesteld natuurrichtplan bepalend voor de inrichting en het beheer van het gebied. Een dergelijk natuurrichtplan wordt als een afwegingselement gehanteerd bij de beoordeling van de vergunningsaanvragen voor de bovenvermelde handelingen.</p>

overdruk over natuurgebied

Overdruk.

Deze overdruk heeft geen eigen bestemmingscategorie, maar volgt de bestemmingscategorie van de grondkleur.

Het in overdruk aangeduide gebied is een grote eenheid natuur in ontwikkeling.

Totdat de natuurfunctie effectief gerealiseerd is, zijn handelingen met het oog op de bestaande activiteiten toegelaten voor zover de natuurwaarden van het gebied in stand gehouden en ontwikkeld worden.

De oprichting van constructies voor deze bestaande activiteiten is niet toegelaten, met uitzondering van de oprichting van schuilhokken voor dieren voor zover de omvang ervan in verhouding staat tot de begraasbare oppervlakte

Artikel 2.4. gebiedsspecifieke bepaling voor beperkte handelingen van waterbeheer in of nabij valleien.

Handelingen die nodig of nuttig zijn voor de volgende activiteiten zijn toegelaten:

- Het behoud en herstel van het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien;
- Het behoud en herstel van de structuurkenmerken van rivier- en beeksystemen, de waterkwaliteit en de verbindingsfunctie;
- Het behoud, het herstel en de ontwikkeling van overstromingsgebieden, het beheersen van overstromingen of het voorkomen van wateroverlast in voor bebouwing bestemde gebieden;
- Het beveiligen van vergunde of vergund geachte bebouwing en infrastructuur tegen overstromingen;

De in artikel 2.1 tot 2.3 genoemde handelingen kunnen slechts toegelaten worden voor zover ze verenigbaar zijn met de waterbeheersfunctie van het gebied en het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien niet doen afnemen.

Dit gebied wordt beschouwd als een grote eenheid natuur in ontwikkeling (GENO) in de zin van het decreet Natuurbehoud en in die zin als een onderdeel van het Vlaams Ecologisch Netwerk. Alle bepalingen van het decreet Natuurbehoud betreffende grote eenheden natuur in ontwikkeling zijn van toepassing in dit gebied.

In voorkomend geval is een vastgesteld natuurrichtplan bepalend voor de inrichting en het beheer van het gebied. Een dergelijk natuurrichtplan wordt als een afwegingselement gehanteerd bij de beoordeling van de vergunningsaanvragen voor de bovenvermelde handelingen.

Het ruimtelijk beleid is gericht op de ruimtelijke ondersteuning van het behoud van de huidige biologische waarde en op de ontwikkeling van een hogere biologische waarde. De ruimtelijke ondersteuning houdt randvoorwaarden in voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de aanwezige ecotopen. Verder houdt de ruimtelijke ondersteuning een gefaseerde omzetting in van het grondgebruik naar een gebruik dat het herstel en de ontwikkeling van de gewenste ecotopen toelaat.

Bestaande activiteiten in het gebied kunnen behouden blijven totdat de natuurbestemming gerealiseerd is. Dat is een feitelijke kwestie. De activiteiten in het gebied moeten het behoud van de reeds aanwezige natuurwaarden garanderen en mogen het herstel en de verdere ontwikkeling ervan niet hypothekeren.

De oprichting van gebouwen en vergelijkbare constructies is niet toegelaten.

Serres en stallen behoren tot de niet-toegelaten gebouwen en vergelijkbare constructies.

In de rivier- en beekvalleien is waterbeheersing een nevensgeschikte functie. Onder rivier- en beekvalleien worden minstens begrepen: de overstromingsgevoelige gebieden, aangeduid op de kaarten van de watertoets. Buiten de rivier- en beekvalleien is waterbeheersing eerder een ondergeschikte functie.

Handelingen in functie van het behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivier- en beeksystemen zijn bijvoorbeeld hermeandering, verbreding of herinrichting van de bedding, herwaardering winterbed, vertraging waterstromsnelheid, structuurvariatie in oevers en bedding.

Handelingen om de waterkwaliteit te verbeteren, zijn bijvoorbeeld buffering van waterlopen tegen vervuiling.

Handelingen in functie van de verbetering van de verbindingsfunctie van waterlopen zijn bijvoorbeeld het opheffen van barrières, het behoud van ruimte voor de ontwikkeling van natuurwaarden.

In functie van het behoud, het herstel en de ontwikkeling (aanleg, inrichting, onderhoud...) van specifieke overstromingsgebieden zijn specifieke infrastructuur daarvoor, zoals dijken, stuwen, pompinstallaties, toegelaten.

De overige functies in rivier- en beekvalleien moeten de natuurlijke dynamiek en het waterbergend vermogen van dit watersysteem respecteren. De stroomgebiedbeheersplannen en de (deel)bekkenbeheersplannen worden als afwegingselement gehanteerd bij de beoordeling van de vergunningsaanvragen voor handelingen.

Vergunningsaanvragen worden onderworpen aan een

	<p>watertoets in de zin van het decreet Integraal Waterbeleid.</p> <p>Indien mogelijk en opportuun worden bij voorkeur de technieken van natuurtechnische milieubouw gehanteerd bij de aanleg van waterbeheersinfrastructuren, namelijk een geheel van technieken om bij de inrichting (en het beheer) van infrastructuurwerken (wegen, waterlopen) bestaande natuurwaarden zo veel mogelijk te behouden, te ontwikkelen of te versterken, en meer algemeen om te komen tot 'milieuvriendelijke' oplossingen voor ruimtelijke ingrepen. Deze technieken zijn omschreven in de vademecums Natuurtechniek (http://www.lne.be/themas/milieu-en-infrastructuur/vademecums-natuurtechniek).</p>
<div data-bbox="204 533 469 674" style="background-color: #00B0C0; color: white; text-align: center; padding: 10px; font-weight: bold; font-size: 24px; margin-bottom: 10px;">WW</div> <p><i>Dit gebied behoort tot de bestemmingscategorie ontginning en waterwinning</i></p> <p>Artikel 3. Gebied voor infrastructuur voor duurzame watervoorziening</p> <p>Artikel 3.1. Bestemming</p> <p>Het gebied is bestemd voor infrastructuur van openbaar nut voor duurzame watervoorziening.</p> <p>Alle handelingen die nodig of nuttig zijn voor de aanleg, het functioneren of de aanpassing van de infrastructuur voor de winning, de opvang, de behandeling, het transport en de distributie van het water, zijn toegelaten.</p> <p>Daarnaast is de aanleg van nieuwe nutsleidingen toegelaten.</p> <p>Artikel 3.2. Tijdelijke winning van oppervlaktedelfstoffen in overdruk</p> <div data-bbox="204 1182 469 1323" style="border: 2px solid #A52A2A; width: 166px; height: 63px; margin: 10px 0;"></div> <p><i>Aanduiding in overdruk</i> <i>Dit gebied behoort tot de bestemmingscategorie van de grondkleur</i></p> <p>In functie van de realisatie van de hoofdbestemming (art 3.1) en de realisatie van de projectgrindwinning (art.1) is het in overdruk aangeduide gebied bestemd voor de tijdelijke ontginning van de aanwezige delfstoffen. De ontginningsactiviteiten zijn toegestaan voor de duur van de projectgrindwinning en enkel in functie van de realisatie daarvan.</p> <p>Alle handelingen die nodig of nuttig zijn voor het winnen van de aanwezige delfstoffen zijn toegelaten voor zover het tijdelijke infrastructuur betreft. De mechanische behandeling en verwerking van delfstoffen is uitgesloten.</p> <p>Bij het ontginnen moet de ruimtelijke, landschapsecologische en milieuhygiënische impact van de ontginning op het gebied en de omgeving geminimaliseerd worden.</p> <p>Bij het beëindigen van de ontginningsactiviteiten krijgt het gebied als hoofdbestemming 'gebied voor infrastructuur voor duurzame watervoorziening' (art. 3.1).</p> <p>De aanvraag van een omgevingsvergunning voor ontginning bevat de nodige informatie over de fasering en diepte van de ontginning in relatie met het de projectgrindwinning in het gebied Elerweerd, de eindafwerking met het oog op de nabestemming en de toepassing van de inrichtingsbepalingen.</p>	<p>Infrastructuur voor waterwinning kan onder meer pompstations, drukstations, waterspaarbekkens of zuiveringsstations voor gewonnen water omvatten, met uitzondering van infrastructuur voor louter particulier gebruik.</p> <p>Tijdens de plaatsing en het gebruik van de infrastructuur moet rekening gehouden worden met voorkomende natuur- en landschapswaarden.</p> <p>Ten aanzien van het recreatief medegebruik wordt verwezen naar de generieke bepalingen van het VCRO (art. 4.4.4).</p> <p>De bestemming gebied voor de tijdelijke winning van oppervlaktedelfstoffen wordt beschouwd als een tijdelijke bestemming als overdruk op de gewenste eindbestemming.</p> <p>Het gebied is bestemd voor de winning van oppervlaktedelfstoffen, waarbij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het gebied als tijdelijke hoofdfunctie de ontginning van primaire aanwezige delfstoffen krijgt, overeenkomstig de wetgeving inzake de ontginning van delfstoffen; - de winning van zand staat volledig in functie van de realisatie van de projectgrindwinning Elerweerd, mogelijk volgens dit RUP volgens art.1. - de mechanische behandeling van de ontgonnen delfstoffen is niet mogelijk binnen het gebied (wateroppervlak, natuurwaarden) maar kan plaatsvinden in de bestaande constructies en installaties buiten dit tijdelijk ontginningsgebied; - het bouwen van gebouwen en het plaatsen van installaties voor de verwerking van oppervlaktedelfstoffen is niet toegestaan; <p>Mechanische behandeling: daaronder wordt onder meer verstaan zeven, mengen, breken ...Een voorbeeld van niet-toegelaten verwerkingsactiviteit is een betoncentrale.</p> <p>Vrijwel het gehele gebied binnen deze</p>

	<p>bestemmingszone is in realiteit een open waterplas die heden reeds gerealiseerd werd als waterspaarbekken. De winning van zand zal dus een verdieping van deze plas mogelijk maken.</p>
<div data-bbox="204 291 470 436" style="background-color: yellow; text-align: center; padding: 10px; margin-bottom: 10px;"> <p>AG</p> </div> <p><i>Dit gebied behoort tot de bestemmingscategorie landbouw</i></p> <p>Artikel 4. Agrarisch gebied</p> <p>Artikel 4.1. Bestemming</p> <p>Het gebied is bestemd voor beroepslandbouw.</p> <p>Alle handelingen die nodig of nuttig zijn voor de landbouwbedrijfsvoering van landbouwbedrijven, zijn toegelaten.</p> <p>Een landbouwbedrijfszetel mag alleen de noodzakelijke bedrijfsgebouwen en de woning van de exploitanten bevatten, alsook verblijfgelegenheid, verwerkende en dienstverlenende activiteiten voor zover die een integrerend deel van het bedrijf uitmaken.</p> <p>Artikel 4.2. Bepalingen mbt de aan landbouw verwante bedrijven</p> <p>In het gebied zijn ook aan de landbouw verwante bedrijven toegelaten voor zover hun aanwezigheid in het agrarisch gebied nuttig of nodig is voor het goed functioneren van de landbouwbedrijven in de omgeving én ze gevestigd worden in bestaande hoofdzakelijk vergunde constructies. Die bedrijven moeten een directe en uitsluitende relatie hebben met de aanwezige landbouwbedrijven door afname of toelevering van diensten of producten. Primaire bewerking of opslag van producten is toegelaten. Verwerking van producten is uitgesloten, met uitzondering van mestbehandeling en mestvergisting.</p>	<p>Onder landbouw wordt verstaan: landbouw in de ruime zin van het woord, namelijk het beroepsmatig kweken van planten of dieren voor de markt en niet voor recreatieve doeleinden.</p> <p>Het kweken of houden van planten of dieren als recreatieve activiteit, los van een agrarische beroepsactiviteit in hoofd- of nevenberoep en niet met oog op het produceren voor de markt, wordt beschouwd als hobbylandbouw en is niet toegelaten.</p> <p>"Agrarische bedrijven in hoofd- en nevenberoep zijn bedrijven die dierlijke of plantaardige producten voortbrengen voor de markt. De bedrijven zijn grondgebonden of grondloos en oefenen beroepsmatig de landbouwactiviteit uit. Op het bedrijf kan een beperkte toeleverende of verwerkende activiteit voorkomen op voorwaarde dat de relatie met de landbouwactiviteit op het bedrijf substantieel is voor het voortbestaan van de toeleverende of verwerkende activiteit. Voorbeelden zijn de verkoop van hoeveproducten, de bewerking van eigen producten, eigen mestverwerking, hoevetoerisme". (RSV p. 397)</p> <p>Bij beroepslandbouw zijn ook toegelaten: zorgboerderijen en landbouweducatie, voor zover dat een integrerend deel uitmaakt van een landbouwbedrijf, waterverzamelbekken op het niveau van het landbouwbedrijf, kleinschalige werken om erosie te vermijden of te bestrijden ...</p> <p>Bij toegelaten verblijfgelegenheid gaat het geenszins om grootschalige toeristische logies. Het voorzien in verblijfgelegenheid moet proportioneel bekeken worden. Daarbij moet rekening worden gehouden met de sectorale wetgeving. Het gaat bijvoorbeeld om hoevetoerisme, het ter beschikking stellen van slaapruidten en sanitair voor jeugdkampen of het voorzien in sanitair voor hoevekampen.</p> <p>Lokale toeleverende en verwerkende bedrijven met een ruimtelijk-functionele relatie met de landbouw, kleinhandelsbedrijven die land- en tuinbouwproducten en/of -grondstoffen verdelen en bepaalde vormen van dienstverlening zijn enkel toegelaten als functiewijziging van bestaande gebouwen in het agrarisch gebied. Nieuwe inplantingen zijn niet toegelaten in het agrarisch gebied.</p> <p>Lokale toeleverende en verwerkende bedrijven met een ruimtelijk-functionele relatie met de landbouw zijn bedrijven die de toelevering verzorgen van landbouwgrondstoffen noodzakelijk voor of de verwerking van landbouwproducten afkomstig van de beroepslandbouwactiviteiten in de omgeving. Ze zijn klein van omvang en sluiten wat schaal betreft aan bij de omgeving. Voorbeelden zijn een lokaal conditioneringsbedrijf voor verse producten, lokale loonwerkers, kleinschalige mestverwerking. In principe kunnen dergelijke lokale toeleverende en verwerkende uitbreiden en zich inplanten op lokale bedrijventerreinen. (RSV p. 397) In het agrarisch gebied kunnen ze enkel toegelaten worden als functiewijziging in bestaande hoofdzakelijk vergunde constructies.</p> <p>Regionale toeleverende en verwerkende bedrijven met een ruimtelijk-functionele relatie met de landbouw zijn bedrijven die de toelevering verzorgen van landbouwgrondstoffen noodzakelijk voor de verwerking</p>

<p>Artikel 4.3. Bepalingen mbt de opmaak van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen</p> <p>Als een gemeente voor een deel of delen van dit gebied een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opmaakt met voorschriften voor een of meer bedrijven waarvan de functie geen verband houdt met de algemene bestemming van het gebied, krijgen de voorschriften van dat plan na goedkeuring ervan voorrang op de voorschriften, opgenomen in dit plan.</p> <p>Artikel 4.4. Bepaling voor beperkte handelingen van waterbeheer in of nabij valleien</p> <p>Handelingen die nodig of nuttig zijn voor de volgende activiteiten zijn toegelaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het behoud en herstel van het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien; - Het behoud en herstel van de structuurkenmerken van rivier- en beeksystemen, de waterkwaliteit en de verbindingsfunctie; - Het behoud, het herstel en de ontwikkeling van overstromingsgebieden, het beheersen van overstromingen of het voorkomen van wateroverlast in voor bebouwing bestemde gebieden; - Het beveiligen van vergunde of vergund geachte bebouwing en infrastructuur tegen overstromingen; <p>De in artikel 4.1 tot 4.3 genoemde handelingen kunnen slechts toegelaten worden voor zover ze verenigbaar zijn met de waterbeheersfunctie van het gebied en het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien niet doen afnemen.</p>	<p>van landbouwproducten afkomstig van de beroepslandbouwactiviteiten in de regio. Voorbeelden zijn veevoeder- en meststoffenfabrieken, slachthuizen, vleeswarenfabrieken, conservenbedrijven, groothandelsmarkten, grootschalige mestverwerking. In principe kunnen dergelijke regionale toeleverende en verwerkende bedrijven uitbreiden en nieuwe bedrijven zich inplanten op gemengde regionale bedrijventerreinen, op bedrijventerreinen voor agro-industrie en op bedrijventerreinen voor historisch gegroeide bedrijven. (RSV p. 398) Deze bedrijven zijn niet toegelaten in het agrarisch gebied, ook niet als functiewijziging in bestaande gebouwen.</p> <p>Tuinaanlegbedrijven zijn enkel toegelaten als functiewijziging in bestaande gebouwen. De oppervlakte ingenomen voor opslag van materialen of het conditioneren van planten bedraagt maximum een halve hectare.</p> <p>Tuincentra zijn kleinhandelsbedrijven die land- en tuinbouwproducten en/of -grondstoffen kunnen verdelen. Ze onderscheiden zich van de toeleverende en verwerkende bedrijven doordat ze niet exclusief op de beroepslandbouw gericht zijn (RSV p. 398). De bedrijven zijn niet toegelaten in het agrarisch gebied, ook niet als functiewijziging.</p> <p>Als mestbehandeling en mestvergisting worden het proces beschouwd waarbij minstens 60 % van het gewicht van de te verwerken producten bestaat uit stromen direct afkomstig uit land- en tuinbouw en maximaal 40 % uit andere organische en biologische stromen. (omzendbrief RO 2006/01 van 19 mei 2006)</p> <p>Agrarische (bedrijfs)gebouwen die uit de agrarische bedrijfsvoering worden uitgestoten, kunnen een functie krijgen (1) als aan de landbouw dienstverlenende bedrijven met een beperkte ruimtelijke dynamiek; (2) voor laagdynamische aan het buitengebied gekoppelde recreatieve functies; (3) als bestemming van het wonen, los van de agrarische structuur mits het beantwoordt aan de grenzen gesteld aan zonevreemde woningen. (RSV p. 399). In praktijk is dit geregeld via de mogelijkheden voor zonevreemde constructies in de Codex RO en de mogelijkheden voor functiewijzigingen in het betreffende uitvoeringsbesluit.</p> <p>In de rivier- en beekvalleien is waterbeheersing een nevenschiktelijke functie. Daaronder worden minstens begrepen: de overstromingsgevoelige gebieden, aangeduid op de kaarten van de watertoets begrepen. Buiten de rivier- en beekvalleien is waterbeheersing eerder een ondergeschikte functie.</p> <p>Handelingen in functie van het behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivier- en beeksystemen zijn bijvoorbeeld hermeandering, verbreding of herinrichting van de bedding, herwaardering winterbed, vertraging waterstromingsnelheid, structuurvariatie in oevers en bedding.</p> <p>Handelingen om de waterkwaliteit te verbeteren, zijn bijvoorbeeld buffering van waterlopen tegen vervuiling.</p> <p>Handelingen in functie van de verbetering van de verbindingsfunctie van waterlopen zijn bijvoorbeeld het opheffen van barrières, het behoud van ruimte voor de ontwikkeling van natuurwaarden.</p> <p>In functie van het behoud, het herstel en de ontwikkeling (aanleg, inrichting, onderhoud...) van specifieke overstromingsgebieden zijn specifieke infrastructuur daarvoor, zoals dijken, stuwen, pompinstallaties, toegelaten.</p> <p>Voor bebouwing bestemde gebieden zijn onder meer woongebieden en bedrijventerreinen ... De specifieke</p>
---	---

Dit gebied behoort tot de bestemmingscategorie landbouw

Artikel 5. Bouwvrij agrarisch gebied

Artikel 5.1. Bepalingen met betrekking tot landbouw

Het gebied is bestemd voor beroepslandbouw.

Alle handelingen die nodig of nuttig zijn voor de landbouwbedrijfsvoering van landbouwbedrijven zijn toegelaten, behoudens het oprichten van gebouwen en gelijkaardige constructies.

Artikel 5.2. Bepalingen met betrekking tot waterbeheer

Handelingen die nodig of nuttig zijn voor:

- het behoud en herstel van het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien,
- het behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivier- en beeksystemen, de waterkwaliteit en de verbindingsfunctie,
- het behoud, het herstel en de ontwikkeling van overstromingsgebieden, het beheersen van overstromingen of het voorkomen van wateroverlast in voor bebouwing bestemde gebieden,
- het beveiligen van vergunde of vergund geachte bebouwing en infrastructuren tegen overstromingen

stedenbouwkundige voorschriften in de plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen geven uitsluitend over welke (delen van) gebieden als "voor bebouwing bestemd" beschouwd moeten worden.

De overige functies in rivier- en beekvalleien moeten de natuurlijke dynamiek en het waterbergend vermogen van dit watersysteem respecteren. De stroomgebiedbeheersplannen en de (deel)bekkenbeheersplannen worden als afwegingselement gehanteerd bij de beoordeling van de vergunningsaanvragen voor werken, handelingen, voorzieningen, inrichtingen en wijzigingen.

Vergunningsaanvragen worden onderworpen aan een watertoets in de zin van het decreet Integraal Waterbeleid.

Indien mogelijk en opportuun worden bij voorkeur de technieken van natuurtechnische milieubouw gehanteerd bij de aanleg van waterbeheersinfrastructuren, namelijk een geheel van technieken om bij de inrichting (en het beheer) van infrastructuurwerken (wegen, waterlopen) bestaande natuurwaarden zo veel mogelijk te behouden, te ontwikkelen of te versterken, en meer algemeen om te komen tot 'milieuvriendelijke' oplossingen voor ruimtelijke ingrepen. Deze technieken zijn omschreven in de vademecums Natuurtechniek (<http://www.lne.be/themas/milieu-en-infrastructuur/vademecums-natuurtechniek>).

Het binnendijks rivierlandschap wordt gekenmerkt door een overwegend open landbouwlandschap (weinig bebouwing en beplantingen). Om deze openheid te behouden wordt de inplanting van nieuwe landbouwbedrijfszetels, serres en glastuinbouwbedrijven en de inplanting van windturbines niet toegelaten.

Onder landbouw wordt verstaan landbouw in de ruime zin van het woord namelijk het beroepsmatig kweken van planten of dieren voor de markt en niet voor recreatieve doeleinden.

Het oprichten van gebouwen en gelijkaardige constructies is uitgesloten in het bouwvrij agrarisch gebied.

Een aantal constructies zijn vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning en derhalve toegelaten in het bouwvrij agrarisch gebied (art. 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010). Het gaat o.a. over constructies voor de teelt of bescherming van landbouwgewassen (bv. plastic tunnels, roterend luchtmengtoestel of netten tegen hagelschade...); open afsluitingen, schuilhokken voor weidedieren...

Serres en stallen behoren tot de niet-toegelaten constructies.

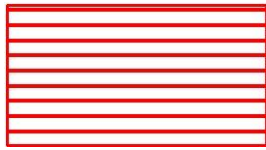
In de rivier- en beekvalleien is waterbeheer (sing) een nevensgeschikte functie. Daaronder worden minstens de overstromingsgevoelige gebieden aangeduid op de kaarten van de watertoets begrepen. Buiten de rivier- en beekvalleien is waterbeheersing eerder een ondergeschikte functie.

Handelingen in functie van behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivier- en beeksystemen zijn bv. hermeandering, verbreden of herinrichten van de bedding, herwaarderen winterbed, vertragen waterstroomsnelheid, structuurvariatie in oevers en bedding...

Handelingen in functie van het verbeteren van de waterkwaliteit zijn bv. buffering van waterlopen

zijn toegelaten.

De in artikel 5.1 genoemde handelingen kunnen slechts toegelaten worden voor zover ze verenigbaar zijn met de waterbeheerfunctie van het gebied en het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien niet doen afnemen.

*Aanduiding in overdruk
Deze overdruk heeft geen eigen bestemmingscategorie, maar volgt de bestemmingscategorie van de grondkleur.*

Artikel 6. Gebied voor tijdelijke infrastructuur en constructies voor transport van zand en grind

Handelingen die nodig of nuttig zijn voor de realisatie van tijdelijke infrastructuur en constructies voor transport en bewerking van oppervlaktedelstoffen zijn toegelaten. Hierbij worden volgende randvoorwaarden in acht genomen:

Om de landschappelijke impact van de inplanting van deze infrastructuur en constructies te milderen wordt optimaal gebruik gemaakt van de bestaande landschapkenmerken van het gebied, zijnde de ligging van de talud rondom het waterspaarbekken Meerheuvel.

De ontsluitingsweg van de bewerkingsinstallaties naar de N78 wordt landschappelijk ingekleed en voorzien van een flankerende beplanting in de vorm van een laanbeplanting en/of randbeplanting.

Percelen of delen van de percelen met deze overdruk die niet nodig zijn voor de inrichting of het functioneren van deze infrastructuur en constructies, worden op een kwaliteitsvolle manier geïntegreerd in de omgeving en kunnen worden ingericht volgens de bepalingen van de in grondkleur aangeduide bestemming;

Alle infrastructuur en constructies zijn tijdelijk van aard en worden na realisatie van de projectgrindwinning (conform art.1) verwijderd;

De manier waarop met deze bepalingen wordt omgegaan moet blijken uit het dossier voor aanvraag tot omgevingsvergunning.

tegen vervuiling..

Handelingen in functie van het verbeteren van de verbindingsfunctie van waterlopen zijn bv. het opheffen barrières, behoud van ruimte voor de ontwikkeling van natuurwaarden..

In functie van het behoud, het herstel en de ontwikkeling (aanleg, inrichting, onderhoud..) van specifieke overstromingsgebieden zijn specifieke infrastructuren hiervoor zoals dijken, stuwen, pompinstallaties... toegelaten.

Voor bebouwing bestemde gebieden zijn o.m. woongebieden en bedrijventerreinen... De specifieke stedenbouwkundige voorschriften in de plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen geven uitsluitend over welke (delen van) gebieden als "voor bebouwing bestemd" beschouwd moeten worden.

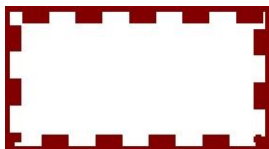
De overige functies in rivier- en beekvalleien moeten de natuurlijke dynamiek en het waterbergend vermogen van dit watersysteem respecteren. De stroomgebiedbeheersplannen en de (deel)bekkenbeheersplannen worden als afwegingselement gehanteerd bij de beoordeling van de vergunningsaanvragen voor handelingen.

Vergunningsaanvragen worden onderworpen aan een watertoets in de zin van het decreet integraal waterbeleid.

Indien mogelijk en opportuun worden bij voorkeur de technieken van natuurtechnische milieubouw gehanteerd bij de aanleg van waterbeheersinfrastructuren, zijnde een geheel van technieken om bij de inrichting (en het beheer) van infrastructuurwerken (wegen, waterlopen) bestaande natuurwaarden zoveel als mogelijk te behouden of ze te ontwikkelen of te versterken, en meer algemeen om te komen tot "milieuvriendelijke" oplossingen voor ruimtelijke ingrepen. Deze technieken zijn omschreven in de Vademecums Natuurtechniek (<http://www.lne.be/themas/milieu-en-infrastructuur/vademecums-natuurtechniek>).

Binnen de met deze overdruk aangeduide gebieden kunnen de tijdelijke infrastructuur en constructies worden aangelegd die noodzakelijk zijn voor het realiseren van het grindwinningsproject Elerweerd en die op het land geplaatst worden. Meer in het bijzonder gaat het hier om de infrastructuur en constructies noodzakelijk voor de aan en afvoer van gronden naar het projectgebied (transportband en ontsluitingsweg) en de bewerking van tout-venant (installaties voor bewerking). Al deze infrastructuur en constructies zijn tijdelijk.

Om tot een zinvol gebruik te komen van (beperkte) zogenaamde restgronden die overblijven (of zullen overblijven) na de aanleg van de infrastructuur en constructies, wordt in de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning voor een project dat een deel van het gebied beslaat, aangegeven wat met de overige gedeelte gebeurt. De vergunningverlenende overheid moet aan de hand van de aanvraag oordelen in welke mate de kwaliteitsvolle integratie in de omgeving wordt bereikt en of het nog niet benutte deel lange tijd onbenut zal blijven voor

*Aanduiding in overdruk
Het gebied behoort tot de bestemmingscategorie van
de grondkleur.*

**Artikel 7. Erfgoedlandschap Maasvallei tussen
Maaseik en Maasmechelen**

Het gebied is een erfgoedlandschap in de zin van het
Onroerend Erfgoeddecreet.

De waarden en de typische landschapskenmerken zijn
omschreven in het ministerieel besluit van 23 juni
2014 tot definitieve aanduiding van de ankerplaats
'Maasvallei tussen Maaseik en Maasmechelen'.

Deze aangeduide ankerplaats is volgens artikel
12.3.5 van het Onroerenderfgoeddecreet te beschouwen
als een vaststelling van de 'landschapsatlas' en als
'onroerenderfgoedrichtplan'.

De onroerenderfgoedrichtplannen zijn krachtens
artikel 7.3.4 van het Onroerenderfgoeddecreet de
sectorale voorstellen voor inrichtingsplannen en
ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Delen van deze ankerplaats worden in het ruimtelijk
uitvoeringsplan opgenomen met de overdruk
'erfgoedlandschap' in de zin van artikel 6.5.1 van
het Onroerenderfgoeddecreet.

11 Op te heffen stedenbouwkundige voorschriften

De stedenbouwkundige voorschriften van de overlappende delen van het gewestplan Limburgs Maasland (KB 01.09.1980) en latere wijzigingen 'Spaarbekken, Bergerven, Centerparcs, Grindwinning en Warredal' goedgekeurd bij besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 en 'Grindwinningsgebied' goedgekeurd bij besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2001 worden met dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opgeheven.

